

LE GLUNĚ' BÖNNI' GBAZ NASÖLĚ'Ě CRISTO

Le gzxi' lu në'ë Dios, gsölĚ'ë Dios Bö' La'y

¹ Cati' buzuja' quiu' lu guich zi'al, li', Teófilo, neda', Lucas, buzuja' lu guich yúgu'tĚ le gzu lahuĚ' runĚ' Jesús len rusĚdnĚ'

² ga bdxintĚ dza buĚpĚ' yehua' yubá. Cati' zi'a huĚpĚ' yehua' yubá Jesús, dzaguĚ' LĚ' Dios Bö' La'y, gna bĚ'Ě ca ral-la' lunĚ' gbaz queĚ', bönni' na' gröczĚ' lequĚ'.

³ Gdöd gzxaca' gdi'Ě Jesús, gutiĚ'. Ni'r bubanĚ' len buluí' lahuĚ' laquĚ' gbaz queĚ' na'. Bului'inĚ' lequĚ' zian le glac bĚ' zoĚ' nabanĚ', le cugác nu tá'bagá'. Zian lzu buluí' lahuĚ' laquĚ' gdu ca choa' dza, len bĚ'lenĚ' lequĚ' didza' ca rna bĚ'Ě Dios.

⁴ Cati' ni' nacu'Ě tsazxón, gna bé'inĚ' lequĚ' culuzĚ'Ě Jerusalén. GudxĚ' lequĚ' Jesús, rnĚ':

—Gul-cöz ni' le gzxi' lu në'ë gsölĚ'Ě queĚli' Xuza' ca na' chgdíxjöi'czda' lbi'ili'.

⁵ GnĚ' ca':

—Le nactĚ buquilĚ' bunách nis Juan lu nis, ati' cutu tseytsqui gac queĚli' le ruluí' yöl-la' rdil nis ni, dusóalenĚ' lbi'ili' Dios Bö' La'y.

RuhuĚpĚ' Jesús yehua' yubá

⁶ Ni'r gulanabnĚ' Jesús bönni' ta'yejlĚ'Ě LĚ' nudubquĚ' ni', ta'nĚ':

—Xan, ¿naru' gunu' ga la'ná bĚ' leyúbl bunách Israel dza ni zoaru' na'a?

7 Jesús gudxë' lequë':

—Cutu naqui queëli' gnözili' bizxa dza o bizxa dzö' gunë' Dios Xuz le nuzóë' lu na'czë'.

8 Si'li' yöl-la' huac cati' guidë' Dios Bö' La'y dusóalenë' lbi'ili'. Ni'r gunli' lna' lau quia' neda' lu yödž Jerusalén, len gdu luyú Judea, len luyú Samaria, len ga gdxíntëli' gdutë yödžlyú.

9 Cati' budx bë'lenë' lequë' didza' ni, tsal ni tu'yuzë' ca' Lë', la' buëptë' xtsa' ga rö' böaj le bucachi' Lë', ati' cutur gulalé'inë' Lë'.

10 Tsal ni' tu'yúë' luzxbál cati' ni' buëpë' Jesús, gululuí' lauquë' ga na' nacu'ë chopë' gbaz la'y, nácuquë' lari' chguichdau'z.

11 Glë' lequë' chopë' ni, ta'në':

—Bönni' Galilea, ¿bizx quië ruyuli' luzxbál? Lëczë' Jesús ni zi'a gzë'ë ga zoali', buëpë' yehua' yubá, lëzca' cni huödë' leyúbl ca na' chblé'ili'-në' zhuöjë' yehua' yubá.

Ta'böë' Matías tsazië' xlatjë' Judas

12 Ni'r gulazë'ë guí'adau' na' nazí' lei Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo, yhuöjquë' Jerusalén. Dë gal-la'z ga dë Jerusalén guí'adau' ni, tsca nazi'quë' latj ta'zë'ë dza la'y quequë'.

13 Cati' guludxinë' yödž ni', gulabenë' ga nac buróp cuia lu yu'u, ga ni' ta'cu'ë Pedro len Jacobo len Juan len Andrés len Felipe len Tomás len Bartolomé len Mateo len Jacobo, zxi'në' Alfeo, len Simón, bönni' na' rui' ladxë'ë ladxë', len Judas, böchë'ë Jacobo.

14 Tsazxön tu'lidzë' Dios yúgu'të bönni' ni, ati' nunquë' lequë' tsazxön yugu' böchë'ë Jesús, len María, xnë'ë Jesús, len yela'cnu ngul ca'.

15 La' dza na'z gzuinë' Pedro gatsj lahui'l ga nacu'ë böchi' lza'ru' na' ta'yeylë'ë Cristo. Glac gdu ca xoplalj bunách nup nudubgac ni'.

16 Gudxë' lequë' Pedro, rnë':

—Böchi' lza'adau'. Ben bayúdx butság le nayúj lu guich la'y, ca na' gnë' zí'atël Dios Bõ' La'y, le buzujë' lu guich David, ca guc queë' Judas, bönni' na' bchë'ë nup ni' gulazõn Jesús.

17 Gbáblenë' rë'u Judas na', len bénlenë' rë'u tsazxõn dxin ni.

18 Gulazi'në' tu la' yël lazxj qui dö' na' bi'ë bönni' ni. Gbixë' bröza' lë'ë Judas ni, ati' gularúj yúgu'të le dzö' lë'ë.

19 Cati' gulayöni lë ni bunách nacuá' Jerusalén, glu'ë lei la' yël na' Acéldama, tu didza' hebreo le rna lu didza' xidza': “La' Yël Qui Rõn”.

20 Cni guc queë' Judas, ca na' nayúj lu guich la'y nazí' lei Salmos, le rna:

Ugá'n ca'z lidxë',

Len cutu gdzöl nu soa yu'u na'.

Rna ca':

Nu yubl tsaz xlatjë'.

21-22 'Run bayúdx na'a cõru'-në' bönni' gunë' rë'u tsazxõn quië gunë' lna' lau queë' Jesús, ca guc, bubanë' lu yõl-la' gut. Ral-la' gaquë' bönni' nutsë'ë ladj bönni' ni' gulacuá'lenë' rë'u dza ni'të cati' ni' gdálenë' rë'u Xanru' Jesús, gulazú lauquë' nacuá'lenë' rë'u cati' ni' buquilë' bunách nis Juan, ga bdxintë dza buëpë' Jesús yehua' yubá, gzë'ë ga zoaru'.

23 Ni'r gululu'ë chopë', José len Matías. José na' lë' ca' Barsabás, len zoa yetú lë' Justo.

24 Ni'r gululidzë' Dios, ta'në':

—Xantu' Dios, núnbë'czu' icj ládxi'dau'gac yúgu'të bunách. Buluí'i netu' nulquë' chopë' ni chgröczu' Li'

²⁵ quië tsazië' lu dxin ni quië gaquë' gbaz quiu', tsazië' xlatjë' Judas, bönni' ni' bnitië' xlatjë' le benë' dul-la', ati' gyijë' xlatjczë' latj chul.

²⁶ Ni'r guluzujë' yugu' lu guich laquë', tu queë' José len yetú queë' Matías. Gulugútsi'në' lza'gac len gulubijë' tu, ati' bruj le nayúj lë' Matías. Cni guc, gbáblenë' yechineajë' gbaz queë' Cristo Matías na'.

2

Dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y

¹ Cati' chbdxin dza Pentecostés, tsazxön nudubquë' yúgu'të bönni' ta'yejlë'ë Cristo.

² Tu tsalz byön bö bruj luzxbá, byön ca ryön cati' reycj bö' bdunu', ati' byön gdtë lu yu'u ga na' rö'quë'.

³ Gululuí' lahui laquë' lu bö'z yugu' blul gui'dau', ati' gulaguís qui queëquë', yajsóalengac lequë'.

⁴ Dusóalenë' yúgu'të' Dios Bö' La'y, ati' gulazú laquë' tu'ë didza' yubl, tsca nac le bë'ë qui queëquë' Dios Bö' La'y lu'ë didza' yubl na'.

⁵ Nacu'ë Jerusalén dza na' bönni' judío, nacquë' bönni' ta'yíj ládxi'quë' Dios, len za'quë' narujquë' yúgu'të yöd gdu yödzyú ni.

⁶ Cati' gulayönnë' bö na', guludubë' bönni' zian, ati' szxöni gulabö'ë baguí'i, le gulayönnë', ca nac xtídza'quë' qui queëquë', tu'ë didza' bönni' na' ta'yejlë'ë Cristo.

⁷ Gulaná' badxë' yúgu'të', len gulubannë', ta'në':

—Gul-yutsca'. ¿Naru' clëg bönni' Galilea yúgu'të bönni' ni tu'ë didza'?

⁸ ¿Nacxcz nac ryöniru' tu'ë xtídza'ru' ca nac didza' rui'ru' tu turu'?

⁹ Rë'u ni nacru' bönni' zian yödZ, bönni' naru-jquë'

luyú Partia,

len luyú Media,

len luyú Elam,

len luyú Mesopotamia,

len luyú Judea,

len luyú Capadocia,

len luyú Ponto,

len luyú Asia,

¹⁰ len luyú Frigia,

len luyú Panfilia,

len luyú Egipto,

len luyú África, le nacr zi'tu' ga zoa luyú Cirene.

Lëzca' nacu'ë ni bönni' yödZ Roma. La'quë' nac-quë' bönni' judío len yela'quë' nazí' lu na'quë' le ta'yejlë'ë Dios bönni' judío.

¹¹ Lëzca' nacu'ë ni bönni' narujquë' Creta, len luyú Arabia. Ryöniru' tu'ë didza' rui'ru' qui queëru', ta'guíxjö'ë yugu' le zxön benë' Dios, le run ga rubániru'.

¹² Cni guc, gulubannë' yúgu'të', len szxöni gulabö'ë baguí'i. Glë lza'quë' tuë' yetüë', ta'në':

—¿Bizxa caz lë ni?

¹³ Gulutitjë' la'quë', ta'në':

—Ta'zúdxinë'.

Lban benë' Pedro laugac bunách

14 Ni'r Pedro gzuílenë' yechineajë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' gzu lahuë' ru'ë zidzj didza', rë' lequë':

—Lbi'ili', bönni' Judea, len yúgu'tëli' zoali' Jerusalén. Lë ni ral-la' gnözili'. Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili'.

15 Netu' ni cutu rzúdxitu' ca na' ráquili' lbi'ili', le ni zoaru' zi'a gal-la' xsil, ati' nutu nu rzudxi hora cni.

16 Lë ni nac le gnë' Joel, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

17 Cni rnë' Dios:

Lë ni le gac dza tsajséytëgac.

Gsöla'a Bö' La'y quia'

Tsajsóalenë' yúgu'të bunách.

Lui'bi' didza' uláz quia' zxi'nli', bönni' len ngul.

La'lé'ibi' bi'i ra'bán le ulu'a lahui,

Ati' la'neynë' yël bönni' gul.

18 Cati' gdxin dza ni' quisia' Bö' La'y quia'

Tsajsóalenë' huen dxin quia', bönni' len ngul,

Ati' lu'ë didza' uláz quia'.

19 Ulu'a luzxbá xtsa' le lun ga lubani bunách,

Ati' yödzyú ulu'a le lac bë',

Rön len gui', len dzön ca böaj.

20 Gchul gbidz

Ati' gac xna beo' ca nac rön.

Cni gac cati' zi'a gdxin dza ni' chbulu'ë Dios.

Gac dza ni' ca gatga rlé'iru'.

21 Lulá yúgu'të nup ni' lulídz Lë' Xanru',

Lu yöl-la' rejle' quequë' Lë'.

22 'Gul-zë nagli' lë ni gyëpa' lbi'ili', bönni' Israel. Dioscz benë' ba la'n ga zoali' Jesús, bönni' Nazaret. Dios bë'ë Lë' latj benë' le tun ga rubániru', yugu'

yöl-la' huac, len le tac bë'. Yúgu'të lë na' benë' Dios lu në'ë Jesús, ca na' chnöziczli'.

²³ Lëzca' cni, Dios bë'ë latj nu budöd Jesús lu na'li'. Cni guc, ca na' chgna ladxë'ë Dios gunë', len ca nac le chbucözë' dza ni'të. Lbi'iczli' gzxönli'-në' Jesús, len budödlí'-në' lu na'quë' bönni' xöhui' tua'dö', bönni' guludöddë' Lë' cati' ni' guluda'quë' Lë' lë'i yag cruz.

²⁴ Ni'r Dioscz buspanë' Jesús na', buslë' Lë' lu yöl-la' gut, le cutu guc uga'në' tsaz lu yöl-la' gut na'.

²⁵ Ca nac lë ni, bë'ë didza' uláz queë' Dios David ca nac queë' Jesús, gnë':

Blé'iteczda'-në' Xanru', zoë' lahua'.
Lë' zoë' cuit lë'a yubél, rzönë' neda',
Cui gac nu bi gun quia'.

²⁶ Qui lë ni na' budziji ladxa'a,
Ati' lu yöl-la' rudziji quia' bil-la'.
Qui lë ni na' guna' löz Lë'
Cati' gdxin dza gatia'.

²⁷ Xantu' Dios, nözda' cutu uca'nu' neda' latj chul quegac nup natgac.

Cutu gu'u latj nit gdu ca nayá' nabana',
Naca' bönni' nadxi'icznu' Li'.

²⁸ Buzéjni'nu' neda' ca ral-la' guna'
Quië gdél-li'da' yöl-la' na'bán gdu.
Gunu' ga udzijda' le zóalenczu' neda'.

²⁹ 'Na'a, böcha'a. Nac bë' gutië' xuz xtau'ru' David, len bgachë'ë yeru ba, ati' dë ga zoaru' ba queë' na' ga rdxintë na'a dza.

³⁰ Bë'ë didza' uláz queë' Dios David na', len gnöznë' David, benë' tsutsu didza' Dios le gzxí' lu në'ë queë', gunë' ga galjë' Cristo ladj zxi'n xsoë', ati' Cristo na' gna bë'ë, tsazië' xlatjë' David na'.

³¹ Le blé'inè' lè ni zi'al David, bè'è didza' ca guc, bubanè' Cristo, len ca guc, cutu buga'nè' latj chul quegac nup natgac, ati' cutu gnit le gya' gbanè'.

³² Dios buspanè' Jesús lu yöl-la' gut, len ca guc lè ni yúgu'tètu' runtu' lna' lau qui.

³³ Cni guc, len yöl-la' huac queè', Dios buchisè' Lè' xtsa' ga ni' náctèrè' zxön. Na'a, Cristo chbsöl'è' ni Dios Bö' La'y, rac ca na' gzxi' lu nè'è Dios gunè' lu nè'è Cristo, ati' Dios Bö' La'y na' runè' yugu' lè ni rlé'ili' len ryönili'.

³⁴ Cutu buëpè' yehua' yubá David na', san lëczè' David na' gnè':

Xanru' Dios gudxè' Xana':

“Grö' cuít lè'a yubél ga nac blau

³⁵ Cati' gunra' ga luzechu zxibgac lau' nup ta'dá'bagá' Li'.”

³⁶ 'Na'a, bunách Israel, le nacz ral-la' gnözili'. Dios benè' ga naquè' Xanru' len Bönni' Ruslá, Lëczè' Jesús ni, bönni' na' buda'li'-nè' lè'i yag cruz.

³⁷ Cati' gulayönnè' lè ni bönni' ni', gulabö'è baguí'i, ati' glè' Pedro len yezíca'rè' bönni' gbaz queè' Cristo, ta'nè':

—Böchi'tu', ¿nacx gúntsatu'?

³⁸ Ni'r Pedro gudxè' lequè':

—Gul-bí'i ládxi'li', len gdil-li' nis tu tuli' lu lè' Jesucristo quiè unít lahuè' Dios dul-la' nabága'li', ati' dusóalenè' lbi'ili' Dios Bö' La'y, Nu gsöl'è'è queëli' Dios.

³⁹ Queëli' naqui le gzxi' lu nè'è Dios, len quegac zxi'nli', lenca' quegac yúgu'tè bunách gza'a, yúgu'tè bönni' ni' ulidzè' lequè' Xanru' Dios.

⁴⁰ Yugu' didza' ni len yela'gac zian didza' benè' lna' lau Pedro, bchiziè' icj nagquè', gnè':

—Gul-gún ga ulali', gcuitli' ga nacuá' bunách tua'dö' nacuá' dza ni zoaru' na'a.

⁴¹ Cni guc, guladíl nis nup ni' gulazí' lu na'gac didza' na' bè'è Pedro. Dza na' glun tuz lequë' ca chi uruá' gayuá' bunách.

⁴² Glunë' yúgu'të' gdutë' le gulusëdnë' lequë' gbaz nasölë'è Cristo. Glaquë' tuz tuë' len yetúë', len tsazxön glahuë' le rusá' ládxi'ru' ca gutië' Jesús, ati' glunë' tsazxön, gululidzë' Dios.

Ca tun bunách queë' Cristo

⁴³ Zian le run ga rubániru' len zian le tac bè' glunë' gbaz queë' Cristo, san gladxi guladzöbi yez-ica'r bunách.

⁴⁴ Tuz glac yúgu'të' nup na' ta'yejlë' Cristo, ati' guluúnë' tuz yúgu'të' le dë quequë'.

⁴⁵ Cati' gulalë'inë' ta'yadzji nup nútsa'gac lad-jquë', ni'r bönni' bi dë quequë' glúti'è lei, ati' gulaguisië' dumí na' qui queëgac nup ni' bi ta'yadzji.

⁴⁶ Yugu' dza guludubë' tsazxön nchil gdau', ati' gap nac lu yu'u glahuë' le rusá' ládxi'ru' ca gutië' Xanru'. Tsazxön glahuë', ati' guludzijnë' len glac gdu ládxi'quë'.

⁴⁷ Gulagu'ë Dios yöl-la' ba, ati' glun lequë' ba la'n yúgu'të' bunách. Tu tu dza buzanë' Xanru' nup tu'dúb queë', nup na' tu'lá.

3

Ruhuöaquë' bönni' curzë'ë

¹ Dza ni' gulabenë' zjaquë' tsazxön nchil gdau' Pedro len Juan, cati' tu'dúb ni' tu'lídz Dios bunách, le nac gdu rdöd xhuö.

2 Ga ni' ta'dödë' zoë' bönni' curzë'ë dza ni'të ni' naquë' bi'idau'. Yugu' dza rjua'quë' lë' ni', ta'bequë' lë' ra' gdau' ga nazí' lei Ga Nu Ryaz Lach, quië gnabë' nu bi unödzejz queë' ladj nup ni' ta'yáz nchil gdau'.

3 Bönni' ni, cati' blé'inë' Pedro len Juan zjaquë' ta'yazië' nchil gdau', gúta'yuë' lauquë' bi lunödzejzë' queë'.

4 Ni'r guluyúë' lë' Pedro len Juan, ati' gudxë' lë' Pedro:

—Byu netu'.

5 Ni'r buzëtsca naguë' lequë' bönni' na' le runë' löz bi lunödzejzë' queë'.

6 Pedro gudxë' lë':

—Cutu dë quia' dumí plata ni oro, san le dëz quia' gunna' quiu'. Ni'a qui yöl-la' huac qui lë' Jesucristo, bönni' Nazaret, gyas len gezë'i.

7 Ni'r gdel-lë'ë në'ë yubél bönni' huë' na' Pedro, len bchisë' lë', ati' la' böactë ni'ë len buguítj beycj ni'ë bönni' na'.

8 Ni'r gzuinë' bönni' na' ati' gxíti'ë len gzë'ë. Gyázlenë' tsaxxón Pedro len Juan nchil gdau', rzë'i ni'ë len rxíti'ë, len rgu'ë Dios yöl-la' ba.

9 Yúgu'të bunách nacuá' ni' ta'le'i lë' rzë'i ni'ë len rgu'ë Dios yöl-la' ba.

10 Cni guc, gládxinë' len gulubannë' ca nac lë na' guc, le guluúnbë'ë lë', naquë' bönni' na' rbö'ë ra' gdau' ga nazí' lei Ga Nu Ryaz Lach, rnabë' nu bi unödzejz queë'.

Didza' bë'ë Pedro nchil gdau'

11 Tsal ni' zönë' na'quë' Pedro len Juan bönni' na' cugzë'ë ati' böaquë', guludúb yúgu'të bunách ga na'

nacu'ë nchil gdau' nazi' lei: Nchil Queë' Salomón, ati' gulaná' badxë'.

¹² Cati' blé'inë' lë ni Pedro, gudxë' bunách na':

—Lbi'ili', bönni' Israel, ¿bizx quië rubánili' ca nac lë ni? ¿Bizx quië ruyuli' netu', ráquitsali' netu'z buntu'-në' bönni' ni, bentu' ga gzë'i ni'ë ni'a qui yöl-la' huac queëztu', o ni'a qui le rej ládxi'tu'-në' Dios?

¹³ Nac lë ni le benë' Dios, naquë' Dios quequë' xuz xtau'ru' Abraham len Isaac len Jacob, béntërë' Jesús, Zxi'në', ba la'n. Jesús ni, lbi'iczli' budödli'-në' lu na'quë' bönni' ta'ná bé'inë' lbi'ili'. Cati' gu'nnë' Pilato usanë' Jesús, gdá'baga'li'-në'.

¹⁴ Gdá'baga'li'-në' Bönni' Tsahui' len La'y, ati' gnabli' gsanë' queëli' bönni' gdödi bunách.

¹⁵ Cni guc, budödili'-në' Bönni' runnczë' queëru' yöl-la' na'bán gdu. Ni'r Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut, ati' ca nac lë ni runtu' lna' lau qui.

¹⁶ Le gyejlë'ë Jesús, böac ni'ë bönni' ni, rlé'ili'-në' len núnbë'li'-në'. Le rejlä'ë Jesús, Lë' bunë' dxí'adau' bönni' ni, ati' rlé'ili' yúgu'tëli' le nacz na'.

¹⁷ 'Na'a, böcha'a, nözda' benli' cni, budödili'-në' Jesús le cutu gyéjñi'li', len cutu gulayéjñi'në' bönni' ta'ná bé'inë' lbi'ili'.

¹⁸ Cni buschinë' Dios didza' na' bë'ë zi'al, le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' ca ral-la' saca' qui'ë Cristo.

¹⁹ Qui lë ni na', gul-bí'i ládxi'li', len gul-huöác queë' Dios, quië ugüë' dul-la' nabága'li', len gunë' ga huöác ládxi'li'.

²⁰ Ni'r gsölë'ë leyúbl Jesús, Bönni' na' dza ni'të buzóë' quië gaquë' Cristo, Nu na' gna be'i lbi'ili'.

²¹ Na'a, run bayúdx uga'në' ni' yehua' yubá cati' gdxinr dza duhuenë' tsahui' yúgu'të le rac, gac ca na' chgnaczë' Dios, lë na' gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë', bönni' ni' gulacu'ë dza ni'të.

²² Lëzca' cni gudxë' xuz xtau'ru' Moisés, gnë': “Xanru' Dios gsölë'ë queëli' bönni' galjë' ladjgac di'a dza queëli'. Gaquë' bönni' gu'ë didza' uláz queë' Dios. Gsölë'ë Lë' queëli' ca na' bsölë'ë neda'. Run bayúdx uzë nagli'-në' ca nac yúgu'të le guië' lbi'ili'.

²³ La'nít len lula'alén bunách queë' Dios yúgu'të nup culuzë naggac bönni' ni' gu'ë didza' uláz queë' Dios.”

²⁴ Ca nac dza ni zoaru' na'a, gulaguíxjö'ë yúgu'të bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios ga gdél-la'të zoë' Samuel len gdöd ni'.

²⁵ Lbi'ili' nacli' zxi'n xsoaquë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, ati' naqui queëli' didza' rucá'n tsahui', le bënlenë' xuz xtau'ru' Dios, cati' ni' gudxë' Abraham: “Ni'a qui le gunë' zxi'n xsu' lac bica' ba yúgu'të bunách yödzlyú.”

²⁶ Cati' Dios buspanë' Zxi'në' lu yöl-la' gut, bsölë'ë Lë' zi'al queëli' quië gunë' ga gacli' bica' ba, uca'nli' le cunác runli'.

4

Ta'dxinë' Pedro len Juan lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbeynë'

¹ Tsal ni' tuí'lenë' bunách na' didza' Pedro len Juan, tu tsalz guladxinë' ga na' naculé yugu' bxuz judío len yugu' bönni' gdau' saduceo, len bönni' nacué' lu në'ë ni'a na'quë' bönni' gdau'.

² Gulaleynë' bönni' ni le tu'sëdnë' bunách Pedro len Juan, len ta'guíxjö'ë lubán nup chnatgac le bubanë' Jesús.

³ Ni'r gulazönë' Pedro len Juan, ati' gulagu'ë lequë' lidx guia ga gdxinr dza yubl le chrdzö' dza na'.

⁴ Gulayejlë' Cristo zian nup ni' gulayöni didza' glu'ë Pedro len Juan. Na'a, bönni'z ta'yejlë'ë Cristo nacquë' gdu chíán gayu'ë.

⁵ Dza buróp ni', guludubë' Jerusalén yugu' bönni' uná bë', len bönni' gul tu'zejni'në' bunách judío, len bönni' gdau' tu'sëdi.

⁶ Guludubë' ca' ni' Anás, bxuz blau, len Caifás, len Juan len Alejandro, lenca' yúgu'të bönni' di'a dza quequë' bxuz blau.

⁷ Ni'r gulachë'ë Pedro len Juan, ati' guluschinë' lequë' gatsj lahui'l ga na' nacu'ë, len gulanabnë' lequë', ta'në':

—¿Bizxa yöl-la' uná bë' dë lu na'li' runli' lë ni? ¿Nuzxa budöd lu na'li' yöl-la' uná bë' ni?

⁸ Ni'r gudxë' lequë' Pedro, zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, rnë':

—Lbi'ili', nul-li' rna bé'ili' netu', bunách Israel, len lbi'ili' bönni' gul.

⁹ Na'a, ¿rnábitsali' netu' ca nac dxin dxi'a bentu' queë' bönni' huë' ni, len nacx guc, böaquë' bönni' ni?

¹⁰ Rguíxjöi'tu' lbi'ili' quië la'nözi yúgu'të bunách Israel. Zoë' ni lauli' bönni' ni, nuhuöaquë' le ben dxin yöl-la' huac queë' Jesucristo, bönni' Nazaret, Bönni' ni' buda'li'-në' lë'i yag cruz, san Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut.

11 Dios bë'ë didza' ca nac queë' Jesús ni, cati' ni' gnë': “Guiöj na' gru'nli' lbi'ili', rucua'li' zö'ö, san guiöj ni gröcza' neda' quië gac guiöjlen zö'ö.”

12 Nutur nu zoa nu gac uslá bunách, le cutu ca' zoa yödzlyú ni yetúë' bönni' nuzóë' Dios, nu gac uslá rë'u.

13 Cati' gulalé'inë' nacquë' rugu ladxi' Pedro len Juan, len gláquibe'inë' cunazëdquë' qui gdau' len nacquë' bönni' ca'z, gulubannë' ati' yajneycnë' gulacúa'lenë' Jesús Pedro len Juan na'.

14 Lëzca' gulalé'inë' ni' bönni' na' böaquë', zuinë' lauquë', ati' cutu ca' guc bi la'në' quequë'.

15 Ni'r gulaná bé'inë' nup lubíj lequë' lö'al yu'u ga na' nudubquë', ati' glun xtídza'quë' la' légaczë'.

16 Gulanë':

—¿Nacx gúntsaru' quequë' bönni' ni? Le nactë glunë' tu le run ga tu'bani bunách, ati' nözigac cni yúgu'të bunách nacúa' Jerusalén. Cutu gac tá'baga'ru' lei.

17 Na'a, cui sër didza' la'yöni zianr ca' bunách, uzeyru' ba nadx lequë' cui luí'lenrë' bunách didza' ca nac queë' Jesús na'.

18 Ni'r gululidzë' Pedro len Juan, ati' guluzeynë' ba nadx lequë' cui luí'lenrë' bunách didza', len cui lusëdnë' lequë' ca nac queë' Jesús.

19 Ni'r gulubi'ë didza' Pedro len Juan, glë' lequë':

—Gul-bequi xbey lbi'ili' chqui' nac tsahui' lahuë' Dios uzër nagtu' xtídza'li' lbi'ili' ca xtidzë'ë Dios.

20 Cutu gac soa dxitu'. Run bayúdx güi'tu' didza' qui le blé'itu' len le byönitu'.

21 Ni'r guluzeynë' ba nadx lequë' bönni' gdau' ta'bequi xbey, san gulusanë' lequë' le cutu guludzölnë' nax lunë' lequë' zxguia'. Cni glunë' le gládxinë' bunách lu yödzt ni', le ta'gu'ë Dios yöl-la' ba yúgu'të' ni'a qui lë na' guc.

22 Bönni' na' böaquë', guc queë' lë na' run ga rubániru', chyu'urë' ca choa' iz.

Ta'nabnë' Dios gunë' ga lacquë' rugu ladxi'

23 Cati' gulusanë' lequë', guludxinë' Pedro len Juan ga na' nacu'ë lza'quë', ati' gulaguíxjöi'në' lequë' yúgu'të lë na' glë' lequë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zëjni'në' bönni' judío.

24 Cati' gulayönnë' lë ni, tsaxön gululidzë' Dios, gulanë':

—Xantu' Dios, náctëru' blau. Li' nacu' Dios, benu' luzxbá. Benu' luyú. Benu' nis zxön. Benu' yúgu'të le nacua' tu tu latj na'.

25 Uláz quiu' Li' bë'ë didza' David, bönni' huen dxin quiu', gzóalenë' lë' Dios Bö' La'y, gnë':

¿Bizx quië tun rusbõ bunách

Len ta'zá' ládxi'gac le cunác?

26 Glunë' rusbõ bönni' ta'ná bë'ë yödzlyú ni

Ati' glaquë' tuz bönni' uná bë'.

Guladá'baguë'ë Xanru' Dios,

Lenca' Cristo, bönni' gröczë' Lë'.

27 'Le nactë glaquë' tuz lu yödzt ni Herodes len Poncio Pilato len yugu' bönni' gza'a len yugu' bönni' Israel. Guladá'baguë'ë Jesús, Zxi'nu' la'y, Nu na' buzú' queëtu'.

28 Glunë' yúgu'të le bucözu' zí'atël ca gzxi' lu na'u ati' guc ca na' benu' tsutsu xtidzu'u ca ral-la' gac.

29 Na'a, Xantu', byu le tu'zeynë' ba nadx netu', len ben ga gactu' rugu ladxi', güi'tu' xtidzu'u, netu' bönni' huen dxin quiu'.

30 Ben ga gac úngactu' nup te'i, soalen netu' yöl-la' huac quiu', len ben ga gac gúngactu' le lun ga ubánitu' len le lac bë', gac cni le zóalenë' netu' Jesús, Zxi'nu' la'y. Ca' gac.

31 Cati' budx gululidzë' Dios, gzxiz latj ga na' nacu'ë, ati' gdu gzóalenë' yúgu'të' Dios Bö' La'y, ati' len yöl-la' rugu ladxi' quequë' glu'ë xtidzë'ë Dios.

Tu'únë' tuz le dë quequë'

32 Bunách zian na' ta'yejlë' Cristo, tuz ca rö' icjqüë' len tuz ca glunë'. Cutu gnë' naqui queëzë' le dë queë' nitúë' bönni' nutsë'ë ladjquë', san gu-luúnë' tuz le dë quequë'.

33 Len yöl-la' huac zxön gulaguíxjö'ë ca bubanë' Xanru' Jesús gbaz na' nasölë'ë Lë', ati' guclen yúgu'të' le buzá' ladxë'ë quequë' Dios.

34 Nutu nu bi byadzj nu nutsa' ladjquë'. Yúgu'të bönni' bi dë quequë', xyuquë', o lidxquë', glúti'ë lei, ati' dumí qui na' yjua'quë'

35 len guludödë' lei lu na'quë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' lequë' gulaguisië' lei qui queëgac nup bi byadzj quegac.

36 Zoë' ni' José, bönni' guluzöë' yetú lë' Bernabé gbaz na' nasölë'ë Cristo, le rna lu didza' xidza', Bönni' Ruhuí' Zxönë'. Nabáblenë' zxi'n xsoë' Leví, len guljé' luyú Chipre.

37 Béti'ë tu cö' xyuë' bönni' ni, ati' yju'ë dumí qui na', len budödë' lei lu na'quë' gbaz na' nasölë'ë Cristo.

5

Dul-la' glunë' Ananías len Safira

¹ Zoë' bönni' yubl lë' Ananías, bëti'ë tu cö' xyuë', ati' bennu tsazxön lë' Safira, ngul queë'.

² Bucáchi'lanë' dumí qui yu na' Ananías na', ati' nözinu ca' ngul queë'. Le bugá'nz yju'ë len glu'ë lei lu na'quë' gbaz nasölë'ë Cristo, rnë':

—Tscaníz gzxì'a.

³ Pedro gudxë' lë':

—Ananías, ¿naru' gyaztsa Satanás tu' xöhui' lu icj ládxi'da'u len ben ga rzi' yé'inu' Dios Bö' La'y, ati' bucachi' lanu' dumí qui xyu' na'?

⁴ Tsal ni' nagá'n lu na'u yu na', ¿naru' cu naqui quizi quiu'? Gdöd bëti'u lei, ¿naru' cu dëcz lu na'u dumí qui na'? ¿Bizx quië grö' icju' gunu' cni? Dioscz gzxì' yé'inu', clëgz bunách.

⁵⁻⁶ Cati' byönnë' didza' ni Ananías, gdzö'ë len guttë'. Ni'r gulabíga'tëbi' bi'i ra'bán, ati' guluchölibi' lë' lari' len glua'bi' lë' yajcáchi'cbi' lë'. Gladxi guladzöbi yúgu'të nup ni' gulayöni ca guc lë ni.

⁷ Ca tsonn hora gdöd ni', bdxinnu ni' ngul queë' Ananías na', len cutu nözinu lë na' guc queë' bönni' queënu.

⁸ Ni'r Pedro gudxë'-nu:

—Gdixjöi' neda'. ¿Naru' gzxì'li' tscaníz xyuli' na'? Gnanu:

—Ja, tscaníz gzxì'tu'.

⁹ Ni'r Pedro gudxë'-nu:

—¿Bizx quië ben tuz xtídza'li' gzxì' bë' xöhui'li' Dios Bö' La'y? Byutsca'. Chzoa ludxinbi' bi'i gulucáchi'bi'-në' bönni' quiu', ati' lubijbi' ca' li'.

10 Ni'r la' gdzö'tënu xni'ë Pedro len gúttënu. Cati' gulayazbi' bi'i ra'bán na', gulalé'ibi'-nu chnatnu. Ni'r gulubijbi'-nu, ati' yajcáchi'cbi'-nu cuit lë'ë bönni' queënu.

11 Qui lë ni na' gladxi guladzöbi yúgu'të bunách queë' Dios, ati' gladxi ca' yúgu'të nup gulayöni ca guc lë ni.

Tunë' zian le tac bë' bönni' gbaz nasölë'ë Cristo

12 Zian le tac bë' len yugu' yöl-la' huac zxön glunë' laugac bunách lu yödز bönni' gbaz na' nasölë'ë Cristo. Guludubë' tsazxön yúgu'të' ga nac nchil gdau' nazí' lei Nchil Queë' Salomón.

13 Ladj nup ni' cuta'yejlë' Cristo, nutu nu burugui tsajtá' lequë', ati' glun lequë' ba la'n bunách lu yödز ni'.

14 Ni'r gulayejlë' Cristo yela'gac bunách zian ca', bönni' len ngul.

15 Cati' gulale'i bunách yugu' le tunë' bönni' ni' ta'yejlë'ë Cristo, yjua'gac gap nac la' nöz nup te'i, ati' gulaxóë' lequë' lu da'a yag len yela'gac lu da'az, quië cati' tödë' ni' Pedro, tsa zxulz queë' cu'u zxul la'gac bunách huë' na', quië luhuöác.

16 Lëzca' gularúj bunách yugu' dzag yödز, guladx-inë' Jerusalén, nua'quë' nup te'i len nup ta'zaca' ta'guí'i, yu'ugac lequë' bö' xöhui', ati' guluhuöaquë' yúgu'të'.

Ta'bía ládxi'gac bönni' gbaz nasölë'ë Cristo bunách gdau'

17 Qui lë ni na' guluzxé'inë' Pedro bxuz blau len yugu' bönni' gdau' saduceo na' da'quë' bxuz blau.

18 Ni'r gulazönë' yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo bxuz blau na' len bönni' na' da'quë' lë', ati' gulagu'ë lequë' lidx guia.

19 Ni'r chdzö'l bdxinë' gbaz la'y queë' Xanru', ati' bsaljë' lidx guia na' len bubijë' lequë'.

20 Gudxë' lequë' gbaz la'y na', rnë':

—Gul-tséaj, gul-tsajsóa nchil gdau' len gul-tsjë'len bunách ni' didza', quíxjöi'li' lequë' ca nac yöl-la' na'bán gdu ni len ca gac la'dél-li'në' lei.

21 Cati' gulayönnë' didza' ni ru'ë gbaz la'y na', len cati' za' reni' zildau' gulayazië' nchil gdau', len gulusëdnë' bunách.

La' ni'z guludubë' bxuz blau len nup nacua'len lë' tsaxzön len bönni' gdau' ta'bequi xbey len bönni' gul tu'zëjni'në' bunách Israel, ati' gulasölë'ë nup tsjac lidx guia tsajxi'cquë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, táquinë' ni' nacu'ë lidx guia na'.

22 Cati' guladxinë' ni' ni'a na'quë' bönni' gdau' na', cutu yajxáca'quë' lequë' lu yu'u lidx guia na', ati' ni'r guluhueycjë' dutíxjö'quë' ca'.

23 Glë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', ta'në':

—Le nactë yajxáca'tu' nayeyjtë lidx guia, ati' nacuá' ra' lidx guia na' nup tun chi'i, san cati' bsaljtu', nutu nu yajxáca'tu' lu yu'u na'.

24 Cati' gulayönnë' didza' ni bxuz blau len yugu' bxuz uná bë' len bönni' nacuá' lu në'ë ni'a na'gac bunách gdau', gulabö'tsquë' baguí'i le cutu nözcnë' gazx gdxintë lë na' rac.

25 Ni'r bdxinë' ni' bönni' gdíxjöi'në' lequë', rnë':

—Gul-yutsca'. Nacu'ë nchil gdau' tu'sëdnë' bunách bönni' na' glú'gacli'-në' lidx guia.

26 Ni'r gyijë' bönni' na' nacu'ë lu në'ë ni'a na'gac bunách gdau', dzagquë' lë' ni'a na'quë' na', ati' gulachë'ë yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo, san cutu bi glunë' quequë', le gládxinë' luladxi' lequë' guiöj bunách nacuá' ni'.

27 Cati' chnachë'quë' yugu' gbaz na', guluschinë' lequë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', ati' gnabnë' lequë' bxuz blau,

28 rnë':

—¿Naru' cu gúdxtscatu' lbi'ili' cu usédili' bunách ca nac queë' bönni' na'? Na'a, chgdisli' zxba ni gdutë yödZ Jerusalén, len ré'nili' uspága'li' netu' zxguia' ni'a qui yöl-la' gut queë' bönni' ni.

29 Ni'r gulubi'ë didza' Pedro len yézica'rë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ta'në':

—Run bayúdx uzër nagtu' xtidzë'ë Dios ca xtídza'gac bunách.

30 Lbi'ili' budödili'-në' Jesús cati' ni' buda'li'-në' lë'i yag cruz, san Dios quequë' xuz xtau'ru' buspanë' Lë'.

31 Jesús ni, Dios buzoaczë' Lë' ga náctërë' blau cuit lë'ë yubél, quië gaquë' Bönni' Blau len Bönni' Ruslá, len gunë' ga lubí'i ládxi'gac bunách Israel, quië gac unít lahuë' dul-la' nabága'quë'.

32 Ca nac lë ni, runtu' lna' lau qui netu', ati' lëzca' runë' lna' lau qui Dios Bö' La'y, Nu na' rsölë'ë Dios quegac nup tun ca rna xtidzë'ë.

33 Cati' gulayönnë' lë ni bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gulaleynë' len glë'nnë' ludödcdë' lequë'.

34 Ni'r gzuinë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' Gamaliel, bönni' gdau' fariseo. Ractsquë' zxba queë' Moisés bönni' ni, ati' tun lë' ba la'n yúgu'të

bunách. Gna bé'inë' nup lubíj lö'al tu chi'idau' yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo.

³⁵ Ni'r gudxë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gnë':

—Lbi'ili', bönni' Israel, gul-yutëz queëli' ca nac le rë'nili' gunli' quequë' bönni' ni.

³⁶ Ral-la' tsajneyli' ca guc zí'atël zi'a gdxin dza ni zoaru'. Gyasë' Teudas, ati' ben cuinë' ca bönni' náctërë' blau. Glaquë' bönni' yajta'quë' lë' gdu tap gayu'ë bönni'. Guludöddë' lë' bönni' rjaquë' gdil-l, ati' glaslas yúgu'të nup ni' yajta'gac lë', ati' gnitz ca' yúgu'të le benë' bönni' na'.

³⁷ Gdöd guc lë ni, gyasë' ca' Judas, bönni' Galilea. Benë' cni cati' ni' nac dza ta'yáz lu guich bunách, ta'guízxj lazquë', ati' yajta'gac lë' bunách zian. Lëzca' guludöddë' bönni' ni, ati' glaslas yúgu'të nup ni' yajta'gac lë'.

³⁸ Qui lë ni na' rëpa' lbi'ili': Gul-sán-quë' bönni' ni, len cutu bi gunli' quequë'. Chqui' nac quegac z bunách lë ni ta'në' o lë ni tunë', nitcz,

³⁹ san chqui' nac queë' Dios, cutu gac usnitli' lei. ¡Qui nadxi tíl-lenli'-në' Dios!

⁴⁰ Ni'r glunë' tuz didza' len lë'. Gululidzë' yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' gulaguinë' lequë' len guluzeynë' lequë' ba nadx cui luí'lenrë' bunách didza' ca nac queë' Jesús. Ni'r gulusanë' lequë'.

⁴¹ Gularujë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' gbaz na' nasölë'ë Cristo, tu'dzijnë' le bë'ë lequë' latj Dios gulazaca' gulagui'ë le da'quë' Jesús.

⁴² Yugu' dza gulusédtecznë' bunách len glunë' lban queë' Jesucristo nchil gdau' len gap nac lu yu'u lidxgac bunách.

6

Tu'cu'ë gadx bönni' láclenë' bunách queë' Cristo

¹ Dza ni', le gulayán bunách ta'yejlë' Cristo, gulané' quequë' bönni' judío tu'ë didza' hebreo yugu' bönni' judío tu'ë didza' griego, ni'a qui le rac cati' ta'guisïë' le lágunu ngul uzëb, nutu nu rui' le lágunu ngul uzëb quequë' bönni' ni' tu'ë didza' griego.

² Ni'r gulutubë' yúgu'të bunách ni' ta'yejlë' Cristo idxínnutë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' të' lequë':

—Cutu nac dxi'a soa dxitu' cuguntu' lban qui xtidzë'ë Dios quië guntu' dxin cu'tu' le lagu bunách.

³ Qui lë ni na', böchi' lza'tu', gul-cö-quë' gadxë' bönni' ladjli' quië ugu'ru' lu na'quë' dxin ni. Yugu' bönni' na' run bayúdx lacquë' bönni' tun lequë' ba la'n yúgu'të bunách, len nacquë' bönni' ta'yejni'i, len nac bë' zóalenë' lequë' Dios Bö' La'y.

⁴ Netu' ni ulídztecztu'-në' Dios, len usëditu' bunách xtidzë'ë Dios.

⁵ Guladzág ládxi'quë' didza' ni yúgu'të', ati' gulaböë' Esteban, bönni' rejlë'ë Cristo gdu ladxë'ë len gdu zóalenë' lë' Dios Bö' La'y. Lëzca' gulaböë' Felipe, len Prócoro, len Nicanor, len Timón, len Parmenas, len Nicolás, bönni' yödz Antioquía, zi'al butsé'ë ca runë' quië tsej ladxë'ë Dios ca tunë' bönni' judío.

⁶ Ni'r guluschinë' nup na' gulaböë' lauquë' gbaz na' nasölë'ë Cristo. Gulaxóa na'quë' lequë' bönni' gbaz na', tu'lidzë' Dios.

⁷ Gzër xtidzë'ë Xanru', ati' gulayantsca bunách ta'yejlë' Cristo nacuá' Jerusalén. Lëzca' gulazí' lu na'quë' le réjlë'ru' Cristo zian bxuz judío.

Ta'zönë' Esteban

⁸ Benë' le tun ga rubániru', len le tac bë' laugac bunách lu yödž Esteban, gdu zoalen lë' yöl-la' huac queë' Dios le buzá' ladxë'ë queë'.

⁹ Ni'r gulayasë' la'quë' bönni' nababquë' yu'u ga tu'dübë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, nazí' lei Yu'u Quegac Bönni' Nadzangac. Glunë' lequë' tsaxžön bönni' narujquë' Cirene len Alejandría, len luyú Cilicia, len luyú Asia. Bönni' ni guladíl-lenë' Esteban didza'.

¹⁰ Cutu guluxicjë' didza' ru'ë, le bë'ë didza' Esteban len yöl-la' rejni'i, le zóalenë' lë' Dios Bö' La'y.

¹¹ Ni'r gulaguixjë' bönni' la'zí' yë'ë, la'në': "Netu' byönitu' didza' ru'ë Esteban, rnë' zi'ë queë' Moisés len queë' Dios."

¹² Cni guc, gulagu'ë xla ládxi'gac bunách bönni' ni. Gulagu'ë xla ládxi'quë' ca' bönni' gul tu'zejni'i, len bönni' gdau' tu'sëdi. Gulabía di'ë Esteban bönni' ni. Gulazönë' lë' len gulachë'ë lë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey.

¹³ Lëzca' gulucu'ë lauquë' nup gulaguixjö' le cunácž, bönni' na' gulanë':

—Cutu zoë' dxiz bönni' ni rnë' zi'ë qui gdau' la'y ni, len qui zxba queë' Dios.

¹⁴ Byönitu' didza' bë'ë bönni' ni ca gunë' Jesús, bönni' Nazaret, rnë' usnitië' gdau' ni, len utsë'ë yugu' le nalëbiru' runru', yugu' lë' na' gna bé'inë' rë'u Moisés.

¹⁵ Ni'r guluyüë' Esteban bönni' gdau' ta'bequi xbey len yúgu'të nup rö'gac ni', ati' gulalë'inë' lahuë', rna' ca rna' lahuë' gbaz la'y queë' Dios.

7

Didza' bë'ë Esteban, gnë' uláz queë'

¹ Ni'r gnabnë' Esteban bxuz blau, rnë':

—¿Naru' nacz cni?

² Bubi'ë didza' Esteban, rnë':

—Lbi'ili', bönni' gul, len lbi'ili', böcha'a. Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili'. Dios, Nu nactër blau, buluí' lahuë' ga zoë' Abraham, xuzru' gul gdöd, cati' ni' zoë' luyú Mesopotamia, cati' zi'a tsajsóë' yödz Harán.

³ Dios gudxë' lë': “Bruj ladzu' len bla'alén di'a dza quiu', ati' gyeaj luyú ni' ului'ida' li'.”

⁴ Ni'r brujë' Abraham luyú Mesopotamia le nac xyugac bunách Caldea, ati' yajsóë' Harán. Lu yödz ni' gutië' xuzë' Abraham na', ati' lë' buzë'ë ni', ati' Dios bchë'ë lë' latj ni, ga ni zoaru' na'a.

⁵ Dios cutu bë'ë lë' latj gaqui queë' luyú ni. Ni lati' bunödzejë' queë' ga soë' luyú ni, san gzxi' lu në'ë Dios unödzejë' queë' luyú ni, ati' töd gatië' Abraham gaqui quegac zxi'n xsoë' luyú ni, zal-la' cutu nacuí'nibi' bi'i queë'.

⁶ Lëzca' cni gudxë' Abraham Dios: “Tsjaquë' zxi'n xsu' lu xyugac bunách gza'a, ati' ni' lacquë' ca bunách zi'tu'. Lunë' bönni' luyú ni' ga lacquë' bönni' nadá'ugac zxi'n xsu'. Lusaca' zi'ë lequë' gdu ca tap gayuá' iz.”

⁷ Lëzca' gudxë' lë' Dios: “Neda' usyudxa' bunách luyú ni', ga ni' lacquë' bönni' nadá'ugac zxi'n xsu', ati' töd ni' lurujë' ni', ati' lunë' xchina' luyú ni.”

⁸ Dios bénlenë' Abraham didza' rucá'n tsahui' len gna bé'inë' lë' gchuguë' lu xpëla'quë' bönni' nacu'ë lidxë' tu le gac bë' nazí' lu na'quë' didza' na' rucá'n tsahui'. Gdöd ni' guquë' Abraham

xuzbi' bi'i Isaac, len cati' chgúquibi' xunu' gbidz, bchuguë' lu xpëla'bi' lë na' nac bë'. Isaac na', lëzca' cni benë' queëbi' bi'i Jacob, zxi'në', len cni benë' ca' Jacob quegac idxínnutëbi' bi'i bönni' queë', nup ni' glac xuz xtau'gac idxinnu cö' di'a dza quegac bunách Israel.

9 'Xuz xtau'ru' na', lu yöl-la' ruzxe'i quequë', glúti'ë-bi' bi'i José, böchi'quë', lu na'quë' bönni' ni' yjua'quë'-bi' luyú Egipto. Dios gzóalenë'-bi' bi'i José na'

10 len buslë'-bi' lu le glac queëbi'. Dios bë'ë-bi' yöl-la' rejni'i, le ben ga bdzag ladxë'ë-bi' Faraón, bönni' rna bé'inë' bunách Egipto, ati' Faraón na' budödë' lu na'bi' bi'i José yöl-la' uná bë' gna bé'ibi' luyú Egipto len yúgu'të bunách nacué' lidxë'.

11 'Ni'r guchtsca gbin gdu luyú Egipto, len luyú Canaán ni, ati' gulazaca' gulaguí'i yúgu'të bunách dza ni'. Cutu bdzöli le lahuë' xuz xtau'ru'.

12 Cati' byönnë' Jacob dë zxoá' xtil luyú Egipto, bsölë'ë ni' yugu' zxi'në', bönni' ni' nacquë' xuz xtau'ru'. Cni guc le zi'al lzu yjaquë' ni'.

13 Cati' le buróp lzu yjaquë' luyú Egipto, benë' José ga guluúnbë'ë lë' böchë'ë. Cni guc, gnöznë' Faraón nup nacgac di'a dza queë' José.

14 Ni'r bsölë'ë didza' José, benë' ga bdxinë' ni' Jacob, xuzë', dzaggac lë' di'a dza queë', glac gdu tsonnlalj yu chinu bunách.

15 Cni guc, bdxinë' Jacob luyú Egipto, ga ni' gutië' lë', ati' glatië' ca' ni' xuz xtau'ru' cati' bza'a dza quequë'.

16 Cati' glatië' tu tu xuz xtau'ru' yjua'quë' lequë' luyú Siquem yugu' zxi'n xsoaquë', ati' ni' gulu-cachë'ë lequë' yeru ba lu bloj na' gu'uë' Abraham

lu na'gac zxi'në' Hemor, bönni' Siquem.

17 'Gdöd zian iz, cati' bdxin dza ral-la' gac le gzxì' lu në'ë Dios, lë na' benë' tsutsu xtidzë'ë gunë' queë' Abraham, gulayán bunách yugu' cö' zxi'n xsoë' Israel, glac bunách zian cati' ni' gulacué' luyú Egipto.

18 Ni'r gyazië' bönni' yubl gna bë'ë luyú Egipto na', len gatga byönnë' ca nac le benë' José, gúclenë' bunách Egipto.

19 Gzxì' yé'inë' bunách uládz queëru' bönni' na' rna bë'ë. Busaca' zi'ë xuz xtau'ru' na' len benë' ga lusanë'-bi' bi'i bönni' huë'ndau' qui queëquë', quië latbi'.

20 La' dza ni'z guljbi' ca' bi'idau' Moisés, ati' bdzag ladxë'ë-bi' Dios. Gdu ca tsonn beo' guluscul-lë'-bi' xuz xna'bi' lidxquë'.

21 Cati' bdxin dza lusanë'-bi' xuz xna'bi' quië gatbi' bi'idau' Moisés na', bdxinnu ngul zxi'në' Faraón ga ni' guluca'në'-bi', ati' yajxi'nu-bi' len buscul-lnu-bi' ca bi'i queëcznu.

22 Cni guc, bzëdbi' bi'i Moisés yúgu'të le taquë' bönni' Egipto len gúctërbi' zxön ca nac didza' bë'bi' len ca nacgac le benbi'.

23 'Cati' chyu'ubi' choa' iz bi'i Moisés, gna ládxi'bi' tsajyubi' bunách uládz queëbi', bunách Israel.

24 Cati' bdxinbi' ga na' nacu'ë, blé'ibi'-në' bönni' Egipto, rusaca' zi'ë bönni' uládz queëbi'. Ni'r gúclenbi'-në' bönni' uládz queëbi' na' len budödibi'-në' bönni' Egipto na'. Cni guc, buzí' labi' bönni' na' bi'i Moisés uláz queë' bönni' uládz queëbi'.

25 Gúquibi' Moisés huala'yéjní'nè' bönni' böchi'bi' gunè' Dios ga uslabi' lequè' lèczbi', san lequè' cutu gulayéjní'nè'.

26 Yetú dza ca' yajxáca'bi' yechopè' bönni' Israel, ta'dil-lè', ati' gú'nibi' cuequi dxibi' lequè', len gudxbi' lequè': “Lbi'ili', böchi'li' nac. ¿Bizx quiè rua'li' lza'li' dö?”

27 Ni'r bönni' na' ru'è dö' qui lzè'è budxiguè'è-bi' bi'i Moisés, gnè': “¿Núxatè buzóa li' gna bé'ínu' netu', len cuequi xbeynu' le runtu'?”

28 ¿Naru' ré'nitsanu' gdöddu' ca' neda' ca benu' nij, budöddu'-nè' bönni' Egipto na'?”

29 Cati' byönibi' didza' ni bi'i Moisés, buzzundjbi' ni', yajsoabi' luyú Madián ga ni' gzoabi' ca bönni' zi'tu'. Luyú Madián na' butság ná'lenbi'-nu ngul lu yödz ni', ati' guljchi' chopbi' bi'i bönni' queè'.

30 'Cati' chgdöd choa' iz zoè' ni', buluí' lahuè' ga zoè' gbaz la'y queè' Dios lu gui' qui yag yótsi'dau' regui, ga ni' nac lu latj ca'z, le zoa lu gui'a nazí' lei Sinái.

31 Cati' blé'inè' gui' na' Moisés, bubannè', ati' gbiguè'è gal-la' quiè glé'inè' dxi'a, ati' ni' byönnè' chi'è Xanru'.

32 Cni' gudxè' lè' Xanru': “Neda' naca' Dios quequè' xuz xta'u. Naca' Dios queè' Abraham, len Dios queè' Isaac, len Dios queè' Jacob.” Ni'r lu yöl-la' radxi queè', gzxiztsquè' Moisés, len cutur burúguinè' uyúè'.

33 Gudxè' lè' Xanru': “Bleycj lölu' nuda'u, le nac la'y ga ni zu' le zoacza' ni neda', naca' Dios.

34 Le nactè chblé'ida' le ta'zaca' ta'guí'i bunách quia' nacuá' luyú Egipto, len chbyönda' ta'bödx

yechë'ë. Bötja', zoa' ni quië uslá' lequë'. Gda na'a, gsöla'a li' luyú Egipto.”

35 'Zal-le guluca'në' lë' ca'z bönni' uládz queë' Moisés, gulanë': “¿Núzzatë buzóa li' gna bé'inu' netu', len cuequi xbeynu' le runtu'?”, Dios bsölë'ë lë' quië gaquë' bönni' uná bë', len bönni' ruslá, ca na' gudxë' Moisés gbaz la'y na' queë' Dios, buluí' lahuë' lu yag yötsi'dau' regui ga na' zoë'.

36 Moisés ni bubijë' luyú Egipto bönni' uládz queëru', guc cni gdöd benë' le glun ga gulubani bunách ni', len le tac bë' benë' luyú ni'. Lëzca' cni benë' lu nis zxön nazí' lei Nis Xna. Cni benë' laquë' gdu ca choa' iz lu latj ca'z.

37 Lëczë' Moisés na' gudxë' bunách Israel ni', gnë': “Xanru' Dios gsölë'ë queëli' bönni' galjë' ladj di'a dza queëli', gaquë' bönni' gu'ë didza' uláz queë' Dios. Gsölë'ë lë' queëli' ca na' bsölë'ë neda'. Lëczë' run bayúdx uzë nagli'-në'.”

38 Lëzca' lëczë' Moisés na' gzóalenë' bunách nudubgac queë' Dios lu latj ca'z, ati' bdzaguë' lë' gbaz la'y queë' Dios, nu na' bë'len lë' didza' lu gui'a Sinaí na'. Gzóalenë' xuz xtau'ru' Moisés, ati' Dios budödë' lu në'ë zxba la'y queë', le rui' didza' ca gac la'del-li' yöl-la' na'bán bunách, ati' zxba ni budödë' Moisés lu na'gac zxi'n xsoaquë' ga rdxintë queëru' rë'u.

39 'Cutu glë'nnë' xuz xtau'ru' lunë' ca rna xtidzë'ë Moisés, san guluzóë' lë' tsla'l, len glë'nnë' tshuøjquë' luyú Egipto.

40 Cati' ni' zoë' lu gui'a Sinaí na' Moisés, lequë' glë' Aarón, böchë'ë Moisés na', gulanë': “Rë'nitu' gunu' yugu' dios queëtu', bdau' guiøj bdau' yag,

quië la'nör lautu'. Cutu nözitu' bi guc queë' Moisés, bönni' na' nubijë' netu' luyú Egipto.”

41 Ni'r glunë' tu bdau' oro le nac ca tu bëdx dau', ati' guludödcde'-ba' bö'cu' zxíla'dau', len gulagu'quë'-ba' lau bdau' oro na', ati' glunë' lni lau bdau' na' nunquë'.

42 Qui lë ni na' buca'në' lequë' Dios len bubíj ladxë'ë lequë'. Ni'r gulayíj ládxi'quë' le ta'yëp luzxbá. Ca nac lë ni nayúj lu guich le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, rna:

Lbi'ili', bunách Israel,

¿Naru' glú'gactsali'-ba' quia' neda' böa' bëdx ni'

Budödigacli'-ba' len buzégui'gacli'-ba',

Lë na' benli' lu latj ca'z gdu ca choa' iz?

43 Cutu glú'gacli'-ba' quia' neda',

San bia'li' nich qui Moloc, bdau' guiöj queëli'.

Bia'li' ca' tu le nac ca bölj luzxbá nazí' lei Refán,

Lë na' buzoali' ca Dios queëli'.

Yugu' bdau' guiöj bdau' yag ni,

La' lbi'izli' benli' quië gyij ládxi'li' leygac.

Qui lë ni na', ubija' lbi'ili' lu xyuli',

Gchë'a lbi'ili' zi'tu'r ga dë luyú Babilonia.

44 'Cati' ni' gulacu'ë xuz xtau'ru' lu latj ca'z, guta' quequë' yu'u lari' ga glun chi'ë zxba queë' Dios, lë na' nac bë' zóalenë' lequë' Dios. Glunë' yu'u lari' na' ca na' gna bé'inë' Moisés Dios, cati' ni' gudxë' lë' gunë' lei ca nac lë na' blé'inë', le bului'inë' lë' Dios lu gui'a ni'.

45 Lëzca' guludödë' yu'u lari' na' lu na'quë' zxi'nquë' ga bdxintë dza ni' glu'ë lei luyú ni xuz xtau'ru', cati' ni' dzaguë' lequë' Josué, ati' gu-lagúë' xyugac bunách gza'a, nup ni' bulaguë'ë Dios

lauquë' xuz xtau'ru'. Cni glunë' zian iz ga bdxintë dza zoë' David.

⁴⁶ Bdzag ladxë'ë David na' Dios, ati' lë' gnabnë' Dios gu'ë lë' latj gunë' tu yu'u ga soë' Dios queë' Jacob.

⁴⁷ Cutu bë'ë lë' latj Dios, san benë' yu'u queë' Dios Salomón, zxi'në' David na'.

⁴⁸ Cni benë' zal-la' cutu zoë' Dios, Nu nactër blau, lu gdau' nungac bunách. Ca nac lë ni gnë' bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

⁴⁹ Yehua' yubá nac ga rö'a rna bë'a Ati' yödzyú nac xlibi ni'a.

Rnë' Xanru': “¿Naru' gúntsali' lidxa'?

¿Naru' zoatsa latj ga ral-la' uzí' ladxa'a?

⁵⁰ ¿Naru' clëg len na'cza' bena' yúgu'të lë ni?”

⁵¹ Ni'r gudxë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' Esteban, gnë':

—Lbi'ili', bönni' zid, cutu bi ryaz icj nagli'. Nazíd icj ládxi'dau'li' ca rac quegac bunách cunúnbë'gac Dios. Rdá'baga'teczli'-në' Dios Bö' La'y. Ca na' glunë' xuz xtau'li', runli' ca' lbi'ili'.

⁵² Gulabía ládxi'quë' yúgu'të bönni' ni' glu'ë didza' uláz queë' Dios xuz xtau'li' na'. Lëzca' guludödcde' bönni' ni' gulaguíxjö'ë zi'al ca ral-la' guidë' Cristo, Bönni' Tsahui', ati' na'a, cati' ni' bdxinë' Bönni' Tsahui' na', lbi'iczli' budödlí'-në' lu na'quë' bönni' guludöddë' Lë'.

⁵³ Lbi'iczli' dë lu na'li' zxba queë' Dios, lë na' guludöde' lu na'quë' xuz xtau'li' yugu' gbaz la'y queë' Dios, san cutu runli' ca rna.

Tu'döddë' Esteban

⁵⁴ Cati' gulayönnë' didza' ni bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gulaléytsquinë' Esteban, ati' lu yöl-la' rley quequë' lë' gulutíl-l láyi'quë'.

⁵⁵ Ni'r buyüë' luzxbál Esteban na', zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, ati' blé'inë' latj yení' ga zoë' Dios lenca' Jesús, zuinë' cuít lë'ë yubél Dios ga náctërë' blau.

⁵⁶ Ni'r gnë':

—Gul-yutsca'. Rlé'ida' nayálj luzxbá, ati' zuinë' cuít lë'ë yubél Dios Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

⁵⁷ Ni'r guluséyj nagquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', ati' gulabödxyé'ë zidzj, len tsaxxón gulabía di'ë lë'.

⁵⁸ Gulubijë' lë' ni'l ra' yödz na', ati' ni' gululadxë' lë' guiöj. Yugu' bönni' ni' tunë' lna' lau le tu'quië' Esteban gulucu'ë lari' ta'xóa yenquë' xni'ë bönni' lë' Saulo cati' ni' gululadxë' Esteban guiöj.

⁵⁹ Cati' ni' tu'ladxë' Esteban guiöj, lë' bulidzë' Dios, gnë':

—Xana' Jesús. Buzí' bö' naccza'.

⁶⁰ Ni'r byechuë', buzechu zxibë', len bë'ë zidzj didza', gnë':

—Xan. Cutu uspagu'u lequë' dul-la' ni.

Cati' budx bë'ë didza' ni, guttë'.

8

Saulo rbia ladxë'ë bunách queë' Cristo

¹⁻³ Saulo benë' tsaxxón bönni' ni' guludöddë' Esteban.

La' ni'z glua'quë' Esteban bönni' ta'yíj ládxi'quë' Dios, ati' yajcáchi'quë' lë'. Szxöni gulabödxë' queë'.

Dza na' sxöni gulabía ládxi'quë' bunách queë' Cristo nacué' Jerusalén bönni' judío cuta'yejlë'.

Lëzca' gdxia ladxë'ë bunách queë' Cristo Saulo. Gyazië' gap nac lu yu'u quequë', ati' gzxönë' yugu' bönni' len ngul, glu'ë lequë' lidx guia.

Ni'r glaslas gdu luyú Judea len luyú Samaria yelati'z cuguluhuöatë bunách queë' Cristo, ati' guluga'në' Jerusalén légaczë' gbaz na' nasölë'ë Cristo.

Rac lban qui didza' dxi'a luyú Samaria

⁴ Yjaquë' yúgu'të latj bönni' na' gláslasië', ati' glunë' lban qui didza' dxi'a.

⁵ Ni'r gyijë' luyú Samaria Felipe, bönni' dzaguë' nup na' glaslas, ati' ni' benë' lban ca nac queë' Cristo.

⁶ Guludúb bunách ni', ati' gdu ládxi'quë' guluzë nagquë' didza' ru'ë Felipe na', le gulayönnë' xtidzë'ë len gulalé'inë' le tac bë' runë'.

⁷ Cni guc, le benë' ga gulurúj zian bö' xöhui' yu'ugac bunách, ta'bödxya'a zidzj, ati' guluhuöác zian nup te'i huë' nacú'n bin len nup cuta'zá'.

⁸ Cni guc, guludziji bunách yödz ni'.

⁹ Zoë' ni' Simón, bönni' zi'al guquë' bönni' udzá' unë ya'a lu yödz na', len gzxì' yé'inë' bunách Samaria na', gnë' lëczë' naquë' bönni' náctërë' zxon.

¹⁰ Guluzëtsca naggac bönni' ni yúgu'të bunách, ga rguel-la' yugu' bönni' ca'z ga rdxintë yugu' bönni' blau, gulané': "Bönni' ni, dë lu në'ë yöl-la' huac zxon queë' Dios."

¹¹ Cni guc, glunë' lë' ba la'n, le xtsey nazí' yé'inë' lequë' len yöl-la' udzá' unë ya'a queë'.

¹² Cati' gulayejlë'ë lban runë' Felipe qui didza' dxi'a ca rna bë'ë Dios len ca nac queë' Jesucristo, ni'r guladilë' nis, bönni' len ngul.

13 Ni'r gyejlë'ë ca' Simón na', len bdilë' nis, ati' gdálenteczë' tsaxxón Felipe na'. Cati' blé'inë' yugu' yöl-la' huac zxon len le tac bë' runë' Felipe, bubannë' Simón na'.

14 Cati' gulayönnë' ca guc lë ni gbaz na' nasölë'ë Cristo nacu'ë Jerusalén, chnazí' lu na'gac xtidzë'ë Dios bunách luyú Samaria, ni'r gulasölë'ë ni' Pedro len Juan.

15 Cati' guladxinë' ni' Pedro len Juan na', gululidzë' Dios uláz quegac bunách ni' ta'yejlë' Cristo quië dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y.

16 Ga bdxintë dza na', cutu rdxíninë' quequë' Dios Bö' La'y. Nadílgaczë' nis quië lacquë' tuz len Xanru' Jesús.

17 Ni'r gulaxóa na'quë' bunách Samaria na' Pedro len Juan na'. Gululidzë' Dios, ati' dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y.

18 Cati' blé'inë' Simón, bönni' udzá' na', le guc cati' gulaxóa na'quë' bunách ni' gbaz na' nasölë'ë Cristo, dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y, gu'nnë' quizzjë' lequë' dumí,

19 rë' lequë':

—Benn ca' quia' yöl-la' huac ni, quië cati' gxoá na'a núti'tëz bunách, dusóalenë' nu na' Dios Bö' La'y.

20 Ni'r gudxë' lë' Pedro, rnë':

—Nít tsaxxón len li' dumí quiu', le ráquinu' len dumí gdél-li'nu' yöl-la' huac queë' Dios.

21 Cutu nacu' lsaca' gutsu'u lë ni, le cunác dxi'a icj ládxi'da'u lahuë' Dios.

22 Bubí'i ladxu'u ca nac huia'dö' ni runu', len gúta'yu lahuë' Dios, nazx ca' unít lahuë' li' ca nac lë ni rza' ladxu'u.

23 Rlé'ida' nabagu'u zxguia' len nadzunu' lu yal-lj qui tu' xöhui'.

24 Ni'r bubie' didza' Simón na', rë' lequë':

—Gul-lidzë' Dios, gáta'yuli' lahuë' Xanru' ni'a quia' cui gac quia' nitú læ na' chgnali'.

25 Cati' budx glunë' lna' lau queë' Cristo lu yödZ ni' Pedro len Juan na', len gulaguíxjö'ë xtidzë'ë Dios, glunë' ca' lban qui didza' dxi'a gap nacuá' zian ladzquë' bönni' Samaria, ati' gdöd ni' yhuöjquë' Jerusalén.

Felipe len bönni' Etiopía

26 Ni'r bë'lenë' Felipe didza' gbaz la'y queë' Xanru', gudxë' læ':

—Gyas len gyeaj zaca' ga rdöd gbidz beo' ziaG, gdxinu' ga ni' rla'a nöZ zeaj Jerusalén zeajtë yödZ Gaza, nöZ na' rdöd lu latj ca'z.

27 Ni'r gyu'ë nöZ Felipe na', zijë'. La' nöZ ni' yajtsaguë' bönni' Etiopía, naquë' bönni' huödX. Luyú Etiopía naquë' blau launu Candace, ngul rna bé'inu bunách Etiopía na', len yu'u lu në'ë yúgu'të yöl-la' tsahui' queënu dzö' lidXnu. Gyijë' Jerusalén bönni' ni quië gyij ladxë'ë Dios.

28 Na'a, zhuöjë' ladzë', rö'ë lu carreta queë', len rulabë' le nayúj lu guich ca gnë' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios.

29 Ni'r Dios Bö' La'y gudxë' Felipe na':

—Gbiga' ga zeaj carreta na', len gyeajlen lei.

30 Cati' chgbiguë'ë ni' Felipe, byönnë' ru'ë didza' bönni' huödX na', rulabë' le nayúj lu guich ca gnë' Isaías, ati' gudxë' læ':

—¿Naru' réjni'nu' læ na' rulabu'?

31 Bubi'ë didza' bönni' Etiopía na', gnë':

—¿Nacx gac tséjni'da' chqui' nutu nu zoa uzejni'i neda'?

Ni'r gúta'yuë' lahuë' Felipe cuenë' len cõ'lenë' lë' tsaxón lu carreta na'.

³² Lë na' nayúj lu guich rulabë', rna cni:

Ca bö'cu' zxíla'dau',
Gulachë'ë Lë' quië ludöddë' Lë',
Len ca bö'cu' zxíla'dau',
Cutu rnëba' cati' nu rchugu lítsa'ba',
Ca' benë' Lë', cutu bsalj ru'ë gnë'.

³³ Guluca'në' Lë' ca'z,

Len cutu glu'ë latj nu cuequi xbey Lë'.

¿Nuzxa caz gac quixjö' zxguia' nabága'gac bunách uládz queë'?

La' légaczë' guludöddë' Lë'.

³⁴ Gnabnë' Felipe bönni' huödx na', rë' lë':

—Ráta'yua' lau' quíxjöi'nu' neda'. ¿Nuzxa qui gnë' cni bönni' na' bë'ë didza' uláz queë' Dios? ¿Naru' queëczë', o qui nu yubl?

³⁵ Ni'r la' didza' niz bguel-lë'ë Felipe, gdíxjöi'në' lë' didza' dxi'a ca nac queë' Jesús.

³⁶ Cati' ni' yu'uquë' nöz zjaquë', guladxinë' ga dë nis, ati' rë' Felipe bönni' huödx na', rnë':

—Byutsca'. Ni dë nis. ¿Naru' huactsa gdila' nis?

³⁷ Felipe gudxë' lë':

—Chqui' réjlë'u gdu ladxu'u, huac gdilu' nis.

Lë' bubi'ë didza', rnë':

—Réjlë'a Jesucristo, naquë' Zxi'në' Dios.

³⁸ Ni'r benë' ga gzoa dxiz carreta queë' na', ati' guluhuötjë' groptë', yajtsazquë' lu nis. Ni'r Felipe buquile' bönni' huödx na' nis.

³⁹ Cati' gulurujë' lu nis, buchë'ë Felipe Dios Bö' La'y, ati' cutur blé'inë' lë' bönni' huödx na'. Ni'r buguel-lë'ë xnözë', zhuöjë' rudzijnë'.

⁴⁰ Cati' chráquibe'inë' Felipe, zoë' lu yödz Azoto. Gdödë' yúgu'të yödz ni', ati' benë' lban qui didza' dxi'a, ga bdxintë' yödz Cesarea.

9

Saulo ruhuöaquë' queë' Cristo

¹ Ni' ruzeynë' ba nadx nup ta'yejlë' Xanru' Saulo, gu'nnë' gdödcde' lequë'. Quië gunë' cni bdxinë' lahuë' bxuz blau

² len gnabnë' lë' guich uná bë' le tsju'ë lauquë' bönni' uná bë' quegac yu'u gap tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío nacu'ë Damasco, ati' chqui' utsajxaquë'ë ni' yugu' bönni' len ngul ta'yejlë'ë Jesús, gac gchë'ë lequë' nadzunquë' lu yödz Jerusalén.

³ Tsal ni' yu'uquë' nöz Saulo len nup nacua'len lë', zjaquë', len cati' chzoa la'dxinë' Damasco, tu tsalz buzeni'tsca yení' za' luzxbá, le buzení' ga ni' zjaquë'.

⁴ Ni'r gdzö'ë lyu Saulo, len byönnë' chi'i nu rë lë':
—Saulo, Saulo, ¿bizx quië rbia ladxu'u neda'?

⁵ Gnabnë' Lë' Saulo, gnë':

—¿Nuzxa li', Xan?

Lë' gnë':

—Neda' Jesús, nu rbia ladxu'u. Run zi' cuinu', rdá'bagu'u neda'. Rac quiu' ca na' rac queëba' bëdx, run zi' cuinba' rchégu'ba' yag tuchi' tundë'-ba' zi'.

⁶ Ni'r gzxiztsquë', gúdxinë' Saulo, gnë':

—Xan, ¿bizxa rë'nnu' guna'?

Xanru' gudxë' lë':

—Gyas len gyaz lu yödz, ati' ni' gsöla'a quiu' nu guië li' le ral-la' gunu'.

⁷ Gládxinë' bönni' na' zjáclenë' Saulo, le gulayönnë' chi'i na', zal-le nutu nu gulalé'inë'.

⁸ Ni'r böasë' luyú Saulo, len cati' gxa' yöj lahuë', cutu ca' rlé'inë'. Qui lë ni na' gulaguel-lë'ë në'ë, len gulachë'ë lë' Damasco.

⁹ Gzoë' ni' tsonn dza nachúl lahuë', len cutu bi güi' gdahuë'.

¹⁰ Zoë' ca' Damasco Ananías, bönni' rejlë'ë Cristo, ati' Xanru' buluí' lahuë' ga zoë' ca tu lu yël bëhcál, len gudxë' lë':

—Ananías.

Lë' bubi'ë didza', gnë':

—Ni zoa', Xan.

¹¹ Xanru' gudxë' lë':

—Gyas, len gyeaj ga nac la' nöz na' nazí' lei Nöz Li, ati' lu yu'u lidxë' Judas gnab didza' queë' Saulo, bönni' Tarso. Lu yu'u na' rulidzë' Dios.

¹² Chblé'inë' bönni' ni ca tu lu yël bëhcál zë'ë tsazië' ga zoë' bönni' lë' Ananías, len gxoa në'ë lë' quië huöalj yöj lahuë'.

¹³ Ni'r bubi'ë didza' Ananías, rë' Lë':

—Xan, zian nup chgulaguixjöi' neda' ca runë' bönni' ni, zian le nac dö' nu'ë le benë' quegac bunách ta'yejlë' Li', nacu'ë Jerusalén.

¹⁴ Zë'ë ca' ni, dë lu në'ë uláz quequë' bxuz uná bë' sönë' yúgu'të nup tu'lídz Dios len lau' Li'.

¹⁵ Ni'r Xanru' rë' Ananías na', rnë':

—Gyeaj, le gröcza' neda' bönni' ni quië gunë' lban ca nac quia' laugac bunách gza'a, len lauquë'

bönni' ta'ná bé'inë' lequë', lenca' laugac bunách Israel.

¹⁶ Ului'ida' lë' le zian le saca' qui'ë uláz quia' neda', gunë' xchina'.

¹⁷ Ni'r gyijë' ni' Ananías, ati' gyazië' yu'u len bxoá në'ë Saulo, rë' lë':

—Böcha'a Saulo, Xanru' Jesús, Nu na' buluí' lahui la' nöz ga ni' za'u, bsölë'ë neda' quië huöalj yöj lau' len dusóalenë' lí Dios Bö' La'y.

¹⁸ La' ni'z gulaguíndj lu yöj lahuë' le nac ca xlácuba' böl, ati' la' böaljtë yöj lahuë'. Ni'r gyasë' Saulo, len bdilë' nis.

¹⁹ Gdöd ni' gdahuë' len böac ladxë'ë. Ca chop tsonn dza gzóalenë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo nacué' Damasco.

Runë' lban Saulo lu yödž Damasco

²⁰ La' gzu lautë' Saulo runë' lban queë' Cristo gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, rnë':

—Jesúscz naquë' Zxi'në' Dios.

²¹ Gulubannë' yúgu'të bönni' ni' ta'yönnë' lë', ta'në':

—¿Naru' clëg bönni' ni bönni' na' busnitië' nup nacuá' Jerusalén, tu'lídz Dios lu lë' Jesús? Quië gunë' cni bidë' ca' ni quië gchë'ë lequë' nadzun-quë' lauquë' bxuz uná bë'.

²² Bdipr ladxë'ë Saulo, len benë' ga gulabö'ë baguí'i bönni' judío nacué' Damasco, bului'inë' lequë' Jesúscz naquë' Cristo, bönni' na' tunë' löz duná bé'inë' lequë'.

Rulë' Saulo lu na'quë' bönni' judío

²³ Cati' chgdöd zian dza, glun xtídza'que' bönni' judío ni' ludöddë' Saulo.

²⁴ Rël len të dza gulabö' nisië' lë' bönni' judío ga nu ryaz zö'ö run chi'i yödz na' quië ludöddë' lë', san gúquibe'inë' Saulo le të'nnë' lunë' queë'.

²⁵ Ni'r gulaguel-lë'ë Saulo chdzö'l bönni' ta'yejlë'ë Cristo, ati' gulagu'ë lë' tu lu bdö'a zxön naga' du, len guluzötjë' lë' ni'l lu zö'ö run chi'i yödz na'.

Rudxinë' Saulo Jerusalén

²⁶ Cati' budxinë' Saulo Jerusalén, gu'nnë' tsjenë' tsaxön bönni' ni' ta'yejlë'ë Cristo, san gládxinë' lë' yúgu'të', le cuta'yejlë'ë rejle'ë Cristo Saulo na'.

²⁷ Ni'r gdel-lë'ë Saulo Bernabé, len bchë'ë lë' ga na' nacué' gbaz nasölë'ë Cristo. Gdíxjöi'në' lequë' ca na' guc queë' Saulo, blé'inë' Xanru' la' nöz, ati' bé'lenë' lë' didza' Xanru'cz, len ca na' benë' Saulo lu yödz Damasco, len yöl-la' rugu ladxi' benë' lban ca nac queë' Jesús.

²⁸ Ni'r gzóalenë' lequë' Saulo lu yödz Jerusalén, ati' gdálenë' lequë'.

²⁹ Lu yöl-la' rugu ladxi' benë' lban Saulo ca nac queë' Xanru', len gdíl-lenë' didza' bönni' judío tu'ë didza' griego, ati' lequë' gulazú gulabö'ë ludöddë' lë'.

³⁰ Cati' gláquibe'inë' lë' ni' böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo, gulachë'ë Saulo lu yödz Cesarea, ati' gulasölë'ë lë' Tarso, le nac ladzë' Saulo.

³¹ Ni'r guc dxi'a quegac yúgu'të' cö' bunách queë' Cristo, nacué' gdu luyú Judea, len luyú Galilea, len luyú Samaria, ati' guladíp ládxi'que'. Gulacu'ë lu yöl-la' radxi quequë' Xanru', ati' gulayanë' le gúclenë' lequë' Díos Bö' La'y.

Pedro ruúnë' Eneas

³² Yetú le guc, cati' yajyúë' yugu' böchi'ru' Pedro, bdxinë' ga nacu'ë bönni' ta'yejlë'ë Jesús lu yödz Lida.

³³ Yajxaquë'ë ni' bönni' lë' Eneas, chguc xunu' iz dë' ré'inë' nacu'në' bin.

³⁴ Pedro gudxë' lë':

—Eneas, ruúnë' li' Jesucristo. Gyas len btub xta'u.

La' gyastë' Eneas na'.

³⁵ Gulale'i lë' yúgu'të nup nacuá' yödz Lida, len yödz Sarón, ati' guluhuöaquë' queë' Xanru', ta'yejlë'ë Lë'.

Ratnu Dorcas len rubannu

³⁶ Yetú ca' le guc, lu yödz Jope zoanu ngul réjlë'nu Cristo, lënu Tabita, len ca' nac didza' griego lënu Dorcas. Bennu zian le nacgac dxi'a len le taclen bunách yechi' ngul ni.

³⁷ Le guc dza ni', güi'inu Dorcas na' len gutnu. Gdöd gulaguibnu lënu, gulaguixjë'-nu tu lu yu'u ga nac buróp cuia.

³⁸ Le dë gal-la'z ga na' dë yödz Jope yödz Lida ga na' zoë' Pedro, gulayönnë' zoë' ni' Pedro bönni' Jope na' ta'yejlë'ë Cristo, ati' qui lë ni na' gulasölë'ë ga zoë' chopë' bönni', gláta'yuë' lahuë', të' lë':

—Cutu tseyynu' guidu' queëtu'.

³⁹ Ni'r la' gyastë' Pedro, zéajlenë' lequë'. Cati' bdxinë' ni', la' gulachë'të' lë' ga nac lu yu'u ga dënu ngul nat na'. Ni'r guludubnu gdu cuitië' ngul uzëb, ta'bödxnu len tu'lui'inu lë' lari' quequë' bönni' len ngul, yugu' le bennu Dorcas cati' ni' zóalennu lecnu.

40 Ni'r bubijë' ni'l yúgu'të nup nacuá' ni' Pedro, ati' buzechu zxibë', rulidzë' Dios. Ni'r bueycjë' ga dënu Dorcas na', gnë':

—Tabita, gyas.

La' buxa'të yöj launu Dorcas. Cati' blé'inu-në' Pedro, la' gyástënu, grö'nu.

41 Gdel-lë'ë na'nu Pedro, buchisë'-nu. Ni'r bulidzë' bönni' na' ta'yejlë'ë Jesús, len yugu' ngul uzëb na', ati' buschinë'-nu lauquë' Dorcas na', nabannu.

42 Ca guc lë ni gzë didza' gdu lu yödz Jope, ati' gulayejlë' Xanru' bunách zian.

43 Zian dza buga'në' Pedro yödz Jope na' lu yu'u lidxë' Simón, bönni' runë' tsahui' guid zxa bëdx.

10

Le benë' Pedro lidxë' Cornelio

1 Zoë' Cesarea bönni' lë' Cornelio, nacu'ë lu në'ë tu gayu'ë bönni' rjaquë' gdil-l, nazí' laquë' Bönni' Italia Rjaquë' Gdil-l.

2 Rej ladxë'ë Dios Cornelio na' len rádxinë' Lë', ati' nungac lë' tsazxón yúgu'të bunách nacuá' lidxë'. Dumí zian runödzejë' le raclen bunách yechi', len rulídzteczë' Dios.

3 Gdu rdöd xhuö blé'inë' Cornelio ca tu lu yël bëhcál, ryazië' ga zoë' gbaz la'y queë' Dios, len rë' lë':

—Cornelio.

4 Gúdxinë' Cornelio. Buyúë' gbaz la'y na', len gudxë' lë':

—¿Bizxa rnau', Xan?

Gudxë' lë' gbaz la'y na', rnë':

—Dios ryönnë' le rulidzu'-në', len nözcznë' ca runu', ráclenu' bunách yechi'.

⁵ Na'a, gsöla'cu'-në' bönni' tsjaquë' yödZ Jope tsajlidzquë' bönni' lë' Simón, zoa yetú lë' Pedro.

⁶ Bönni' ni zoë' lidxë' bönni' runë' tsahui' guid zxa bëdx. Bönni' ni, lëzca' lë' Simón, ati' zoa lidxë' ra' nis zxön. Pedro na' guië' li' le ral-la' gunu'.

⁷ Cati' chbuzë'ë gbaz la'y na' bë'lenë' lë' didza', bulidzë'-bi' Cornelio chopbi' bi'i huen dxin queë' len tuë' bönni' rijë' gdil-l rej ladxë'ë Dios, dzaguë' bunách nacua' lidxë' Cornelio.

⁸ Cati' budx gdíxjöi'në' lequë' yúgu'të le guc, bsölë'ë lequë' yödZ Jope.

⁹ Dza buróp, tsal ni' yu'uquë' nöZ, len ta'dxinë' gal-la' ga dë Jope na', la' ní'z grenë' Pedro cju'u quië ulidzë' Dios, ni' nac gdu huagbídZ.

¹⁰ La' na'z rdunë' Pedro len gu'nnë' gahuë', san tsal ni' tu'pë'ë queë', blé'inë' le nac ca tu lu yël bëchcál.

¹¹ Blé'inë' nayálj luzxbá len ruhuótj ga zoë' tu le nac ca lari' guitsa' zxön, naga' idáp la'a.

¹² Lahui lari' na' dxiacba' böa' guixi' gza'a nacua' tap ni'a na'cba', len böa' ta'yj lë'cba' lyu, len böa' zoa xilcba'.

¹³ Ni'r byönnë' chi'i nu rë lë':

—Pedro, gyas. Bdödi-cba' len gdagu.

¹⁴ Bubi'ë didza' Pedro, rnë':

—Cutu, Xan. Gatga gdahua' le cural-la' gágutu' o le cunác dxi'a.

¹⁵ Le buróp lzu byönnë' chi'i nu na' gudx lë':

—Le nunë' dxi'a Dios, cutu gnau' qui: “Cunác dxi'a”.

16 Tsonn lzu guc cni, ati' ni'r la' buëptë luzxbá lari' zxön na'.

17 Tsal ni' rö'ë baguí'i Pedro, rza' ladxë'ë bizxa rë'ni gna lë na' blé'inë' ca tu lu yël bëhcál, guladx-inë' ra' yu'u bönni' na' nasölë'ë lequë' Cornelio, ta'nabë' gazx zoa lidxë' Simón na'.

18 Cati' guladxinë' ni', gululidzë' nup nacúa' yu'u na', len gulanabnë' lequë' chqui' zoë' ni' bönni' lë' Simón, zoa yetú lë' Pedro.

19 Tsal ni' rza' ladxë'ë Pedro ca nac lë na' blé'inë', gudxë' lë' Dios Bö' La'y, gnë':

—Byutsca'. Chguladxinë' ni tsonnë' bönni', tu'guiljë' li'.

20 Gyasch na'a. Bötj zzan yu'u. Cutu gac chop ladxu'u tséajlenu' lequë', le nasöla'a lequë' neda'.

21 Ni'r bötjë' Pedro zzan yu'u ga na' nacué' bönni' na' nasölë'ë Cornelio, len gudxë' lequë':

—Neda' bönni' ruguiljli'. ¿Bizxa huen za'li' ni?

22 Gulubi'ë didza', të' lë':

—Nasölë'ë netu' Cornelio, bönni' nacué' lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l. Naquë' bönni' tsahui', len rádxinë' Dios. Tunë' ba la'n bönni' ni len nadxi'icnë' lë' yúgu'të bönni' judío. Yetú ca' le guc, bé'lenë' lë' didza' gbaz la'y queë' Dios, gudxë' lë' gsölë'ë nu dulídz li' guidu' lidxë' quië yönnë' didza' gu'u.

23 Ni'r glu'ë lequë' lu yu'u Pedro len bë'ë ga la'cu'ë. Cati' za' rení' yetú dza, gyasë' Pedro, ati' gyéajlenë' lequë'. Glunë' lë' tsaxxön la'quë' böchi'ru' nacué' Jope na'.

24 Dza bunn ni', guladxinë' Cesarea. Chzoë' rbözë' lequë' Cornelio, len chnutubë' lidxë' yugu' di'a dza queë', len yugu' böchi' lzë'ë nadxi'irnë'.

25 Cati' gyazië' Pedro lö'a, brujë' yu'u Cornelio, yajtsaguë' lë'. Byechuë' xni'ë Pedro len gyij ladxë'ë lë' ca runru' queë' Dioscz.

26 Pedro buchisë' lë', len gudxë' lë':

—Gyas. Lëz bunách yödzyú naca' ca nacu' li'.

27 Ni' tui'zë' ca' didza', gyaztë' yu'u Pedro, len yajxaquë'ë nudubgac ni' bunách zian.

28 Ni'r gudxë' lequë' Pedro, rnë':

—Lbi'ili' nözcizli' ca rna bë' zxba queë' Moisés, cural-la' gunë' bönni' judío tsaxxön o tsázlenë' bönni' gza'a. Na'a, Dios bului'inë' neda' cutu ral-la' gnia' queë' nitüë' bönni' naquë' ca'z o cunaquë' dxi'a.

29 Qui lë ni na' cati' bulidzli' neda', la' bidtea', len cutu guc chop ladx'a. Rnaba' na'a, ¿bizx quië na' bulidzli' neda'?

30 Ni'r bubi'ë didza' Cornelio, gnë':

—Chguc tap dza ca hora zoaru' na'a, gdu rdöd xhuö, cati' ni' runa' gubás len rulidza'-në' Dios lu yu'u lidxa' ni, blé'ida'-bi' bi'i bönni' ra'bán nácubi' lari' ryëp yös yení', dluuí' laubi' neda'.

31 Cni gudxbi' neda': “Cornelio. Dios ryönnë' le rulidzu'-në', len nöznë' ca runu', ráclenu' bunách yechi'.

32 Na'a, gsölu'u lu yödz Jope nu tsajlídiz bönni' lë' Simón, zoa yetú lë' Pedro. Bönni' ni zoë' lidxë' bönni' runë' tsahui' guid zxa bëdx, len lë' ca' Simón. Zoa ra' nis zxön lidxë' bönni' ni. Cati' gdxinë' ga zu' Pedro na', gü'lenë' li' didza'.”

33 Cni guc, la' bsöla'tea' nu tsajtílj li', ati' dxi'a benu' bidu' ga zoatu' ni. Qui lë ni na' zoatu' ni yúgu'tëtu', nudubtu' lahuë' Dios quië uzë nagtu' yúgu'të le gna bé'inë' li' Dios gui'u netu'.

Didza' bē'ē Pedro lidxē' Cornelio

³⁴ Ni'r gzu lahuē' Pedro ru'ē didza', rnē':

—Le nactē réjni'da' na'a, cutu ruyuzē' yōl-la' rnēz quegac bunách Dios, san tuz nunē' rē'u.

³⁵ Rdzag ladxē'ē bunách gdutē yōdzlyú Dios, nup na' tadxi Lē' len tun le nac dxi'a.

³⁶ Bsölē'ē xtidzē'ē Dios ga nacuá' bunách Israel, len bsölē'ē nu ben lban qui didza' dxi'a, le run ga rac dxi'a quegac bunách, lē na' bdxin queēru' lu nē'ē Jesucristo. Lēcžē' naquē' Xanru' yúgu'tēru'.

³⁷ Lbi'iczli' nōzili' lē na' guc luyú Judea, le gzu lau guc luyú Galilea gdöd benē' lban Juan quiē la'díl bunách nis.

³⁸ Nōzili' ca benē' Dios le guc queē' Jesús, bönni' Nazaret. Bsölē'ē queē' Dios Bō' La'y len yōl-la' huac queē'. Nōzili' ca na' gdē' Jesús, runē' le nac dxi'a, len ruúnē' yúgu'tē nup gulazaca' gulaguí'i lu na' tu' xōhui'. Cni' benē', le gžóalenē' Lē' Dios.

³⁹ Na'a, netu' runtu' lna' lau qui yúgu'tē lē na' benē' Jesús luyú Judea len lu yōdz Jerusalén, len ca na' guc, guludōddē' Jesús, guludē'ē Lē' lē'i yag cruz.

⁴⁰ Ni'r Dios buspanē' Lē' cati' guc tsonn dza natiē', len benē' ga buluí' lahuē' ga zoatu' netu'.

⁴¹ Cutu buluí' lahuē' laugac yúgu'tē bunách, san lautu' netu' buluí' lahuē'. Dios grōē' netu' dza ni'tē quiē guntu' lna' lau queē' Jesús, ati' güi' gdágulentu' Lē' tsaxžōn gdöd bubanē' lu yōl-la' gut.

⁴² Gna bé'inē' netu' Dios guntu' lban laugac bunách, ati' runtu' lna' lau queē' Cristo, naquē' Nu buzoaczē' Dios quiē cuequi xbeynē' nup nabangac len nup chnatgac.

⁴³ Lēzca' glunē' lna' lau queē' Jesús yúgu'tē bönni' glu'ē didza' uláz queē' Dios, gulanē': “Yúgu'tē nup

la'yejlè' Lè', Dios unít lahuè' dul-la' nabága'què' ni'a qui le benè' Lè'."

Dusóalenë' bunách gza'a Dios Bö' La'y

⁴⁴ Ni' rui'zè' cni didza' Pedro, la' bdxintè' Dios Bö' La'y, dusóalenë' lequè', yúgu'tè nup ni' ta'yöni lban runë' Pedro.

⁴⁵ Gulaná' badxë' bönni' judío ta'yejlè'ë Cristo, nup na' guladxín ni' tsazxön len Pedro, le dusóalenë' bunách ni' cunacgac judío Dios Bö' La'y, nasölè'ë Lè' Dios Xuz.

⁴⁶ Cni glunë' le gulayönnë' tu'ë didza' yubl, len tunë' Dios zxön bönni' gza'a na'.

⁴⁷ Ni'r bë'ë didza' Pedro, gnë':

—¿Naru' huactsa nu gna be'i bunách ni cui la'díl nis? Nac bë' dusóalenë' lequè' Dios Bö' La'y, ca na' dusóalenë' ca' netu'.

⁴⁸ Gna bë'ë Pedro la'dilè' nis le nazí' lu na'què' lè' Xanru' Jesús. Ni'r gláta'yuè' lahuè' Pedro bönni' ni' ugá'nlenë' lequè' ca chop tsonn dza.

11

Didza' bë'ë Pedro laugac bunách queë' Cristo nacu'ë Jerusalén

¹ Gulayönnë' gbaz nasölè'ë Cristo len böchi'ru' nacu'ë luyú Judea ca na' gulazí' lu na'què' xtidzè'ë Dios bönni' cunacquè' judío.

² Cati' budxinë' Pedro Jerusalén, guladíl-lenë' lè' didza' böchi'ru' judío.

³ Glë' Pedro:

—¿Bízx quiè yjítslenu' bönni' cunacquè' judío, len gdágulenu' lequè' tsazxön?

⁴ Ni'r gzu lahuë' Pedro rguíxjöi'në' lequë' gdutë
lë na' guc,

⁵ rnë':

—Gzoa' lu yödZ Jope, len cati' ni' rulidza'-në'
Dios, blé'ida' ca tu lu yël bëhcál tu le bului'inë'
neda' Dios. Blé'ida' bötj bruj luzxbá tu le nac ca
lari' guitsa' zxön, naga' idáp la'a, ati' bdxin ga na'
zoa'.

⁶ Cati' ni' ruyúa' lei quië glé'ida' le dxia lahuil,
blé'igacda'-ba' böa' guixi' nacuá' tap ni'a na'cba',
yugu' böa' guixi' snia', len böa' ta'yj lë'cba' lyu, len
böa' zoa xilcba'.

⁷ Byönda' chi'i nu gudx neda': “Pedro, gyas.
Bdödi-ba' len gdagu.”

⁸ Ni'r gudxa'-në': “Cutu, Xan. Gatga gdahua' le
cural-la' gágutu', o le cunác dxi'a.”

⁹ Ni'r le buróp lzu bulídz neda' chi'i luzxbá na',
gudx neda': “Le nunë' dxi'a Dios, cutu gnau' qui:
cunác dxi'a.”

¹⁰ Tsonn lzu guc cni, ati' ni'r la' buëptë luzxbá
gdutë lë na' blé'ida'.

¹¹ La' ni'z guladxintë' ra' yu'u ga na' zoa' tsonnë'
bönni', narujquë' yödZ Cesarea, nasölë'ë lequë'
bönni' lë' Cornelio. Dudiljquë' neda'.

¹² Dios Bö' La'y gudxë' neda': “Gyeajlen lequë',
cugác chop ladxu'u.” Lëzca' gulazá'lenë' neda'
tsaxzön izxoptë' böchi'ru' ni, gyeajtu' Cesarea ati'
gyaztu' lidxë' bönni' zoë' ni'.

¹³ Bönni' ni' gdíxjöi'në' netu' ca na' blé'inë', bdx-
inë' gbaz la'y queë' Dios lu yu'u lidxë'. Gzuinë'
lahuë' len gudxë' lë': “Na'a gsöla'cu'-në' bönni'
tsjaquë' yödZ Jope, tsajlidzquë' Simón, zoa yetú lë'
Pedro.

14 Bönni' na' güi'lenë' li' didza' nac gac uláu' li' len lulá ca' yúgu'të bunách nacuá' lidxu'."

15 Cati' ni' gzu lahua' ruí'lena' lequë' didza', dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y ca na' dusóalenë' rë'u zí'atël.

16 Ni'r yajneyda' didza' na' bë'ë Xanru', gnë': "Le nactë Juan buquilé' bunách nis lu nis, san lbi'ili', gac queëli' le rulu'z yöl-la' rdil nis na', dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y."

17 Qui lë ni na', chqui' Dios bsölë'ë quequë' Dios Bö' La'y, la' tuz ca benë' queëru' rë'u réjlë'ru' Xanru' Jesucristo, ¿núzxtatë neda' gna bé'ida'-në' Dios?

18 Ni'r, cati' gulayönnë' lë ni, gulacuá' dxië' len gulagu'ë Dios yöl-la' ba, ta'në':

—Cni nac, Dios ru'ë ca' latj bönni' cunacquë' judío, tu'bí'i ládxi'quë' quië la'dél-li'në' yöl-la' na'bán gdu.

Ta'yejlë'ë Cristo bönni' nacu'ë Antioquía

19 Cati' ni' guludöddë' Esteban bönni' judío cuta'yejlë' len gulabía ládxi'quë' yezica' bunách ta'yejlë' Cristo, guluzxúndj bunách ni len glaslas zian yöd z luyú Fenicia len luyú Chipre len lu yöd z Antioquía. Ni' glunë' lban qui xtidzë'ë Dios, san laugacz bunách judío.

20 Gulacuá'lenë' ca' lequë' yugu' bönni' Chipre, len yugu' bönni' Cirene, ati' bönni' ni, cati' guladx-inë' Antioquía, gluí'lenë' ca' didza' yugu' bönni' gza'a, glunë' lban lauquë' qui didza' dxi'a ca nac queë' Xanru' Jesús.

21 Gzoalen lequë' yöl-la' huac queë' Xanru', ati' gulayejlë' Xanru' bunách zian, len guluhuöác queë'.

22 Cati' bdxin didza' ca guc lë ni, ati' gulayönnë' bönni' queë' Cristo nacu'ë Jerusalén, gulasölë'ë Bernabé tsijë' Antioquía na'.

23 Cati' bdxinë' Antioquía Bernabé, blé'inë' le ruzá' ladxë'ë quequë' Dios, ati' budzijnë'. Buchizië' icj nagquë' la'día'teczë' queë' Xanru' gdu ládxi'quë'.

24 Naquë' tsahui' Bernabé na' len gdu zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, len gdu ladxë'ë rejle'ë Cristo. Ni'a qui lban benë' Bernabé, gulayejlë' Xanru' bunách zian lu yödz na'.

25 Gdöd ni', gyijë' Bernabé yödz Tarso, yajtiljë' Saulo. Cati' budzölnë' lë', buchë'ë lë' Antioquía.

26 Gdu ca tu iz gulacu'ë ni', tunë' tsaxxón bunách queë' Cristo, len tu'sëdnë' bunách zian. Lu yödz Antioquía na', le zi'al lzu gulazí' laquë' bunách queë' Cristo, nup ni' ta'yejlë' Lë'.

27 Dza ni' gularujë' Jerusalén, yjaquë' Antioquía la'quë' bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios.

28 Gzuinë' Agabo, bönni' dzaguë' yugu' bönni' na', len uláz queë' Dios Bö' La'y buzéjni'në' lequë', gnë':

—Zi'a gac gbin gdutë yödzlyú.

Guc gbin na' cati' ni' rna bë'ë Claudio, bönni' Roma.

29 Ni'r gulazí' lu na'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo nacu'ë Antioquía la'sölë'ë tsca le dëz qui queëquë', le gaclen böchi'ru' nacu'ë luyú Judea.

30 Cni glunë', ati' lë na' gulunödzejë', gulagu'ë lu na'quë' Bernabé len Saulo quië lu'ë lei laquë'

bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo nacu'ë Judea.

12

Tu'döddë' Jacobo len ta'gu'ë Pedro lidx guia

¹ Dza na' benë' ga gulazönë' la'quë' bönni' queë' Cristo Herodes, bönni' rna bë'ë, quië lusaca' zi'ë lequë'.

² Gna bé'inë' bönni' guludöddë' Jacobo, böchë'ë Juan. Glu'ë lë' guia tuchi'.

³ Cati' gúquibe'inë' Herodes guladzág ládxi'quë' lë ni bönni' judío, benë' ga gulazönë' ca' Pedro. Glac lë ni dza ni' rac lni cati' tahuë' yöt xtil cunazí' xnë'i.

⁴ Gdöd gulazönë' Pedro, gulagu'ë lë' lidx guia, len guludödë' lë' lu na'quë' tap cö' bönni' rjaquë' gdil-l, nacu'ë tapë' tu hueaj cö' na', quië lun chi'ë lë'. Yu'u ladxë'ë Herodes ubijë' Pedro laugac bunách töd Lni Pascua, lni na' tu'spanë' ca benë' Dios, bubijë' bunách judío luyú Egipto.

⁵ Cni guc, nun chí'igacrë' Pedro lu yu'u lidx guia na', san gululidztecz Dios bunách queë' Cristo, ta'nabë' queë' Pedro lahuë' Dios.

Rubijë' Pedro lidx guia Dios

⁶ Cati' zi'a gdxin dza yu'u ladxë'ë Herodes ubijë' Pedro lidx guia na', la' dzö' ni'z dë' rasië' Pedro, len nacu'ë chopë' bönni' rjaquë' gdil-l cuit lë'ë Pedro na', núga'quë' lë' chop du guia. Gulacu'ë ga nu ryz lidx guia na' yela'quë' bönni' rjaquë' gdil-l tun chi'ë.

⁷ Tu tsalz buluí' lahuë' ni' gbaz la'y queë' Xanru', ati' buzeni'tsca yení' lidx guia. Gdanë' cuit lë'ë Pedro gbaz la'y na', ati' buspanë' lë' len gudxë' lë':
—Gyasch.

Ni'r guluhuédx du guia na' naga' në'ë Pedro.

⁸ Gudxë' lë' gbaz la'y na', gnë':

—Bega' lë'u len bda' lölu'.

La' bentë' cni Pedro. Ni'r gudxë' lë' gbaz la'y, rnë':

—Bxoa lari' yenu' len gda len neda'.

⁹ Burujë' Pedro, zéajlenë' gbaz la'y na', san cutu ráquibe'inë' nacz le runë' gbaz la'y na'. Gúquinë' yëlz rneynë'.

¹⁰ Cati' chgladödë' ga nacu'ë bönni' zi'a len bönni' buróp cö' bönni' na' rjaquë' gdil-l tun chi'ë, guladxinë' ga zoa le náquini guia nuséyj ga nu ryaz lidx guia na', le rurúj la' nöz qui yödz. Ga nu ryaz na', racz qui gyalj. Cati' gularujë' ni', gulazë'ë ga rdzag yetúr nöz, ati' ni' la' bulá'alentë' Pedro gbaz la'y na'.

¹¹ Ni'r ráquibe'inë' Pedro, ati' lu icj ládxi'dau'zë' gnë':

—Na'a chnözda' le nactë bsölë'ë Xanru' gbaz la'y queë', len buslé' neda' lu në'ë Herodes, len lu yúgu'të le glë'nnë' lunë' quia' bönni' judío.

¹² Tsal ni' yu'ë nöz Pedro, rza' ladxë'ë ca nac lë na' guc, ati' bdxinë' lidxnu María, xna'bi' Juan, bi'i na' zoa yetú labi' Marcos. Lu yu'u ni nudubgac bunách zian ta'yejlë' Cristo, tu'lidzë' Dios.

¹³ Cati' bulidzë' Pedro ra' yu'u lö'a, brujbi' bi'i ngul lëbi' Rode quië gnözibi' nuzxa na'.

14 Cati' búnbë'bi' chi'ë Pedro bi'i ngul ni, lu yöl-la' rudziji queëbi' cutu bsaljbi' yu'u, san jarélu'bi' böajbi' lu yu'u, yajtíxjöi'bi' nup nacué' ni', rnabi':
—Zoë' Pedro ra' yu'u.

15 Ni'r glë' lëbi':

—Rchixi icju'.

Lëbi' tsutsur ben xtídza'bi' nac cni. Ni'r gulanë':

—Clëg lë'. Bxin queë' na'.

16 Tsal na' cutu zoa dxië' Pedro rulidzë' nup nacué' lu yu'u. Cati' gulasaljë' yu'u, gulanitznë', gualé'inë' lë'.

17 Ni'r bchis në'ë Pedro quië la'cu'ë dxiz, ati' gdíxjöi'në' lequë' ca benë' Xanru', bubijë' lë' lidx guia. Ni'r gudxë' lequë':

—Gul-tsajtixjöi'-cnë' ca' Jacobo len yugu' böchi'ru' ca na' guc.

Ni'r burujë' ni' Pedro, zijë' ga yubl.

18 Cati' za' rení' dza na', glunë' rushö bönni' rjaquë' gdil-l nacx guc, cutur yu'ë lidx guia Pedro.

19 Ni'r bsölë'ë Herodes nup tsajxi'gac Pedro. Cati' cutu guludzölnë' lë', gnabi yudxnë' bönni' na' rjaquë' gdil-l glun chi'ë Pedro. Gdöd ni' gna bé'inë' nup guludödi bönni' na' rjaquë' gdil-l. Ni'r gzë'ë Herodes luyú Judea, zijë' Cesarea, ati' ni' buga'në'.

Ca gutië' Herodes

20 Dza ni'z rleynë' Herodes bunách yödz Tiro len Sidón. Zi'al gulasöla' bunách lu xyuë' Herodes na' le byadzj quegac bunách lu xyugac yödz Tiro len Sidón na', san le rleynë' lequë' Herodes, cutur bi ta'sölë'ë quequë'. Ni'r glunë' tuz bönni' Tiro len Sidón na' ati' glunë' ga soë' Blasto unë' quequë' lahuë' Herodes na'. Naquë' Blasto na'

huen dxin nadél-li'nè' latj blau lahuè' Herodes. Glè'nnè' la'dxinè' lahuè' Herodes bönni' Tiro len Sidón na', quiè la'nabnè' lè' ugá'n tsahui' didza' bizxj quequè'.

21 Ni'r bdxie' bè' Herodes dza yönnè' lequè', ati' dza na' grò'è xlatjè' ga rbequi xbeynè' bi rac, nacuè' lari' zaca' ati' benè' lban lauquè'.

22 Ni'r gululidzè' zidzj bönni' na', ta'nè':

—Clèg bönni'z ni. Dioscz ni ru'è didza'.

23 La' na'z la' bè'tè' lè' gbaz la'y queè' Xanru' le buzi'è lèczè' yöl-la' ba ral-la' gac queè' Dios. Ni'r grò'è bzuga' Herodes na', ati' gutiè' le táguba' lè'.

24 Ni'r gac lban qui xtidzè'è Xanru', ati' gulayán nup nazí' lu na'gac lei.

Le zì'al lzu rjenquè' lban Bernabé len Saulo

25 Cati' chguludödè' dumí na' Bernabé len Saulo lu na'què' bönni' gul tun chi'è bunách queè' Cristo nacu'è Jerusalén, guluzé'è ni', yhuøjquè' Antioquía. Gulaché'è-bi' ca' bi'i Juan, zoa yetú labi' Marcos.

13

1 Dza na'z gulacu'è Antioquía bönni' tu'è didza' uláz queè' Dios len bönni' tu'sèdnè' bunách, nútsa'què' ladj bunách queè' Cristo lu yödz na'. Cni lèquè':

Bernabé,

Simón, (lè' ca' Niger),

Lucio, (bönni' Cirene),

Saulo,

Manaén, (bönni' na' gzxönlenè' tsaxxön Herodes, bönni' rna bè'è luyú Galilea).

² Tsal ni' nudubquë' queë' Xanru' len tunë' gubás bönni' ni, gudxë' lequë' Dios Bö' La'y, rnë':

—Gul-bíaj-quë' quizi quia' Bernabé len Saulo quië tsjenquë' dxin na' bulidza' lequë' lunë'.

³ Budx glunë' gubás len gululidzë' Dios, ni'r gulaxóa na'quë' chopë' ni, len gulasölë'ë lequë'.

Tunë' lban luyú Chipre gbaz nasölë'ë Cristo

⁴ Ni'r, yjaquë' yödz Seleucia Bernabé len Saulo, le bsölë'ë lequë' ni' Dios Bö' La'y, ati' ni' gulabenë' tu lë'i barco le bchë' lequë' ga nac tu luyú bidx lu nis zxön, nazi' lei Chipre.

⁵ Cati' guladxinë' ni' lu yödz Salamina, ni' gulagúxjö'ë xtídzë'ë Dios gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sedë' queë' Dios bönni' judío. Nachë'quë'-bi' bi'i Juan quië gáclenbi' lequë'.

⁶ Budx guladödë' gdu gap dë yödzdau' luyú bidx na' lu nis zxön, ni'r guladxinë' yödz Pafos. Ni' yajxáca'quë' Barjesús, bönni' judío. Naquë' bönni' udzá' rzi' yë'ë, rnë' ru'ë didza' uláz queë' Dios.

⁷ Bönni' ni dzaguë' Sergio Paulo, bönni' rejni'i rna bë'ë. Bulidzë' Bernabé len Saulo bönni' rna bë'ë na', le rë'nnë' yönnë' xtídzë'ë Dios.

⁸ Ni'r gdá'baguë'ë Bernabé len Saulo bönni' udzá' na', le gu'nnë' gunë' ga cu tsejlë'ë Dios bönni' rna bë'ë. Lë' ca' Elimas bönni' udzá' na', tsca nac xtídzá'gac bunách gza'a.

⁹ Ni'r buzóa tsutsu lahuë' Saulo, lë' ca' Pablo, gdu zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, ruyúë' Elimas na'

¹⁰ len rë' lë':

—Li', bönni' rzi' yë' len bönni' huia'dö', nacu' ca zxi'ncz tu' xöhui' len bönni' curle'i dxi'a yúgu'të le nac tsahui'. ¿Naru' cuzóa dxitsu' ca

runu', rdá'bagu'u didza' tsahui' queë' Xanru', len ruzagu'u xnöz nu rë'ni tsejlë' Lë'?

¹¹ Na'a, usaca' zi'ë li' Xanru', ati' gchul lau', len cutu glé'inu' gbidz nabáb dza.

La' bchultë lahuë' Elimas na', ati' gdë' na'l ni'l, rguiljë' nuzxa sön në'ë gchë' lë'.

¹² Cati' blé'inë' lë na' guc bönni' na' rna bë'ë, bubannë' ca nac xtidzë'ë Xanru', ati' gyejlë'ë Cristo.

Le glunë' Pablo len Bernabé lu yödz Antioquía luyú Pisidia

¹³ Ni'r guluzë'ë yödz Pafos na' Pablo len bönni' dzagquë' lë', nacu'ë tu lë'i barco, ati' guladxinë' yödz Perge luyú Panfilia. Lu yödz na' bulá'alenbi' lequë' bi'i Juan, böajbi' Jerusalén.

¹⁴ Gdöd ni' guluzë'ë Perge na', yjaquë' Antioquía luyú Pisidia. Lu yödz na', cati' ni' nac dza la'y quequë' bönni' judío, gulayazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sedë' queë' Dios, ati' lu yu'u na' gulabö'ë.

¹⁵ Ni'r bulabë' guich ga nayúj zxba queë' Dios bönni' zoë' ni', lenca' le nayúj lu guich ca gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. Gdöd ni' gulasölë'ë nu yjöd x Saulo len Bernabé bönni' uná bë' qui yu'u na', gnë':

—Lbi'ili', böchi'tu'. Chqui' ral-la' bi gnali' le uzejni'i netu', gul-në.

¹⁶ Ni'r gyasë' Pablo, len bchis në'ë quië la'cu'ë dxiz, gnë':

—Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili', bönni' Israel, len lbi'ili', nul-li' rádxi'li'-në' Dios.

¹⁷ Xanru' Dios, Nu ta'yíj ládxi'gac bunách Israel, gröczë' xuz xtau'ru' len benë' ga gulayantsquë'

cati' ni' nacquë' bönni' zi'tu' luyú Egipto. Len yöl-la' huac zxön queë' bubijë' lequë' luyú ni'.

18 Gdu choa' iz bia' blenë' quequë' Dios cati' ni' guladë' gdu luyú bidx lu latj ca'z.

19 Cati' budx busnitië' gadx cö' yödZ gulacua' luyú Canaán, bunödZjë' quequë' xuz xtau'ru' xyugac bunách ni'.

20 Gdöd ni', le guc gdu ca tap gayua' yu chiún iz, Dios bucu'ë quequë' bönni' glequi xbeyne' lequë' ga bdxintë zoë' Samuel, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios.

21 Ni'r gulanabë' lahuë' Dios uzóë' quequë' bönni' gna bë'ë, ati' Dios buzóë' quequë' Saúl, zxi'në' Cis, nababë' di'a dza queë' Benjamín. Gdu ca choa' iz gna bé'inë' lequë' Saúl na'.

22 Gdöd ni' Dios gduë' Saúl na', ati' buzóë' quequë' David quië gna bë'ë. Dios benë' lna' lau queë' David ni, gnë': “Nözda' runë' le rdzag ladxa'a David, zxi'në' Isaí, len gunë' yúgu'të le rëndá neda'.”

23 Ladj zxi'n xsoë' David ni, Dios benë' ga guljë' Jesús quië uslé' bunách Israel, ca na' zí'atël gzxi' lu në'ë Dios gunë'.

24 Zi'al cati' zi'a glë'ë Jesús, benë' lban Juan laugac yúgu'të bunách Israel quië lubí'i ládxi'gac len la'díl nis bunách ni'.

25 Cati' ni' chzoa udx gunë' lban Juan na', gnë': “¿Nuzxa ráquili' naca' neda'? Cutu naca' Cristo, bönni' na' ral-la' guidë'. Na'a, gul-yutsca'. Chza' gal-la' gdxinë' ga zoa' ni bönni' na', ati' neda' cutu naca' lsaca' gleycja' lölë' nudë'ë.”

26 'Lbi'ili', böcha'a, yugu' zxi'n xsoë' Abraham, len nul-li' zoali' ni, rádxili'-në' Dios. Dioscz bsölë'ë

queëli' didza' ni quië ulali'.

²⁷ Cutu guluúnbë' Jesús nup nacua' Jerusalén len bönni' ta'ná bé'inë' lequë', len cutu gulayéjni'në' le nayúj lu guich le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, zal-la' tu'labczë' yugu' didza' ni yugu' dza la'y, san lu yöl-la' curejni'i quequë' glunë' ga butság ca rna didza' ni cati' ni' gulachuguë' queë' Jesús gatië'.

²⁸ Zal-la' cutu budzöli le nabaguë'ë Jesús gatië', gulanabë' lahuë' Pilato gna bé'inë' bönni' ludöddë' Lë'.

²⁹ Cati' budx glunë' queë' yúgu'të le nayúj lu guich ca ral-la' gac queë', guluzötjë' Lë' lë'i yag cruz len gulucachë'ë Lë' yeru ba.

³⁰ Ni'r Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut,

³¹ ati' zian dza buluí' lahuë' Jesús laugac nup yjaclen Lë' tsazxõn cati' ni' gzë'ë Galilea, bdxinë' Jerusalén. Na'a, tunë' lna' lau queë' yugu' bönni' na' laugac bunách.

³² Cni nac, lëzca' netu' ni rguíxjöi'tu' lbi'ili' didza' dxi'a ca nac lë na' gzxi' lu në'ë Dios gunë' quequë' xuz xtau'ru'.

³³ Lë na' gzxi' lu në'ë quequë' Dios, Lëczë' benë' ga butság queëru', nacru' zxi'n xsoaquë'. Cni benë' cati' buspanë' Jesús, guc ca na' nayúj lu guich ga zoa salmo buróp, le rna cni: “Li' nacu' Zxi'na'. Neda' buzoacza' Li'.”

³⁴ Ca nac na', Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut cui nit le gya' gbanë', Lëczë' Dios gnë' cni: “Gunna' queëli' le nacgac bica' ba gzxi' lu na'a lahuë' David.”

³⁵ Qui lë ni na' nayúj ca' lu guich, ga zoa yetú salmo, le rna cni: “Cutu gu'u latj uga'në' bönni' la'y

quiu' ga nit le gya' gbanë'."

³⁶ Le guc queë' David nac bë'. Gdöd benë' dxin laugac bunách uládz queë', ca na' gna bé'inë' lë' Dios, ni'r gutië' ati' gulagu'ë lë' yeru ba ga nacué' xuz xtau'huë', ati' gnit le gya' gbanë'.

³⁷ Na'a, Jesús na', Dios buspanë' Lë', ati' cutu gnit lu yeru ba le gya' gbanë'.

³⁸ Lbi'ili', böcha'a, ral-la' gnözili' lë' ni rguíxjöi'tu' lbi'ili'. Dios runít lahuë' lbi'ili' ca nac dul-la' nabága'li' ni'a qui le benë' Jesús ni.

³⁹ Na'a, Dios ruúnë' tsahui' yúgu'të nup ta'yejlë' Jesús, rugúë' yugu' dul-la' na' le cugúc ugúa zxba queë' Dios, le bë'ë Moisés.

⁴⁰ Gul-gún chi'i cuinli' na'a cui gac queëli' le nayúj lu guich le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, rna cni:

⁴¹ Gul-yutsca', lbi'ili', bönni' cutún ba la'n.

Ubánili' san lu yöl-la' curejlë' queëli' gatli'.

Neda' guna' tu dxin dza ni zoali',

Ati' zal-la' nu quixjöi' lbi'ili' le ruluí' dxin na', cutu ca' tséjlë'li'.

⁴² Cati' gulurujë' lu yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío Pablo len bönni' na' dzagquë' lë', ni'r gláta'yu lauquë' bunách ni' la'guíxjöi'në' lequë' yugu' lë' ni cati' gdxin yetú dza la'y quequë'.

⁴³ Cati' ni' gulurujë' lu yu'u na' bönni' nudubquë' ni', glunë' tsazxón Pablo len Bernabé zian bönni' judío len bönni' nuhuöacquë' judío, bönni' ta'yíj ládxi'quë' Dios. Chopë' ni' gluí'lenë' lequë' didza', len gulusë'ë ládxi'quë' quië lácteczë' tsutsu, lunë' löz le ruzá' ladxë'ë quequë' Dios.

44 Yexunu' gbidz ca' cati' bdxin yetú dza la'y quequë', guludubë' yelati'z cuguluhuöatë bunách lu yöd'z na' quië la'yönnë' xtidzë'ë Dios.

45 Ni'r guluzzé'inë' bönni' judío cuta'yejlë', cati' gulalé'inë' bunách zian na', ati' gulanë' qui didza' ru'ë Pablo, len guladá'baguë'ë lei.

46 Ni'r gdu lu yöl-la' rugu ladxi' quequë', glë' yugu' bönni' judío na' Pablo len Bernabé, ta'në':

—Ben bayúdx quíxjöi'tu' lbi'ili' zi'al xtidzë'ë Dios, san le ruca'nli' ca'z didza' ni, len runi lbi'ili' cutu nacli' lsaca' gdél-li'li' yöl-la' na'bán gdu ni, qui lë ni na', na'a uyeajtu' ga nacué' bunách gza'a.

47 Lëzca' cni gna bé'inë' netu' Xanru' Dios guntu' lban queë' Cristo laugac bunách gza'a, nac ca rna didza' na' bë'ë Dios ca nac queë' Cristo, gnë':

Nuzóa' Li' quië gacu' yení' quegac bunách gza'a, Len gacu' Nu uslá bunách gdutë yödzlyú.

48 Cati' gulayöni didza' ni bunách gza'a nacué' ni', guludzijnë' len gulagu'ë Xanru' yöl-la' ba ni'a qui xtidzë'ë. Gulayejlë' Cristo yúgu'të nup ni' chnunë' quegac Dios gata' quegac yöl-la' na'bán gdu.

49 Cni guc, gzë xtidzë'ë Xanru', ati' gulayöni lei bunách yúgu'të yöd'z nacué' luyú ni'.

50 Ni'r gulagú'u yöl-lë'ë yugu' bönni' blau qui yöd'z ni' bönni' judío cuta'yejlë' na' cui la'lé'inë' dxi'a Pablo len Bernabé. Lëzca' cni gulagú'u yöl-lë'ë ngul blau ni' ta'yíj ládxi'nu Dios. Cni guc, glunë' ga gulabía ládxi'quë' Pablo len Bernabé, ati' gululaguë' chopë' ni ni'l lu xyuquë'.

51 Ni'r guluquindjé' yu bëchtö da' lalabquë' Pablo len Bernabé le ruluí'i nagá'n zxguia'

nabága'gac bunách lu yödz na', ati' yjaquë' lu yödz Iconio.

⁵² Guludzijnë' bönni' yödz Antioquía na', bönni' ta'yejlë' Xanru', ati' gzóalenë' lequë' Dios Bö' La'y.

14

Le glunë' Pablo len Bernabé lu yödz Iconio

¹ Cati' guladxinë' Iconio Pablo len Bernabé, gulayazië' tsaxxön lu yu'u ga tu'dubë' tu'sedë' queë' Dios bönni' judío, ati' ni' glu'ë didza'. Cni' guc, gulayejlë' Cristo zian bunách judío, lenca' zian bunách gza'a.

² Ni'r gulagú'u yöl-lë'ë la'quë' bönni' gza'a bönni' judío cuta'yejlë', cui la'lë'inë' dxi'a böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo.

³ Le gulayejlë' Cristo bunách zian na', zian dza gulacu'ë ni' Pablo len Bernabé, ati' lu yöl-la' rugu ladxi' glu'ë xtidzë'ë Dios, le tu'zxöni ládxi'quë' Xanru'. Lëczë' Xanru' bulu'ë nac gdutë li didza' tu'ë ca nac le ruzá' ladxë'ë quegac bunách Dios, le bë'ë latj glunë' le tac bë' len le tun ga tu'bani bunách.

⁴ Ni'r gularúj chopl bunách lu yödz na'. La'quë' guladë'ë bönni' judío cuta'yejlë', ati' yela'quë' guladë'ë Bernabé len Pablo, gbaz na' nasölë'ë Cristo.

⁵ Ni'r bönni' judío cuta'yejlë' na' len yugu' bönni' gza'a ni' glunë' tuz bönni' ta'ná bé'inë' lequë', ati' gularujë' quië lu'ë dö' quequë' gbaz na' nasölë'ë Cristo len luladxë' lequë' guiöj.

⁶ Cati' táquibe'inë' lë ni Pablo len Bernabé, guluxundjë' ni', yjaquë' yödz Listra len Derbe luyú

Licaonia, ati' ni' guladödë' yúgu'të yödzdau' gdu zbi'il,

⁷ gap ni' glunë' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Cristo.

Tu'ladxë' Pablo guiöj lu yödz Lистра

⁸ Lu yödz Lистра zoë' bönni' curzë'ë. Rö'zë' ni' le curza'czë' cati' ni' guljë' len gatga gzë'i ni'ë.

⁹ Ruzë nague' didza' ru'ë Pablo bönni' ni. Buyüë' lë' Pablo len gúquibe'inë' rejle'ë Cristo quië huöaquë'.

¹⁰ Ni'r bë'ë zidzj didza' Pablo, rë' lë':

—Gzui.

La' gxítit'ë bönni' na' len gzë'i ni'ë.

¹¹ Cati' gualé'inë' lë na' benë' Pablo bönni' Lистра, gulazú laquë' tu'ë zidzj didza' lu didza' tu'ë bönni' Licaonia na', ta'në':

—Yugu' dios bönni' ni. Nuhuötjqüë' ga zoaru', tu'luí' cuinquë' ca nacquë' bönni'.

¹² Bernabé na', gulanë' naquë' Júpiter, ca lë' dios blau quequë', ati' Pablo, gulanë' naquë' Mercurio, yetú dios quequë'. Cni gulanë' le ru'ë didza' Pablo ca na' ta'në' runë' Mercurio na'.

¹³ Ga ni' nacu'ë zoa gdau' qui Júpiter, cuit nöztëz ga ni' ta'yáz bunách yödz na'. La' bdxintë' ni' bxuz qui Júpiter na', nachë'ë-ba' yugu' bëdx len nu'ë ca' yugu' bregui' yöj, ati' dzaggac lë' bunách zian. Glë'nnë' ludöcdë'-ba' bëdx na' laquë' Pablo len Bernabé quië la'yíj ládxi'quë' lequë' ca tunë' quegac dios quequë'.

¹⁴ Cati' gláquibe'inë' lë ni Bernabé len Pablo, gbaz na' nasölë'ë Cristo, gulachözë'ë lari' nácuquë'. Tu'hui'nnë' le tunë' bönni' ni le cural-la' lunë', ati'

gulaxíti'ë, yajcu'ë gatsj lahui'l bunách zian na', len glu'ë zidzj didza',

15 të' lequë':

—Lbi'ili' bunách. ¿Bizx quië runli' cni? Lëz bönni' ca lbi'ili' nactu', len rguíxjöi'tu' lbi'ili' lë nicz ral-la' uca'nli', le cunác ni, quië gáquili' queë' Dios ban. Dios ni benë' luzxbá len yödzyú, len nis zxön, len yúgu'të le nacué' tu tu latj na'.

16 Iz chguladöd, glun yúgu'të bunách ca rnaz qui queëgac, ati' Dios cutu buzaguë'ë xnözgac,

17 san benë' ga glac le tun lna' lau queë', ni'a qui le nacgac dxi'a benë' quequë'. Rsölë'ë queëru' nis guiøj, len runë' ga ta'yán le razru'. Ruzölj rudzé'inë' rë'u len runë' ga rudziji ládxi'ru'.

18 Zal-la' glë' lequë' cni Bernabé len Pablo, cannz guluxicjé' guluzaguë'ë xnözgac bunách zian na', cui ludödcde'-ba' bëdx na' lauquë'.

19 Ni'r guladxinë' ni' la'quë' bönni' judío cuta'yejlë'ë, narujquë' Antioquía len Iconio, ati' gulagú'u yöl-lë'ë bunách zian na'. Ni'r gululadxë' Pablo guiøj yúgu'të', len gla'yjë' lë' ni'l ra' yöd na', le táquinë' chnatië'.

20 Ni'r cati' guludubë' gdu zbi'il ga dë' Pablo bönni' ta'yejlë'ë Cristo, gyasë' Pablo len buazië' lu yöd na'. Cati' za' rení' yetú dza, burújlenë' Bernabé, yjaquë' yöd Derbe.

21 Lu yöd ni' glunë' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Jesucristo, ati' gulayejlë' Cristo bunách zian ni'. Gdöd ni' yhuøjquë' Listra, len Iconio, len Antioquía.

22 Cati' guladödë' yugu' yöd na' Bernabé len Pablo, gulutipë' ládxi'quë' bönni' ni' ta'yejlë'ë

Cristo, len gulusé'ë ládxi'quë' luga'në' tsutsu ca na' ta'yejlë'ë Lë'. Glë' lequë':

—Rë'u tsazczru' ga rna bë'ë Dios, run bayúdx saca' qui'ru' zian le gac queëru'.

²³ Tu cö' hueaj bunách ni' queë' Cristo, gulucu'ë bönni' gul lun chi'ë bunách queë' Cristo na'. Cati' chgululidzë' Dios len glunë' gubás, ni'r gulagu'ë lequë' lu në'ë Xanru', Nu na' ta'yejlë'ë.

Tu'dxinë' Antioquía luyú Siria Pablo len Bernabé

²⁴ Ni'r guladödë' luyú Pisidia Pablo len Bernabé, ati' guladxinë' luyú Panflia.

²⁵ Budx glunë' lban qui xtidzë'ë Cristo lu yödz Perge, yjaquë' yödz Atalia.

²⁶ Guluzé'ë ni', ati' gulabenë' tu lë'i barco len guludxinë' yödz Antioquía, ga na' nacu'ë bönni' queë' Cristo, bönni' na' gulasölë'ë lequë' tsjenquë' lban, cati' ni' gulagu'ë lequë' lu në'ë Dios, Nu na' ruzá' ladxi' quequë' lunë' xchinë', dxin na' chbudx glunë'.

²⁷ Cati' ni' guludxinë' Antioquía, guludúb bunách queë' Cristo nacuá' ni'. Ni'r gulaguíxjöi'në' lequë' Pablo len Bernabé ca nacgac le zxön benë' Dios lu na'quë', lenca' ca benë' Dios, bë'ë latj ta'yejlë' ca' Lë' bunách gza'a.

²⁸ Zian dza gulugá'nlenë' bunách ni' ta'yejlë' Cristo Pablo len Bernabé.

15

Tu'dubë' Jerusalén huen dxin queë' Cristo

¹ Ni'r guladxinë' Antioquía la'quë' bönni' naru-jquë' luyú Judea, ati' gulusëdnë' böchi'ru' ni', ta'në':

—Chqui' cutu grugu lu xpéla'li' ca nalébitu' runtu' ca na' gna bé'ë Moisés, cutu gac ulali'.

² Ni'r guladíl-lenë' lequë' didza' Pablo len Bernabé, ati' glactsca rusbõ. Gdöd ni', gulabõë' Pablo len Bernabé len yela'quë' bönni' böchi'ru' ni', quië tsjaquë' Jerusalén, la'dxinë' lauquë' gbaz ni' queë' Cristo, lenca' lauquë' bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo ni', quië luí'lenë' lequë' didza' ca nac lë ni rac, tu'sëdnë' bunách bönni' na' le nachixi.

³ Ni'r gulugu'ë lequë' nöz bönni' queë' Cristo nacu'ë Antioquía, ati' guladödë' lu xyu yödz Fenicia len luyú Samaria, ati' gulaguíxjöi'në' böchi' lza'ru' ni' ca gac, guluhuöaquë' queë' Cristo bönni' gza'a. Lë ni ben ga guludzijnë' yúgu'të böchi' lza'ru' ni'.

⁴ Cati' guladxinë' Jerusalén Pablo len Bernabé, glunë' lequë' ba la'n bönni' queë' Cristo nacu'ë ni', lenca' yugu' gbaz nasölë'ë Lë', len bönni' gul tun chi'ë. Gulaguíxjöi'në' lequë' Pablo len Bernabé yúgu'të le benë' Dios lu na'quë'.

⁵ Ni'r gulayasë' la'quë' bönni' gdau' fariseo chta'yeylë'ë Cristo, ta'në':

—Run bayúdx grugu lu xpéla'quë' bönni' gza'a na' ta'yeylë'ë'ë Cristo, len gna bé'iru' lequë' lunë' ca rna bé' zxba queë' Moisés.

⁶ Ni'r guludubë' gbaz nasölë'ë Cristo len bönni' gul tun chi'ë bunách queë', quië la'bequi xbeynë' lë ni rac.

⁷ Gdöd glu'ë zian didza', gzuinë' Pedro len gudxë' lequë':

—Böcha'a. Nöziczli' ca gac dza ni'të, Dios gröczë' neda' quië guna' lban laugac bunách gza'a quië la'yönnë' didza' dxi'a len la'yeylë'ë Cristo.

⁸ Dios, Nu nunbë'cz le yu'u icj ládxi'dau'gac bunách, buzóè' le nac bē' runē' lequē' ba la'n, le bsölē'è quequē' Dios Bō' La'y, lēz ca bsölē'è queēru' Lē'.

⁹ Cutu butsé'è ca benē' quequē' len queēru', ati' lēzca' lequē' bunē' dxi'a icj ládxi'dau'quē' le ta'yejlē'è Cristo.

¹⁰ Na'a, ¿bixx quiē run leyli'-nē' Dios, ruspága'li' yua' xyengac böchi' lza'ru'? Yua' ni, le nac le ta'ná bē' zxba queē' Moisés, cutu guc gua'ru' rē'u, len cutu guc lu'è xuz xtau'ru'.

¹¹ Rē'u ni, réjlē'ru' nularu' ni'a qui le buzá' ladxē'è queēru' Xanru' Jesús, len lēz ca nularu' rē'u, lulē' ca' lequē'.

¹² Cati' budx bē'è didza' ni Pedro, gulacu'è dxiz yúgu'tē', ati' guluzē nagquē' didza' glu'è Bernabé len Pablo, gulagúxjöi'nē' lequē' le tac bē' len le tun ga tu'bani bunách, yugu' le benē' Dios lu na'quē' ga nacuá' bunách gza'a.

¹³ Cati' budx glu'è didza' ni Bernabé len Pablo, bubí'è didza' Jacobo, gnē':

—Böcha'a. Gul-zē nagli' le gyēpa' lbi'ili'.

¹⁴ Chgdíxjöi'czně' rē'u Simón Pedro ca benē' Dios, bulu'è lahui yöl-la' huac queē' le zi'al lzu laugac bunách gza'a quiē bubijē' quizi queē' bunách nútsa'gac ladjquē'.

¹⁵ Ca nac lē ni rajlözgac xtídza'quē' bönni' glu'è didza' uláz queē' Dios, ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

¹⁶ Dza töd lē ni huöda' len uchisa' Nu gna bē',

Tsaziē' xlatjē' David,

Guna' ca run nu ruchís tu yu'u naguíndj.

Uchisa' ca' bunách la'cuá' lidxē', nup naga'ngac,

Guna' ca run nu ruchís tu zö'ö gul.

Cni uchisa' le gna bē'ē David

¹⁷ Quiē luguílj Xanru' yezica' bunách.

Luguílj Lē' bunách gza'a,

Ati' si' lagac: bunách queē' Dios.

¹⁸ Cni rnē' Xanru',

Nu na' dza ni'tē ben ga nac bē' yúgu'tē lē ni.

¹⁹ 'Qui lē ni na' runi neda' cutu ral-la' gun níguiru' bunách gza'a, nup tu'huóac queē' Dios.

²⁰ Ral-la' uzujru' quequē' lu guich quiē luca'nē' yugu' le cural-la' lahuē', le nadōd laugac bdau' guiōj bdau' yag, len cui lunē' le cunác, len cui lahuē' xpéla'cba' böa' guixi' cunarujcba' rōn, len cui lahuē' xchōnba' nūti'tēz böa' guixi'.

²¹ Dza ni'tē nacuá' yúgu'tē yōdz nup tun lban lu yu'u gap tu'dubē' tu'sēdē' queē' Dios bönni' judío, len tunē' lban qui le buzujē' lu guich Moisés. Tu'labczē' lei yugu' dza la'y.

²² Ni'r guladzág lādxi'quē' gbaz nasölē'ē Cristo len bönni' gul tun chi'ē, len yúgu'tē bunách queē' Cristo, la'bōē' la'quē' bönni' ladjquē' quiē la'sölē'ē lequē' Antioquía, tsjáclenē' Pablo len Bernabé. Chopē' na' gulabōē', lēquē' Judas, zoa yetú lē' Barsabás, lenca' Silas, nacquē' bönni' blau dza-gquē' böchi'ru' ni'.

²³ Guluzujē' lu guich le guludödē' lu na'quē' lu'ē, le rna cni:

—Netu', gbaz nasölē'ē Cristo, len bönni' gul tun chi'ē, len yugu' böchi'ru', rugaptu' lbi'ili' Dios, böchi'tu', nacli' bunách gza'a zoali' Antioquía len yugu' yōdz luyú Siria len Cilicia.

²⁴ Byōnitu' ca tun la'gac bunách gularúj ga zoatu', bönni' na' cutu bsöla'tu' lequē'. Dutsa'quē'

lbi'ili' ni'a qui le ta'ně', len tu'chíxině' icj ládxi'dau'li', le ta'ná bē'ě grugu lu xpēla'li' len gunli' ca rna bē' zxba queē' Moisés.

²⁵ Qui lē ni na' bdzag ládxi'tu' cati' chben tuz xtídza'tu', grōtu' chopē' bōnni', nup gsōla'tu', duyuquē' lbi'ili'. Guídlenquē' Bernabé len Pablo, nup ni nadxi'iru'.

²⁶ Chyjaquē' gap gzoa banádx latiē' Bernabé len Pablo le nadxi'icnē' Xanru' Jesucristo.

²⁷ Cni nac, rsōla'tu' queēli' Judas len Silas. Chopē' ni la'guíxjöi'ně' lbi'ili' lē ni ruzujtu' lu guich ni.

²⁸ Bului'inē' netu' Dios Bö' La'y le rdzag ladxē'ě, len lēzca' cni rdzag ládxi'tu' netu', cutu uspága'rtu' lbi'ili' yua', le nac le rna bē' zxba queē' Moisés, san tuz yugu' lē ni run bayúdx gunli'.

²⁹ Cutu gáguli' le nadōd laugac bdau' guiōj bdau' yag.

Cutu gáguli' rōn.

Cutu gáguli' xpēla'cba' bōa' guixi' cunarujcba' rōn.

Cutu gunli' le cunác.

Chqui' gun chi'i cuinli', gunli' ca rna yugu' lē ni, gunli' dxi'a.

³⁰ Cni guc guladxinē' Antioquía yugu' bōnni' na' nasōla'quē'. Ni' golutubē' bunách queē' Cristo nacuá' ni', ati' gulagu'ě lu na'quē' guich na'.

³¹ Cati' chbudx gululabē' lei, guludzijnē' ca nac le nayúj lu guich na', le ruhuí' zxōn lequē'.

³² Le nacquē' ca' bōnni' tu'ě didza' uláz queē' Dios Judas len Silas, guluhuí' zxōnē' lequē' len golutipē' ládxi'quē' bōchi'ru' ni', gulugunē' dxin didza' zian gluí'lenē' lequē'.

³³ Gdöd guludzeynë' ni' nabáb dza chopë' ni, ni'r böchi'ru' ni' guluzeynë' lequë' dxi'a didza' quië tshuöjquë' Jerusalén ga nacu'ë bönni' gulasöl'ë lequë'.

³⁴ Bdzag ladxë'ë Silas buga'në' Antioquía.

³⁵ Guluga'në' ca' Antioquía Pablo len Bernabé, ati' gulusëdnë' bunách len glunë' lban qui xtidzë'ë Xanru'. Lëzca' cni glun zianr ca' bunách.

Rzu lahuë' Pablo rjenë' lban le buróp lzu

³⁶ Gdöd nabáb dza Pablo gudxë' Bernabé:

—Huayejru' leyúbl tsajyucru'-në' böchi'ru' nacu'ë yúgu'të yödz gap chyjenru' lban qui xtidzë'ë Xanru', quië glé'iru' nax rac quequë'.

³⁷ Gu'nnë' Bernabé la'chë'ë-bi' bi'i Juan Marcos, tséajlenbi' lequë',

³⁸ san cutu bdzag ladxë'ë Pablo la'chë'ë-bi' tséajlenbi' lequë' le bulá'alenbi' lequë' luyú Panfilia len cutur yjénlenbi' lequë' dxin queë' Xanru'.

³⁹ Cutu guc tuz xtídza'quë' Bernabé len Pablo ga bdxintë gululá'alenë' tuë' yetué'. Bchë'ë-bi' bi'i Marcos Bernabé ati' gulabenë' tu lë'i barco, yjaquë' luyú Chipre.

⁴⁰ Pablo gröë' Silas quië tséajlenë' lë'. Ni'r gulagu'ë lequë' lu në'ë Xanru' böchi'ru', gulanabnë' Lë' uzá' ladxë'ë quequë', ati' zjaquë' Pablo len Silas.

⁴¹ Guladödë' yugu' yödz luyú Siria len Cilicia, ati' gulutipë' ládxi'gac bunách queë' Cristo nacuá' ni'.

16

Runbi' tsaxön Pablo len Silas bi'i Timoteo

¹ Gdöd ni' guladxinë' yödZ Derbe len Listra Pablo len Silas. Ni' zoabi' bi'i bönni' réjlë'bi' Cristo, läbi' Timoteo. Nachi' zxi'nnu ngul judío réjlë'nu Cristo, san cutu naquë' judío xuzbi'.

² Tunë' lna' lau queëbi' böchi'ru' nacu'ë Listra len Iconio, ta'në' runbi' le nac dxi'a.

³ Gu'nnë' Pablo tséajlenbi' lë' bi'i ni, ati' gdë'l-lë'ë-bi' len bchuguë' lu xpëla'bi' ca tun bunách judío. Cni benë' cui la'në' queëbi' bönni' judío nacu'ë ni', le nözcnë' yúgu'të' cutu naquë' judío xuzbi'.

⁴ Cati' guladödë' gap nacua' yödZ ni' Pablo len nup dzaggac lë', tu tu yödZ na' guludödë' lu na'quë' böchi'ru' nacu'ë ni' yugu' zxba na' glunë' gbaz nasölë'ë Cristo len bönni' gul tun chi'ë bunách queë', nacu'ë Jerusalén. Guludödë' zxba ni lu na'quë' quië lunë' ca rna bë' zxba na'.

⁵ Cni guc, guladíp ládxi'gac ca nac le réjlë'ru' Cristo yúgu'të' cö' bunách queë' Cristo, ati' gulayán tu tu dza.

Rulidzë' Pablo bönni' Macedonia lu yël bëhcál

⁶ Guladödë' luyú Frigia len luyú Galacia Pablo len bönni' dzagquë' lë', le buzaguë'ë xnözquë' Dios Bö' La'y, cui tsajtíxjö'quë' xtidzë'ë Xanru' luyú Asia.

⁷ Cati' guladxinë' luyú Misia, glë'nnë' tsjaquë' luyú Bitinia, san cutu bë'ë lequë' latj Dios Bö' La'y, Nu rsölë'ë queëru' Jesús.

⁸ Ni'r guladödë' gal-la' ga dë Misia, ati' yjaquë' yödZ Troas. Neda' Lucas, ruzuja' quiu' lu guich lë ni, gzoa' Troas na', ati' yajsóalena'-në' Pablo.

⁹ Lu yödzt ni' Dios bului'inë' Pablo tu le blé'inë' lu yël bëhçáál. Buluí' lahuë' lë' bönni' Macedonia, zuinë' len ráta'yuë' lahuë' Pablo, rnë': “Gdöd ladztu', lu xyutu' Macedonia, len guclen netu'.”

¹⁰ Cati' blé'inë' lë' ni Pablo, lë' na' buluí' lahui lë', la' bë' ládxi'tëtu' tseajtu' luyú Macedonia, le gúquibe'itu' Dios chbulidzë' netu' tsjentu' lban qui didza' dxi'a laugac bunách luyú ni'.

Le glunë' Pablo len Silas lu yödzt Filipos

¹¹ Ni'r grentu' lë'i barco, buza'tu' Troas. Tinz gdödtu' ga bdxintu' Samotracia, ati' gdöd yetú dza bdxintu' yödzt Neápolis.

¹² Buza'tu' ni', ati' bdxintu' Filipos, yödzt na' nacr blau ca yúgu'të yödzt nababgac tsala'a ni' luyú Macedonia. Lu yödzt ni' nucua'quë' bunách uládz quequë' bönni' Roma. Lu yödzt niz gzoatu' nabáb dza.

¹³ Cati' bdxin tu dza la'y, brujtu' lu yödzt, gyeajtu' ra' yegu ga na' tu'dúbcz, tu'lídzt Dios bunách yödzt na'. Ni' grö'tu' len gdíxjöi'tu' ngul nudubcnu ni' ca nac xtidzë'ë Xanru'.

¹⁴ Nútsa'nu ladjcnu ni' Lidia, ngul Tiatira. Nacnu ngul huëti' lari' xna záqui'tsqi. Rej ládxi'nu Dios ngul ni, ati' buzë nagnu didza' bë'ë Pablo, ati' Xanru' gúclenë'-nu quië gzxi' lu na'nu didza' na' bë'ë Pablo.

¹⁵ Ni'r bdilnu nis lënu, ati' guladíl ca' nis bunách nacuá' lidxnu. Gdöd ni' gúta'yunu lautu', gnanu:

—Chqui' ráquibe'ili' réjlë'a Xanru', gul-tsáz lidxa', len gul-zóa ni'.

Bennu bayúdx uga'ntu' ni'.

¹⁶ Yetú le guc tu dza tsal ni' zeajtu' ga na' rulidztu'-në' Dios, brujbi' dutsagbi' netu' bi'i ngul

yu'u lëbi' bö' run ga rnë ya'abi'. Len yöl-la' rnë ya'a queëbi' runbi' ga ta'zi'tsquë' dumí bönni' xanbi'.

17 Bi'i ngul ni zajnaubi'-në' Pablo len netu', rui'bi' zidzj didza', rnabi':

—Bönni' ni tunë' xchinë' Dios náctërë' blau. Ta'guíxjöi'në' lbi'ili' nac gac ulali'.

18 Cni benbi' zian dza. Cati' cutur bdzag ladxë'ë Pablo, bueycjë' len bulidzë' bö' na' yu'u lëbi', rnë':

—Ni'a queë' Xanru' Jesucristo, rna bé'ida' li'. Burúj icj ládxi'dau'bi' bi'i ngul ni.

La' ni'z burujtë bö' na'.

19 Cati' gulalé'inë' xanbi' chburúj bö' na' run ga rnë ya'abi', len cutur nac löz la'zi'ë dumí ni'a queëbi', qui lë ni na' gulazönë' Pablo len Silas, ati' gulachë'ë lequë' lauquë' bönni' yúlahui', nudubquë' ga nac lu yë'y.

20 Gulucu'ë lequë' lauquë' bönni' yúlahui' na', ta'në':

—Nacquë' judío bönni' ni len tunë' ga tun rusbö bunách yödzt ni.

21 Tu'sëdnë' le cural-la' si' lu na'ru' len cural-la' gunru', le nababru' Roma.

22 Ni'r guladá'baga' Pablo len Silas bunách zian ni', ati' gulaná bé'inë' nup gulaléycj lari' nácuquë' Pablo len Silas bönni' yúlahui', ati' gulaguinë' lequë' gba'y.

23 Gdöd gulaguintsquë' lequë', gulagu'ë lequë' lidx guia. Gulaná bé'inë' bönni' ruseyjë' lidx guia na' gun chi'itsquë' lequë'.

24 Bönni' ni, cati' chgulaná bé'inë' lë' cni, glu'ë lequë' lu yu'u död lidx guia na', len glu'ë ní'aquë' yeru yag ta'zön ní'aquë'.

25 Gdu ladxi' yël tu'lidzë' Dios Pablo len Silas, len tul-lë' yöl-la' ba queë' Dios, ati' ta'yönnë' bönni' nadzunquë' lidx guia na'.

26 Ni'r tu tsalz gtittsca luyú. Cni guc ga bdxintë gzxiz xlibi zö'ö lidx guia na', ati' la' gulayaljtë yúgu'të gap nu ryaz, ati' guluhuédx ca' du guia nága'gac bönni' nadzunquë' ni'.

27 Bubanë' bönni' na' ruseyjë' lidx guia. Cati' blë'inë' nayaljac gap nu ryaz lidx guia na', gley-cjë' guia tuchi' queë' quië gdödi cuinë', le ráquinë' chguluzxundjë' bönni' nadzunquë' lidx guia na'.

28 Ni'r zidzj bulidzë' lë' Pablo, gnë':

—Cutu bi guni cuinu', le zoatu' ni yúgu'tëtu'.

29 Ni'r gnabë' gui' bönni' na', ati' gda'atë' lu yu'u lidx guia na'. Gzxiztsquë' lu yöl-la' radxi, ati' byechuë' xní'aque' Pablo len Silas.

30 Cati' chnubijë' lequë' lidx guia na', gudxë' lequë':

—Lbi'ili', bönni', ¿bizxa ral-la' guna' quië ulá'?

31 Lequë' të' lë':

—Gyejlë'ë Xanru' Jesucristo ati' uláu' li', len lëzca' cni lulá bunách nacuá' lidxu'.

32 Gluí'lenë' lë' didza' ca nac qui xtidzë'ë Xanru', dzaggac lë' yúgu'të bunách nacuá' lidxë'.

33 La' na'z, ni' nac chdzö'l la' bchë'të' lequë', ati' yajtibë' lequë' ga dxiaquë' huë'. Gdöd ni', la' bdiltë' nis, ati' guladíl ca' nis yúgu'të bunách nacuá' lidxë'.

34 Ni'r bchë'ë lequë' lidxë', len bë'ë le glahuë'. Rudzijnë' lë' len tu'dziji ca' yúgu'të bunách nacuá' lidxë' le ta'yejlë'ë Dios.

35 Cati' za' rení' dza na', gulasölë'ë ni'a na'quë' bönni' yúlahui', ati' glë' bönni' na' ruseyjë' lidx guia, ta'në':

—Bsan-quë' bönni' na'.

³⁶ Ni'r gdíxjöi'në' Pablo didza' ni bönni' na' ruseyjë' lidx guia, gnë':

—Gulasölë'ë didza' bönni' yúlahui' usana' lbi'ili'. Na'a, gul-rúj, len gul-huőj dxí'adau' ga rzoali'.

³⁷ Ni'r brujë' Pablo len gudxë' yugu' ni'a na'quë' bönni' yúlahui' na', gnë':

—Chgulaguinë' netu' laugac bunách zal-la' cutu narúguini queëtu' ca rna bë' zxba, len gulagu'ë netu' lidx guia, ati' netu' ni nababtu' Roma. ¿Naru' tu'santsë' netu' bagachi'z? Cutu ca' gac. Lídgarë' lequë' dusanquë' netu'.

³⁸ Yhuőjquë' ni'a na'quë' bönni' yúlahui' na' ya-jtíxjöi'cnë' bönni' yúlahui' didza' ni, ati' lequë' gládxinë' cati' gulayönnë' nababquë' Roma Pablo len Silas.

³⁹ Cati' guladxinë' lidx guia ni', gláta'yuë' lauquë' Pablo len Silas cutu luspaguë'ë lequë' zxguia'. Ni'r gulabijë' lequë' lidx guia na' len gláta'yuë' lauquë' lurujë' yödz na'.

⁴⁰ Ni'r gularujë' lidx guia na' Pablo len Silas, ati' gulayazië' lidxnu Lidia. Cati' chgulalé'inë' böchi'ru' nacu'ë ni', guluchizië' didza' icj nagquë' ati' la' guluza'të' ni'.

17

Tun rusbö bunách Tesalónica

¹ Guladödë' Pablo len Silas lu yödz Anfípolis len lu yödz Apolonia, ati' guladxinë' lu yödz Tesalónica, ga ni' zoa tu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío.

² Buga'në' ni' Pablo gdu galj dza, len ca runczë', gyijë' ga zoa yu'u na' cati' nac dza la'y quequë' bönni' judío, ati' bë'lenë' lequë' didza'.

³ Busálj la'në' len bului'inë' lequë' rusëdi le nayúj lu guich la'y run bayúdx saca' qui'ë Cristo, Nu na' tunë' löz bönni' judío duslé' lequë', ati' töd gatië' ubanë' lu yöl-la' gut. Ni'r gudxë' lequë' Pablo:

—Cni guc queë' bönni' na' lë' Jesús, runa' lban queë' ga ni zoali'. Bönni' ni naquë' Cristo.

⁴ Ni'r gulayejlë'ë Cristo la'quë', ati' glunë' tsazxón Pablo len Silas. Lëzca' cni gulayejlë'ë Cristo zian bönni' gza'a, bönni' ta'yíj ládxi'quë' Dios. Lëzca' gulayéjlë'nu Cristo ngul blau zian.

⁵ Ni'r lu yöl-la' ruzxe'i quequë' Pablo bönni' judío cuta'yejlë', gulutubë' bönni' cunacquë' tsahui', bönni' ta'dazë' ca'. Cati' chgulutubë' bunách zian, glunë' ga glun rusbö gdu lu yödz na', ati' bayúdx gulayazië' lidxë' Jasón quië lubijë' Pablo len Silas laugac bunách na' tun rusbö.

⁶ Cati' cutu guludzölnë' Pablo len Silas, gulabijë' Jasón len yezíca'rë' böchi'ru' nacu'ë ni', ati' gulachë'ë lequë' lauquë' bönni' yúlahui'. Glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Chguladxinë' ca' ni bönni' na' nutsá'quë' bunách gdutë yödzlyú.

⁷ Jasón ni glu'ë lequë' lidxë'. Ta'dá'baguë'ë zxba queë' César, bönni' rna bé'inë' rë'u, yúgu'të bönni' ni, ta'në': “Zoë' yetúë' bönni' rna bë'ë, lë' Jesús.”

⁸ Cati' gulayönnë' lë ni, gulabö'ë baguí'i bönni' lu yödz len bönni' yúlahui' na'.

⁹ Ni'r, gdöd gulazi'ë dumí le bucá'ngarë' Jasón len yezíca'rë' bönni' na' bönni' yúlahui', gulusanë' lequë'.

Le glunë' Pablo len Silas lu yödZ Berea

¹⁰ Ni'r la' gulasöla'të' Pablo len Silas böchi'ru' ni', ni' nac chdzö'l, zjaquë' yödZ Berea. Cati' guladxinë' ni', gulayazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío nacu'ë ni'.

¹¹ Glacrë' tsahui' bönni' ni ca bönni' nacu'ë Tesalónica, le gulazí' lu na'quë' xtidzë'ë Xanru' gdu ládxi'quë'. Yugu' dza gululabtsquë' dxi'a le nayúj lu guich la'y, quië láquibe'inë' chqui' nacz lë na' rnë' Pablo.

¹² Cni' guc, gulayejlë'ë Cristo zian bönni' judío. Lëzca' cni, gulayejlë'ë Cristo zian bönni' gza'a, yugu' ngul blau len yugu' bönni'.

¹³ Ni'r cati' gláquibe'inë' bönni' judío nacu'ë Tesalónica, lëzca' rguíxjö'ë Pablo xtidzë'ë Dios lu yödZ Berea, yjaquë' ni', len glunë' ca' ni' ga glun rusbó bunách zian.

¹⁴ Ni'r la' gulasöla'të' Pablo böchi'ru' ni', tsijë' ga nac ra' nis zXön, san guluga'nzë' Berea Silas len bi'i Timoteo.

¹⁵ Gulachë'ë Pablo bönni' Berea na' lu yödZ Atenas. Ni'r la' yhuöjctë' lu yödZ Berea, tu'ú'ë xtidzë'ë Pablo, lë' Silas len bi'i Timoteo tsjactë' ga ni' zoë' Pablo.

Le benë' Pablo lu yödZ Atenas

¹⁶ Tsal ni' zoë' Pablo rbözë' Silas len bi'i Timoteo lu yödZ Atenas, ruhui'ni ladxë'ë le rlë'inë' ta'yíj ládxi'gac bdau' guiöj bdau' yag yúgu'të bunách yödZ na'.

¹⁷ Qui lë ni na' bë'lenë' bönni' judío len bönni' ta'yíj ládxi'quë' Dios didza' ga nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios. Yugu' dza bë'lenë' nup ta'dá lu yë'y didza' ca nac xtidzë'ë Cristo.

18 Gluí'lenë' Pablo didza' la'quë' bönni' da'quë' le tu'sëdnë' bönni' epicúreo len le tu'sëdnë' bönni' estoico. La'quë' gulanë':

—¿Bizxa ré'nitsanë' gnë' bönni' huë' didza' ni?

Yela'quë' gulanë':

—Ráqitu' naquë' nu run lban quegac dios zi'tu'.

Cni gulanë' le runë' lban Pablo lauquë' qui didza' dxi'a queë' Jesús, len qui yöl-la' rubán.

19 Ni'r gulaguel-lë'ë në'ë Pablo, len gulachë'ë lë' lu gui'a ga tu'dubë' tu'ë didza', nazí' lei Areópago, ta'në':

—¿Naru' huactsa yõnitu' didza' cub ni rguíxjö'u?

20 Rusyõnnu' netu' le tun ga rubánitu'. Na'a, ré'nitu' gnózitu' bizxa rna didza' ni ru'u.

21 Cutur bi ta'dzág ládxi'quë' lunë' bönni' Atenas na' len bönni' gza'a naculé' ni', san la'yõniznë' len lui'zë' didza' tu le cub.

22 Ni'r gzuinë' Pablo gatsj lahui'l lö'a Areópago na', gnë':

—Bönni' Atenas, yúgu'të le rlé'ida' nac bë' szxõni rej ládxi'gacli' dios queëli'.

23 Cati' gdöda' lu yödz len buyúgaca' le rej ládxi'li', yajxaca'a ca' tu nich ga ni' nayúj le rna cni: “Tu Dios, Nutu Nu Nunbë' Lë'.” Dios na' rej ládxi'li'-në' zal-la' cutu núnbë'li'-në', Dios ni runa' lban queë' lauli'.

24 'Dios ni benë' yödzlyú len yúgu'të le nacuí' yödzlyú ni. Naquë' Xani yehua' yubá len Xani luyú ni, len cutu ca' zoë' gdau' nungac bunách.

25 Cutu bi ryadzj queë' le gac lunödzy queë' bunách, le runödzyë' Lëczë' quegac yúgu'të bunách yöl-la' na'bán len yúgu'të le rquíniru'.

26 'Lè' benè' tuzè' bönni' ga za'c yúgu'tè bunách gza'a quiè la'cuá' gdu yödzyú, len bulu'è dza la'cuá' len gap ral-la' la'cuá'.

27 Dios bucu'è lequè' quiè luguiljè' Lè', chqui' nácti'tèz la'dzölnè' Lè' zal-la' la'gán la'zönzè'. Cni rac zal-la' cutu zoè' zi'tu' ga zoaru' tu turu'.

28 Lèczè' runè' ga zoaru' nabanru', len bi gac gunru', len le nacru'. Nac ca na' gulanè' la'què' bönni' nútsa'què' ladjli', nup guluzúj yugu' le rul-l, gulanè': "Di'a dza queè' Dios nacru'."

29 Na'a, chqui' nacru' di'a dza queè' Dios, cutu ral-la' gnaru' naquè' Dios ca tu bdau' guiøj bdau' yag o le náquini oro, o plata, o guiøj, le nungac bunách ca nac tu le ta'guíndjz icjgac.

30 Dios budödè' ca'z yugu' le glunè' lu yöl-la' curejni'i quequè' iz chguladöd, san na'a rna bé'inè' yúgu'tè bunách gdutè yödzyú lubí'i ládxi'gac.

31 Dios chnulu'è tu dza cati' cuequi xbeynè' yúgu'tè bunách. Gdu tsahui' nac ca cuequi xbeynè' lequè' lu në'è Jesús, bönni' na' buzoaczè' Lè', ati' laugac yúgu'tè bunách benè' tsutsu gac cni le buspanè' Lè' lu yöl-la' gut.

32 Cati' gulayönnè' didza' bë'è Pablo ca gac, zoa nu bubán lu yöl-la' gut, gulutitjè' la'què', ati' yela'què' gulanè':

—Yönigatu' yetú lè ni ru'u didza' qui.

33 Ni'r burujè' Pablo gatsj lahui'l ga na' nacu'è, zhuøjè'.

34 Gulayejlè'è Cristo la'què', len glunè' tsazxón Pablo. Nutsè'è ladjquè' Dionisio, bönni' areópago,

ati' nútsa'nu ca' ladjquë' ngul na' lënu Dámaris.
Gulayejlë'ë ca' Cristo yela'quë' na'.

18

Le benë' Pablo lu yödz Corinto

¹ Gdöd guc lë ni, buzë'ë Pablo yödz Atenas na',
ati' gyijë' yödz Corinto.

² Ni' yajxaquë'ë Aquilo, bönni' judío. Guljë'
bönni' ni luyú Ponto, len zi'a bdxíngazë' Corinto
na'. Buzë'ë luyú Italia len ngul queë', lënu Priscila,
le gna bë'ë Claudio, bönni' uná bë', lurujë' yödz
Roma bönni' judío. Gyijë' Pablo ga nacu'ë Aquilo
len Priscila na'

³ le nac tuz dxin tunë' Aquilo len Pablo.
Bugá'nlenë' lequë', ati' tsazxón glunë' dxin, tunë'
yu'u lári'dau'.

⁴ Cati' nacgac dza la'y quequë' bönni' judío,
ryazië' Pablo lu yu'u ga tu'dubë' tu'sédë' queë'
Dios, ga ni' bë'lenë' lequë' didza'. Gu'nnë' ului'inë'
bönni' judío len bönni' gza'a nacu'ë ni', nac gdutë li
le rguíxjö'ë ca nac queë' Jesucristo.

⁵ Cati' guladxinë' ni' Silas len bi'i Timoteo,
nuzaqüë' luyú Macedonia, nuguí'tsquinë' Pablo,
runë' lban qui xtidzë'ë Dios len runë' lna' lau
lauquë' bönni' judío, rnë':

—Jesús naquë' Cristo, Nu na' tunë' löz bönni'
judío duslé' lequë'.

⁶ Cati' guladá'baguë'ë xtidzë'ë bönni' judío
nacu'ë ni', len gulanë' zi'ë qui, ni'r gdxibë' lari'
nacuë' Pablo quië ului'inë' lequë' cutur nabaguë'ë
lë' ni'a quequë', ati' gudxë' lequë':

—La' cuinzli' nabága'li' zxguia' qui yöl-la' gut queëli', clëg neda' nabaga'a lei. Na'a, huayija' ga nacuá' bunách gza'a.

⁷ Ni'r burujë' ni' Pablo, gyijë' lidxë' Justo, bönni' rej ladxë'ë Dios, ati' zoa lidxë' gal-la' ra' yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío.

⁸ Gyejlä'ë Xanru' Jesús Crispo, bönni' blau qui yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, dzaggac lë' yúgu'të bunách nacuá' lidxë'. Cati' gulayönnë' xtidzë'ë Dios, gulayejlä'ë Cristo zian bönni' Corinto, ati' guladilë' nis.

⁹ Ni'r Lëczë' Xanru' gudxë' Pablo lu yël bëhcál, gnë':

—Cutu gádxinu', len cutu su' dxiz, quíxjö'u xtidza'a,

¹⁰ le zóalencza' li' neda', ati' nutu nu ulapa' në'i li' quië gua' dö' quiu', le náquigac quia' bunách zian lu yödz ni.

¹¹ Gdu ca tu iz yu gatsj buga'në' ni' Pablo, ati' busëdnë' lequë' xtidzë'ë Dios.

¹² Cati' bdxin dza rna bë'ë Galión luyú Acaya, glaquë' tuz bönni' judío cuta'yejlä', ati' guladá'baguë'ë Pablo, len gulachë'ë lë' ga rö'ë rbequi xbeynë' Galión na'.

¹³ Glë' Galión na':

—Bönni' ni rgu'u yöl-lë'ë bunách quië lunë' ba la'n Dios, ca rdá'baga' zxba queëtu'.

¹⁴ Cati' chzoa gu'ë didza' Pablo, Galión na' gudxë' yugu' bönni' judío, rnë':

—Lbi'ili', bönni' judío, la'naru' guc le rguitsj zxba queë' César, o tu le cunác, gua' glena' uzë naga' xtidza'li' ca ral-la' guna',

15 san chqui' nac didza' bizzj qui didza'z, o qui lagac bunách, len ca nac zxba queezli', gul-cá'n tsahui' lbi'izli', le cutu rë'nda' neda' gaca' nu cuequi xbey yugu' le cni.

16 Ni'r bulaguë'ë lequë' Galión lu yu'u yúlahui'.

17 Ni'r gulaguel-lë'ë Sóstenes, bönni' blau qui yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, yúgu'të bönni' uládz na', ati' gulaguinë' lë' lö'a yúlahui', san cutu bë' ladxë'ë Galión lë na' rac.

18 Zian dza buga'në' lu yödz na' Pablo, ati' gdöd buzeynë' böchi'ru' nacu'ë ni' didza', gyijë' yödz Cencrea, ga ni' benë' yutuz icjë', le dë tu le nazí' lu në'ë lahuë' Dios gunë'. Ni'r grenë' tu lë'i barco, gyijë' luyú Siria, dzagquë' lë' Priscila len Aquilo.

19 Cati' guladxinë' yödz Éfeso, ni' bulá'alenë' lequë' Pablo. Gyazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' bë'lenë' nup nacué' ni' didza'.

20 Gláta'yuë' lahuë' Pablo bönni' ni' ugá'nlenë' lequë' yelati' xtsey, san lë' cutu gu'nnë'.

21 Buzeynë' lequë' didza', gnë':

—Run bayúdx soa' gapa' lni zi'a gac Jerusalén, ati' leyúbl huöda' ga ni zoali', chqui' huë'nnë' Dios.

Ni'r grenë' lë'i barco Pablo, buzë'ë Éfeso na'.

Rudxinë' Pablo yödz Antioquía, len rzu lahuë' rjenë' lban le bunn lzu

22 Gdöd bdxinë' Pablo yödz Cesarea, grenë' gyijë' Jerusalén, ga ni' yajyüë' bunách queë' Cristo, ati' ni'r buzë'ë ni', gyijë' Antioquía.

23 Gdöd zoë' ni' nabáb dza, brujë' ni', zijë' tu tu yödz luyú Galacia len Frigia. Benë' tsutsu böchi'ru' nacu'ë ni' ca nac le ta'yejlë'ë Cristo.

Runë' lban Apolos lu yödZ Éfeso

²⁴ Tu dza ni' bdxinë' Éfeso Apolos, bönni' judío. Guljë' bönni' ni lu yödZ Alejandría, len nabé'itsquinë' ru'ë didza', len nazëdtsquë' le nayúj lu guich la'y.

²⁵ Chnazëdë' bönni' ni ca nac le réjlë'ru' Xanru'. Gdu ladxë'ë bë'ë didza', len ca nacz busëdnë' bunách ca nac queë' Jesús, zal-la' nunbë'ë tuz le ruquíl bunách nis ca benë' Juan.

²⁶ Gzu lahuë' Apolos ru'ë didza' gdu ladxë'ë ga nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Cati' gulayönnë' didza' ru'ë Apolos na' Priscila len Aquilo, gulachë'ë lë' quizi, ati' guluzéjni'në' lë' dxi'ar ca nac didza' queë' Dios.

²⁷ Cati' gu'nnë' Apolos tödë' luyú Acaya, gulu-tipë' ladxë'ë böchi'ru' nacu'ë Éfeso, ati' guluzujë' lu guich le tsju'ë lu na'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo luyú Acaya na', quië lunë' ba la'n Apolos. Cati' bdxinë' Apolos luyú ni', guluzi'tsca xbey didza' ru'ë Apolos na' nup ni' chta'yejlë' Cristo, le ruzá ladxë'ë quequë' Dios.

²⁸ Cni guc, le buxicjë' yugu' bönni' judío ni' Apolos laugac yúgu'të bunách, le bugunë' dxin le nayúj lu guich la'y, bulu'ë naquë' Cristo bönni' na' lë' Jesús.

19

Le benë' Pablo lu yödZ Éfeso

¹ Tsal ni' zoë' Apolos lu yödZ Corinto, gdödë' Pablo gap nacuá' yödZ yelati' ra'l, ati' bdxinë' Éfeso. Ni' yajxaquë'ë la'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo.

² Gnabnë' lequë' Pablo, rnë':

—¿Naru' dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y cati' ni' zi'a gyéjlë'li' Cristo?

Glë' lë':

—Cutu nayõnitu' chqui' zoë' Dios Bö' La'y.

³ Ni'r gnabnë' lequë' Pablo, rnë':

—¿Nacx guc le bdil-li' nis?

Ta'në':

—Ca buquilë' bunách nis Juan.

⁴ Pablo gnë':

—Buquilë' bunách nis Juan, nup ni' gulubí'i ládxi'gac, ati' Juancz gudxë' lequë' ral-la' la'yejlë'ë Nu na' zi'a za'tël ca lë', ati' Nu ni nac Jesús, lë' Cristo.

⁵ Cati' gulayönnë' didza' ni ru'ë Pablo bönni' na', guladilë' nis le chta'yejlë'ë Xanru' Jesús.

⁶ Cati' bxoá në'ë lequë' Pablo, rulidzë' Dios, dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y, ati' glu'ë didza' yubl, len glu'ë didza' uláz queë' Dios.

⁷ Glaquë' bönni' ni gdu chinnuë'.

⁸ Gdu ca tsonn beo' zoë' ni' Pablo, ati' gyazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, len lu yöl-la' rugu ladxi' benë' lban lauquë'. Bë'lenë' lequë' didza', gu'nnë' ului'inë' lequë' nacz le rguíxj'ë ca rna bë'ë Dios.

⁹ Ni'r bzid icj ládxi'dau'quë' la'quë' len cutu gulatejlë'ë Cristo, ati' gulanë' zi'ë qui didza' queë' Xanru' ga nacuá' bunách zian na'. Ni'r bulá'alenë' lequë' Pablo len bubijë' quizi nup ta'yejlë' Cristo. Yugu' dza bë'lenë' bunách ni ta'yejlë' Cristo didza' ga na' tu'dubë' lu yu'u ga rusëdnë' bunách Tiranno.

¹⁰ Cni bénteczë' Pablo gdu ca chop iz, ati' cni guc, gulayöni didza' ca nac queë' Xanru' Jesús yúgu'të

bunách gap nacuá' yödz luyú Asia, bunách judío len bunách gza'a.

11 Dios benë' yugu' yöl-la' huac zxön lu në'ë Pablo.

12 Cni guc, gulazi'ë yugu' lári'dau' béguë'ë icjë' Pablo len yugu' lari' tsla'a bugal-lë' lë'ë la'quë' bönni', ati' yjua'quë' leygac gap nacuá' nup te'i, ati' guluhuöaquë' ca nac guidzhuë' qui queëquë', len gulurúj bö' xöhui' yu'ugac bunách na'.

13 Ni'r glë'nnë' lugunë' dxin lë' Xanru' Jesús la'quë' bönni' judío udá dzag tu'bijë' bö' xöhui', quië lubijë' bö' xöhui' yu'ugac bunách, ta'në':

—Len lë' Jesús, Nu na' runë' lban qui Pablo, rna bé'itu' lbi'ili' urujli'.

14 Cni glunë' gadx bönni' zxi'në' Esceva, bönni' judío, bönni' blau ladjquë' bxuz uná bë'.

15 Bubi'i didza' bö' xöhui' na', gna:

—Núnbë'a-në' Jesús, len nözda' nu nac Pablo, san lbi'ili', ¿núzcatë lbi'ili'?

16 Ni'r gxíti'ë bönni' na' yu'u lë' bö' xöhui', yjenë' lequë' zi' len buxicjë' yúgu'të', le gzxáqui'rnë' ca lequë'. Cni guc, xguídgaczë' len hué'gactëzë' guluzxundjë' lu yu'u ni' gadxë' bönni' na'.

17 Ca guc lë' ni' gzë didza' ati' gulayöni yúgu'të nup nacuá' Éfeso, bunách judío len bunách gza'a, ati' yúgu'të' gládxinë' Dios. Qui lë' ni' na' glunë' zxön lë' Xanru' Jesús.

18 Lëzca' guladxinë' zian bönni' ta'yejlë'ë Cristo len gulaxóalëpë' dul-la' nabága'quë' len gulaguíxjö'ë le chglunë'.

19 Lëzca' cni glunë' zian bönni', zi'al glunë' yöl-la' udzá'. Djua'quë' yugu' guich udzá' quequë', ati'

guluzégui'ë leygac laugac yúgu'të bunách. Gulu-labë' tsca záca'gac guich na', guc gdu chi un mil dumí plata.

²⁰ Cni guc, gzëtsca didza' len bdél-li'tsca bunách xtidzë'ë Xanru'. Gdu ládxi'quë' gulayejlë'ë Cristo.

²¹ Gdöd glac lë ni, benë' queë' Pablo tsijë' Jerusalén, san zi'al ral-la' tödë' yugu' yödz luyú Macedonia len Acaya, ati' gnë':

—Töd tsija' Jerusalén, run bayúdx tsija' ca' Roma.

²² Ni'r bsölë'ë-bi' luyú Macedonia chopbi' bi'i bönni' táclenbi' lë', lëcbi' Timoteo len Erasto, san buga'në' lë' nabáb dza luyú Asia na'.

Tun rusbö bunách lu yödz Éfeso

²³ Dza ni' glun rusbö bunách Éfeso, ati' guladá'baguë'ë xtidzë'ë Xanru'.

²⁴ Benë' ga glunë' rusbö na' Demetrio, bönni' bëdx guia plata. Runczë' yugu' lidx bdau' guiöj bdau' yag náquicni plata qui dios quequë', lënu Diana. Szxöni gulazi'ë dumí bönni' tunë' dxin ni.

²⁵ Butubë' yezíca'rë' bönni' tunë' la' dxin niz Demetrio, ati' gudxë' lequë':

—Böcha'a, nóziczli' ca nac dxin runru', runn dumí queëru'.

²⁶ Rlé'ili' len ryönili' ca runë' Pablo na'. Clëgz Éfeso ni, san gdu luyú Asia chbdél-li'në' bunách zian, ati' chbutsë'ë ca tunë', rë' lequë': “Cutu nac-gac dios le nungac bunách.”

²⁷ Clëgz zoa banádx ugá'n ca'z dxin ni runru', san lëzca' zoa banádx ugá'n ca'z gdau' qui dios zxön lënu Diana. Cni gac, ugá'n ca'z yöl-la' zxön queënu, dios ni ta'yíj ládxi'gac-nu bunách gdu'të luyú Asia lenca' gdu'të yödzlyú.

28 Cati' gulayönnë' didza' ni bönni' na', gula-
leynë', ati' glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Náctërnu zxön Diana, dios queëru' rë'u,
bunách Éfeso.

29 Cni guc, glun rusbö bunácx gdutë lu yödz na',
ati' tuz glaquë', len jarélu'quë' yjaquë' lö'a yúlahui'.
Gla'yjë' ni' Gayo len Aristarco, bönni' nababquë'
Macedonia len dzagquë' Pablo.

30 Cati' gu'nnë' Pablo tsazië' ga nacuá' bunách
zian na', cutu ca' glu'ë lë' latj bönni' ta'yejlë'ë
Cristo.

31 Lëzca' cni glunë' la'quë' bönni' yúlahui' qui
luyú Asia, bönni' ta'lé'inë' Pablo dxi'a. Gulasölë'ë
queë' nup gláta'yu lahuë' cu tsijë' lö'a yúlahui' na'.

32 Ga ni' tunë' rusbö len ta'bödxyë'ë, tu le ta'në'
la'quë', len yetú le ta'në' yela'quë', le chrö'gaczë'
bröli bönni' zian na' tunë' rusbö, len yelati'z cugu-
luhuöatë' cutu nözcnë' bizx quië na' nudubquë' ni'.

33 Ni'r gulabijë' Alejandro ladj bunách zian na'
bönni' judío, ati' guludxiguë'ë lë' laquë'. Bulu'ë
len në'ë Alejandro na', quië la'bö'ë dxiz, le gu'nnë'
gu'ë didza' gaclen yugu' bönni' judío na' laugac
yúgu'të bunách na'.

34 Cati' gláquibe'inë' naquë' judío, glu'ë tsazxön
zidzj didza' yúgu'të' gdu ca chop hora, ta'në':

—Náctërnu zxön Diana, dios queëru' rë'u bunách
Éfeso.

35 Ni'r benë' bönni' uzúj qui yúlahui' ga la'bö' dxiz
bunách zian na', gnë':

—Bönni' Éfeso, nözigac yúgu'të bunách zoa ni
gdau' queënu Diana, dios zxön. Rë'u ni, bunách

Éfeso, run chi'iru' gdau' na' lenca' bdau' na' böxj ga zoaru', bruj luzxbá.

³⁶ Nutu nu gac tá'baga' lë ni. Qui lë ni na' run bayúdx soali' dxiz, len cutu bi gúntëzli'.

³⁷ Naché'gacli'-në' ni bönni' ni, len cutu ta'banë' le dzö' gdau', len cutu ta'në xöhuë'ë queënu dios queëli'.

³⁸ Qui lë ni na', chqui' zoa didza' bizxj quequë' Demetrio len bönni' bëdx guia plata nacuá'lenë' lë', len núti'tëz bönni', dë latj ga nu uzë nag lequë', ati' zoa nu cuequi xbey lequë'. Ni' huac luquí lza'quë' tuë' yetúë'.

³⁹ Na'a, chqui' dë yetú le gnabli', huac uca'nru' tsahui' lei cati' ludúb bönni' yúlahui' ca na' rna bë' yúlahui'.

⁴⁰ Zoa banádx nu uquí rë'u ni'a qui rusbö ni guc na'a, gna rdá'baga'ru' yúlahui'. Cutu bi gac quíxjö'ru' bizx quië guc rusbö ni.

⁴¹ Cati' budx bë'ë didza' ni, busölë'ë lidxgac bunách zian na' nudubgac ni'.

20

Zijë' Pablo luyú Macedonia len luyú Grecia

¹ Cati' grö' dxi rusbö na' guc lu yödz Éfeso, bulidzë' Pablo yugu' bönni' ta'yejllë'ë Cristo, ati' bchizië' icj nagquë' didza'. Gdöd ni' bunidë' lequë' len la' bulá'alentë' lequë'. Brujë' ni' ati' gyijë' luyú Macedonia.

² Gdödë' yugu' yödz luyú ni', ruzéjni'tsquinë' böchi'ru' nacu'ë ni', ati' gdöd ni' bdxinë' luyú Grecia.

³ Ni' gzoë' Pablo gdu ca tsonn beo'. Cati' chzoa cuenë' tu lë'i barco tsijë' luyú Siria, gúquibe'inë' ta'bó' nisië' lë' bönni' judío quië la'zönë' lë'. Qui lë ni na' bguel-lë'ë nöz zhuöjë' luyú Macedonia, ati' bdxinë' yödz Filipos.

⁴ Zjáclenë' lë' tsazxón Sópater, zxi'në' Pirro, bönni' Berea, len Aristarco len Segundo, yugu' bönni' Tesalónica, len Gayo, bönni' Derbe, lenca' bi'i Timoteo len Tíquico len Trófimo, yugu' bönni' Asia.

⁵ Ni'r yajnörquë' lahuë' Pablo bönni' ni, yjaquë' yödz Troas, ga ni' gulabözë' lë'.

⁶ Lu yödz Filipos na', neda', Lucas, yajtsaga'-në' Pablo. Cati' chgdöd lni cati' tahuë' bönni' judío yöt xtil cunazí' xnë'i, gyaztu' tu lë'i barco len buza'tu' Filipos na'. Gdöd gayu' dza budzagtu' bönni' ni' yajnörquë' lahuë' Pablo, yjaquë' Troas, ati' ni' buga'ntu' gadx dza.

Le benë' Pablo lu yödz Troas

⁷ Dza domingo guludubë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo quië lahuë' yöt xtil le rusá' ládxi'ru' ca gutië' Jesucristo. Ni' busëdnë' lequë' Pablo, len le ral-la' uzë'ë ni' cati' za' rení' dza na', xtsey bë'ë didza', ga bdxintë gdöd ladxi' yël.

⁸ Ga ni' nudubquë' nac lu yu'u xtsa', ati' nacuá' ni' zian le ta'gú'u yení'.

⁹ Zoabi' ni' bi'i Eutico, rö'bi' ga ra'a leni' qui yu'u na', ati' nadödr yël queëbi' le rtunn lban runë' Pablo. Ga ni' rö'bi' rasbi' bi'i na' nac ga bunn cuia yu'u, ati' raszbi' ca' gbíxtëbi', böxjbi' ga bdxíntëbi' zzan yu'u. Náttëbi' gululisë'-bi'.

¹⁰ Bötjë' Pablo zzan yu'u na', ati' yajxóë' lëbi', len bunidë'-bi'. Ni'r gudxë' nup nacuá' ni':

—Cutu gadxi gdzöbilibi'. Nabanbi'.

¹¹ Cati' chbubenë' xtsa' Pablo, gdel-lë'ë yöt xtil, gdahuë'. Ni'r bë'lenë' lequë' didza' Pablo ga bdx-intë zil bal. Gdöd ni' burujë' ni'.

¹² Bi'i bönni' ra'bán na' gbixbi', nabanbi' gu-luchë'ë-bi' len szxöni guluzí' zxönë'.

Ca guc bdxintu' Mileto

¹³ Gnörtu' yajchentu' lë'i barco, ati' gdödtu' ga bdxintu' yödz Asón quië tsajtsagtu'-në' ni' Pablo, gac ca na' chben xtídza'tu', le gu'nnë' Pablo tsijë' ni' së'iz ni'ë.

¹⁴ Cati' chbudzagtu'-në' lu yödz Asón na', grénlenë' netu' lë'i barco, ati' gyeajtu' Mitilene.

¹⁵ Buzá' ni' barco, ati' dza buróp bdxintu' töd li ga zoa luyú bidx nazí' lei Quío, ati' yetú dza ca' gdödtu' töd li ga dë Samos len bdxintu' yödz Trogilio ga ni' gzoatu' tu chi'i. Yetú dza ca' bdxintu' yödz Mileto.

¹⁶ Cni bentu' le chbenë' queë' Pablo tödzë' Éfeso, cui tseynë' luyú Asia, le run bayúdx soë' Jerusalén cati' nac dza Pentecostés chqui' sáqui'në'.

Didza' bë'ë Pablo lu yödz Mileto

¹⁷ Cati' ni' zoë' Pablo lu yödz Mileto, bsölë'ë nu yajlídiz bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo nacu'ë Éfeso.

¹⁸ Cati' guladxinë' ga zoë' Pablo, lë' gudxë' lequë':

—Lbi'ili' chnöziczli' ca béntecza' ga zoali' ga gdel-la' bdxina' luyú Asia.

¹⁹ Yugu' dza bena' xchinë' Xanru' lu yöl-la' nöxj ladxi', ga bdxintë grödxá' ni'a queëli', ati' zian le

guc quia' le gzxi' bē' neda' ni'a qui le cunác glunē quia' bunách judío cuta'yejlē'.

²⁰ Béntecza' lban ga zoali' qui yúgu'tē le ruzi'li' xbey, len busēdda' lbi'ili' yalj lulu ga nudubli' len gap nac lu yu'u lidxli'.

²¹ Bena' lna' lau laugac bunách judío len laugac bunách gza'a quiē lubí'i ládxi'gac, luhuōác queē' Dios, len la'yejlē' Xanru' Jesucristo.

²² Na'a, chnunē' quia' Dios Bō' La'y tsija' Jerusalén, len cutu nōzda' bizxa gac quia' ni'.

²³ Yúgu'tē yōdz ga rda', rguíxjöi'nē' neda' Dios Bō' La'y, rē' neda' la'gu'ē neda' lidx guia len lusaca' zi'ē neda' bönni' judío cuta'yejlē'.

²⁴ Cutu bi runi neda' qui lē na' gac, zal-la' gatia' o cugatia', san rui' ládxi'zga' udx guna' le chbdel-la'a runa', quiē guna' dxin na' budōdē' lu na'a Xanru' Jesús, le nac guna' lban qui didza' dxi'a ca nac le ruzá' ladxē'ē queēru' Dios. Cni guna' len yöl-la' rudziji.

²⁵ 'Na'a, yúgu'tēli' na' chbena' lban lauli' ca rna bē'ē Dios, nōzda' cutur glé'ili' neda'.

²⁶ Qui lē ni na', le nacz rēpa' lbi'ili' na'a dza. Cutu nabaga'a neda' queēli' nituli' lbi'ili'.

²⁷ Cutu bi bucáchi'da' lbi'ili', san gdíxjöi'da' lbi'ili' yúgu'tē le rnē' Dios.

²⁸ Qui lē ni na', gul-gún chi'i cuinli', len gul-gún chi'i yúgu'tē bunách queē' Cristo, le nuzóē' libi'li' Dios Bō' La'y quiē uyuli' lequē', len gun chi'ili' bunách queē' Xanru', Nu na', uláz quequē' gutiē', bulaljē' xchönē' le böá'uinē' lequē'.

²⁹ Chnōzda', tōd uzá'a ga zoali', la'yáz ga zoali' nup lē'ni lusnít bunách queē' Cristo, lunē' ca

tunba' bö'cu' zuga' snia', tu'snitba' yugu' bö'cu' zxila'.

³⁰ La'rujè' bönni' nùtsa'què' ladjli', ati' lu'è didza' cunáč quiè lubijè' quégaczè' nup ta'yejlè' Cristo nùtsa'gac ladjli'.

³¹ Qui lè ni na', gul-zóa ban ladxi' len gul-tsajnéy ca bena' neda' gdu ca tsonn iz, rël len tè dza buchizia' icj nagli' tu tuli' ga bdxintè grödxä' queëli'.

³² Na'a, böchi' lza'adau', rgu'a lbi'ili' lu në'è Dios. Rnaba' lahuè' uzá' ladxè'è queëli', gunè' ca rna xtidzè'è. Dios gunè' lbi'ili' tsutsu len gunè' ga gdél-li'li' gunli' tsaxxön nup nubijè' quizi queè'.

³³ Gatga gzè ladxa'a le naqui quequè' böchi' lza'a. Cutu gzè ladxa'a dumí, o lari' quequè'.

³⁴ Nöziczli' dxi'a, na' cuincza' bena' dxin quiè gac ga'ua' le byadzj quia' len quegac nup gulacua'len neda'.

³⁵ Ca nac yúgu'tè le bena', bului'ida' lbi'ili' cni ral-la' gunru' dxin quiè gac gáclenru' nup bi ta'yadzji. Ral-la' tsajneyru' didza' bë'è Xanru' Jesús, gnè': "Uzí'r xbey nu bi runödzej ca nu bi rzi'."

³⁶ Cati' budx bë'è didza' ni Pablo, buzechu zx-ibè', ati' benè' tsaxxön yúgu'tè', gululidzè' Dios.

³⁷ Ni'r gulabödxè' yúgu'tè', ati' gulunidè' yenè' Pablo, len glahuè' lè' bzxidu.

³⁸ Cni glunè' le guluhui'nnè' ni'a qui didza' na' bë'è Pablo, gnè': "Cutur glé'ili' neda'." Tsaxxön yjáclenè' lè', guladxinè' ga grenè' lè' lè'i barco.

21

Zijè' Pablo Jerusalén

¹ Gdöd bulá'alentu' lequë', gyu'utë nöz barco na', ati' tinz gyeajtu' ga zoa luyú bidx nazí' lei Cos. Dza buróp na', gdödtu' yetú latj nazí' lei Rodas, ati' buza'tu' ni' len bdxintu' yödZ Pátara.

² Ni' yajxáca'tu' barco yubl zeaj luyú Fenicia. Grentu' lë'i barco na', ati' gyu'utë nöz.

³ Gdödtu' ga nalá' Chipre, dë tsla'a yögl, ati' gyeajtu' luyú Siria. Ni' gyaz barco na' lu yödZ Tiro, le ral-la' tsajcá'n ni' yua' dzö' lë'i barco na'.

⁴ Lu yödZ Tiro na' yajxáca'tu' bönni' ni' ta'yejlë'ë Cristo, ati' ni' bugá'nentu' lequë' gdu gadx dza. Le chbului'inë' lequë' Dios Bö' La'y le ral-la' gac queë' Pablo, glë' lë' cutu tsijë' Jerusalén.

⁵ Cati' chbza'a dza na', burujtu' ni', ati' tsazxön gulazá'lenë' netu' yúgu'të' len yugu' ngul quequë' len yugu' bi'i quequë', ga bdxíntëtu' ni'l ra' yödZ na'. Ra' nis zxön ni' buzechu zxibtu' len bulidztu'-në' Dios.

⁶ Budx bunida' lza'tu' tutu' yetutu', bubentu' lë'i barco, ati' lequë' yhuöjquë' lidxquë'.

⁷ Buza'të barco na' lu yödZ Tiro, ati' ga yajséy bdxin lu yödZ Tolemaida. Ni' burujtu' lë'i barco na'. Bugaptu' Dios böchi'ru' nacu'ë ni', ati' bugá'nentu' lequë' tu dza.

⁸ Cati' za' rení' yetú dza, burujë' ni' Pablo, ati' dzagtu'-në' netu' gyeajtu' yödZ Cesarea. Ni' gyaztu' lu yu'u lidxë' Felipe, ati' bugá'nentu' lë'. Runë' lban qui didza' dxi'a Felipe na', len bitsë'ë gadxë' bönni' ni' gulucu'ë dza ni'të quië lácLenë' bunách queë' Cristo.

⁹ Nacua'bi' tap bi'i ngul ra'bán queë' Felipe na', tui'bi' didza' uláz queë' Dios.

¹⁰ Gdöd gdzeytu' ni' chop tsonn dza, ni'r bdxinë'

Agabo, bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios, narujë' luyú Judea.

11 Bönni' ni duyúë' netu', ati' gdel-lë'ë pan guid queë' Pablo. Béguë'ë ni'a na' cuinë', gnë':

—Cni rnë' Dios Bö' La'y: “Cni lunë' bönni' judío nacu'ë Jerusalén. Lúguë'ë bönni' ni naqui queë' pan guid ni, ati' ludödë' lë' lu na'gac bunách gza'a.”

12 Cati' byönitu' didza' ni, gúta'yutu' lahuë' Pablo, netu' len nup nacuá' ni', cui tsijë' Jerusalén.

13 Bubi'ë didza' Pablo, gnë':

—¿Bizxa ni runli', rbödxli' len rushu'nilil' neda'? Neda' chzoacza' sina', clëgz lúguë'ë neda', san gattia' ca' Jerusalén ni'a queë' Xanru' Jesús.

14 Le cutu gzxáqui'tu'-në' didza', cutur bi gudxtu'-në', ati' gnatu':

—Gac ca dzag ladxë'ë Xanru'.

15 Cati' chguladöd dza na', bupa'tu' queëtu', ati' gyeajtu' Jerusalén.

16 Gulazá'lenë' netu' la'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo, nacu'ë Cesarea, ati' dzaguë' lequë' Mnasón, bönni' Chipre. Rejlë'ë Cristo dza ni'të, ati' ral-la' tsajga'ntu' lidxë' bönni' ni.

Pablo rajyüë' Jacobo

17 Cati' bdxintu' Jerusalén, len yöl-la' rudziji quequë' glunë' netu' ba la'n böchi'ru' ni' ta'yejlë'ë Cristo.

18 Dza buróp na' gyázlenë' netu' Pablo lu yu'u, ya-jyutu'-në' Jacobo, ati' nudubquë' ni' yúgu'të bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo nacu'ë Jerusalén.

19 Cati' chbugapë' Dios lequë' Pablo, bului'inë' lequë' yúgu'të le benë' Dios lu në'ë lë' ga nacuá' bunách gza'a.

20 Cati' gulayönnë' lë ni, gulagu'ë Dios yöl-la' ba. Ni'r glë' Pablo:

—Rl'icznü', böchi'tu', cáti'ga zian gayu'ë bönni' judío ta'yejlë'ë Cristo, atí' tuntsquë' ba la'n zxba queë' Moisés yúgu'të'.

21 Chgulayönnë' yugu' le tui' quiu' didza' bunách, ta'ná rgu'u yöl-lu'u yúgu'të bönni' judío nútsa'quë' ladj bunách gza'a, quië luca'në' le gna bè'ë Moisés, len rna bé'ínu' lequë' cu la'chuguë' lu xpéla'cbi' bi'i bönni'dau' quequë', len cu lunë' ba la'n yugu' le nalëbiru' runru' rë'u, bunách judío.

22 ¿Nacx gunru' na'a? Huala'rúj bunách zian cati' la'yöni chbdxinu' ni.

23 Na'a, ben lë ni rëtu' li'. Nacuá'lenë' netu' ni tapë' bönni', chnazi' lu na'quë' lahuë' Dios tu le lunë'.

24 Bchë'ë quiu' yugu' bönni' ni, len ben tsazxön lequë' gun dxi'a cuinli' ca nac qui gdau', len gdizxj li' le ral-la' la'guixxjë' quië lun yutuz icjqüë'. Ni'r la'nöznë' yúgu'të bönni' judío cutu nacz lë na' ta'në' quiu', san lëzca' li' runu' le nac dxi'a len runu' ca rna bè' zxba queë' Moisés.

25 Ca nac quegac bunách gza'a, nup ni' chta'yejlë' Cristo, chben xtídza'tu' len buzujtu' lu guich ca ral-la' lunë'. Cutu run bayúdx lun chi'ë yugu' lë ni tunë' bönni' judío, san tuz:

Cu lahuë' le ta'gú'u bunách laugac bdau' guiöj

bdau' yag,

Len cu lahuë' rön,

Len cu lahuë' xpéla'cba' böa' guixi' cunarujcba'

rön,

Len cu lunë' le cunác.

Ta'zönë' Pablo lö'a gdau'

26 Ni'r bchë'ë queë' Pablo tapë' bönni' na', ati' dza buróp ni' ben dxi'a cuinë' tsaxxõn len lequë' ca nac qui gdau'. Ni'r gyazië' lö'a gdau', quië gac bë' bizxa dza udx lunë' le tu'ún dxi'a cuinquë', dza ni' ral-la' tsjua'quë' le la'gu'ë lahuë' Dios qui queëquë'.

27 Cati' chzoa gza'a gadx dza na', gualé'inë' Pablo la'quë' judío narujquë' luyú Asia, zoë' lö'a gdau'. Glunë' ga glun rusbõ bunách zian, ati' gulazönë' Pablo.

28 Glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Gul-gaclen netu', bönni' Israel. Bönni' ni yúgu'të latj rusëdnë' yúgu'të bunách lucá'n ca'z yödz queëru' len zxba queë' Moisés, len gdau' queëru' ni. Na'a, chglu'ë gdau' ni yugu' bönni' gza'a. Cni runë', run ditjnë' latj la'y ni.

29 Cni gulanë' le gualé'inë' Pablo zi'al lu yödz dzaguë' Trófimo, bönni' Éfeso, len táquinë' glu'ë gdau' bönni' ni.

30 Cni guc, guludúb yúgu'të bunách yödz, len gulaguirë' ni'. Ni'r gulazönë' Pablo len gla'yjë' lë', gulubijë' lë' lö'a gdau', ati' la' guluseyjtë' ga nu ryz lö'a gdau' na'.

31 Cati' chtáquicznë' ludöddë' Pablo, bdxin didza' lahuë' bönni' blau nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l. Byönnë' tun rusbõ yúgu'të bunách Jerusalén.

32 La' butubtë' bönni' rjaquë' gdil-l len bönni' ta'ná bé'inë' lequë' bönni' blau ni, ati' jarélu'ë gyéajlenë' lequë' ga na' tun rusbõ bunách na'. Cati' gulale'i bunách ni' bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, len bönni' na' rjaquë' gdil-l, gulusanë' ta'guinë' Pablo.

33 Ni'r gbiguë'ë bönni' blau na', len gzxönë' Pablo, ati' gna bé'inë' bönni' rjaquë' gdil-l lúguë'ë lë' chop du guia. Gdöd ni' gnabnë' bunách zian ni', rnë':

—¿Nuzxa caz bönni' ni, len bizxa benë'?

34 Ta'bödxya'a bunách zian na', len qui queëgac ca ta'ná. Cni guc, cutu bi guc tséjni'në' bönni' blau na', le tun rusbõ bunách na', ati' gna bé'inë' bönni' rjaquë' gdil-l la'chë'ë Pablo lu yu'u zxön ga tu'dubë' bönni' rjaquë' gdil-l.

35 Cati' guladxinë' ga nac ni'yëpi' qui yu'u zxön na', glui'në' Pablo bönni' na' rjaquë' gdil-l, le dxíadi'igac lequë' bunách zian,

36 le za'c cúdzu'quë' bunách na', ta'bödxya'a, ta'ná:

—Gul-döddë'.

Didza' bë'ë Pablo uláz queë' laugac bunách

37 Cati' ni' gulazú lauquë' la'gu'ë Pablo lu yu'u zxön ni', lë' gudxë' bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, gnë':

—¿Naru' gunnu' latj gyëpa' li' tu didza'?

Bönni' blau na' gudxë' Pablo:

—¿Ractsu' didza' griego?

38 ¿Naru' clëg li' bönni' Egipto na' dza lahui niz butubë' bönni' guladá'baguë'ë yúlahui', ati' bchë'ë lu latj ca'z gdu choa' gayu'ë bönni' gdödi bunách?

39 Ni'r gudxë' lë' Pablo, gnë':

—Le nactë naca' neda' judío. Gulja' Tarso, yödz blau luyú Cilicia. Ráta'yua' lau' gunnu' neda' latj gu'a didza' laugac bunách ni.

40 Bë'ë lë' latj bönni' blau na', ati' gzuinë' Pablo ga nac ni'yëpi', len bchis në'ë quië la'cuá' dxiz

bunách zian ni'. Cati' chgulacu'ë dxiz, bë'lenë' lequë' didza' Pablo lu didza' hebreo.

22

¹ Cni gnë' Pablo:

—Lbi'ili', bönni' gul, len lbi'ili' böcha'a. Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili' ca nac le runa'.

² Cati' gulayönnë' ru'ë didza' hebreo, gulacua'rë' dxiz. Gudxë' lequë' Pablo, rnë':

³—Naccza' neda' judío. Gulja' lu yödz Tarso luyú Cilicia, san gzxöna' lu yödz ni, ati' busëdnë' neda' Gamaliel gdu ca nac zxba quequë' xuz xtau'ru'. Bë'tecz ladxa'a gyij ladxa'a Dios ca runli' lbi'ili' na'a.

⁴ Zi'al gdxia ládxi'gaca'-në' bönni' nazí' lu na'quë' xtidzë'ë Cristo, len bchë'gaca'-në' ga latië'. Gzxöngaca'-në', len glú'gaca'-në' lidx guia, yugu' bönni' len ngul.

⁵ Lëzca' huac lunë' lna' lau qui le glunë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zejni'i. Glunë' guich uná bë' le yju'a ga nacu'ë böchi'ru' judío lu yödz Damasco. Gyija' ni' tsajxöngaca' nup ni' ta'yejlë' Cristo, quië duchë'gaca'-në' nága'quë' Jerusalén ni, quië lacquë' zxguia'.

Rguúxjö'ë Pablo ca böaquë' queë' Cristo

⁶ Ni'r gnë' Pablo:

—Cati' ni' zija' la' nöz, len zi'a gdxina' Damasco, guc gdu huagbídiz, tu tsalz gyëp yös yení' za' luzxbá, le buzení' ga na' zija'.

⁷ La' yjötá'tea' lyu, len byönda' chi'i Nu gudx neda': “Saulo, Saulo, ¿bizx quië rbia ladxu'u neda'?”

⁸ Ni'r gnabda' lè', gnia': "¿Nuzxa li', Xan?" Lè' gudxè' neda': "Neda' ni Jesús, bönni' Nazaret. Néda'cza' rbia ladxu'u."

⁹ Gulale'icz yení' na' nup ni' gulacua'len neda', len gladxi, san cutu gulayöni chi'i Nu na' bulídz neda'.

¹⁰ Ni'r gudxa'-nè': "¿Nacx guna', Xan?" Xanru' gudxè' neda': "Gyas, len gyeaj Damasco. Ni' zoa nu guiè li' ca nac yúgu'tè le ral-la' gunu'."

¹¹ Le cutur bi rlé'ida' le budí'i lahua' yös yení' na' gyèptsca, qui lè ni na' gulaguel-lè'è na'a bönni' dzagquè' neda', ati' gulachè'è neda' ga bdxintea' Damasco.

¹² 'Ni' zoè' Ananías, bönni' runè' gdu ca rna bè' zxba queè' Dios, ati' tunè' lè' ba la'n bönni' judío nacu'è Damasco.

¹³ Bdxinë' ga zoa' Ananías na', len gudxè' neda': "Saulo, böcha'a, huöalj yöj lau'." La' ni'z böalj yöj lahua', ati' blé'ida' lè'.

¹⁴ Lè' gudxè' neda': "Dios quequè' xuz xtau'ru', dza ni'tè gröczè' li' quiè gnöznu' le rè'ncznè' Lè', len glé'inu'-nè' Bönni' tsahui', Lëczè' Zxi'nè', len yönnu' le guiè' li' Lëczè'.

¹⁵ Cni' gac, le ral-la' gunu' lna' lau queè' Lè' laugac yúgu'tè bunách, quíxjöi'nu' lequè' ca nac le chblé'inu' len le chbyönnu'.

¹⁶ Na'a, ¿bizx quiè rdzeynu'? Gyas, len bdil nis. Blidzè' Xanru' unè' li' dxi'a, ugúè' dul-la' nabagu'u."

Cristo bsölè'è Pablo gunè' lban laugac bunách gza'a

¹⁷ Gnè' ca' Pablo:

—Gdöd ni', cati' budxina' Jerusalén, len tsal ni' rulidza'-në' Dios nchil gdau', blé'ida' tu le nac ca tu lu yël bëhcál.

¹⁸ Blé'ida'-në' Xanru', ati' gudxë' neda': “Jarelu' gyeaj. Burujtë Jerusalén ni, le cutu lunë' ba la'n le gunu' lna' lau quia' bönni' ni.”

¹⁹ Neda' gudxa'-në': “Xan, nözgaccznë' ca bena' neda'. Gyazia' gap nac lu yu'u ga tu'dübë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Gdina' nup ni' ta'yejlë' Li', len glú'gaca'-në' lidx guia.

²⁰ Cati' ni' guludöddë' Esteban, bönni' ni' benë' lna' lau quiu', lëzca' zoa' ni' neda', bena' tuz bönni' guludöddë' lë' le ben chi'a lari' nácuquë' bönni' na' gululadxë' lë' guiöj.”

²¹ Ni'r gudxë' neda' Xanru': “Gyeaj, le rsöla'a li' laugac bunách gza'a.”

Pablo ruí'lenë' bönni' blau didza', bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l

²² Niz ze lau guluzë nagquë' didza' bë'ë Pablo bönni' judío, ati' ni'r gulabödxyé'ë. Glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Gul-döddë' bönni' ni. Cutur ral-la' soë' gbanë'.

²³ Ni'r le ta'bödxyé'ë, len ta'chöztsquë' le nácuquë' lu yöl-la' rley quequë', len tu'chijë' bëchtö yu lu bö'z,

²⁴ gna bë'ë bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l lugu'ë Pablo yu'u zxön na'. Lëzca' gna bé'inë' lequë' la'guinë' Pablo quië quíxjö'ë le nacz, quië la'nöznë' bizx quië na' ta'bödxyé'ë cni queë' Pablo bönni' judío.

25 Cati' glúguë'ë lë' pan guid quië la'guinë' lë', Pablo gudxë' tu bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l zoë' ni', rnë':

—¿Naru' dë latj quinli' neda'? Nababa' Roma, ati' nutu nu glequi xbey neda' chqui' nabaga'a zxguia'.

26 Cati' byönnë' lë ni bönni' na', gyijë' yajtíxjöi'në' bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l. Rë' lë':

—¿Bizxa caz ni runru'? Bönni' ni nababë' Roma.

27 Ni'r bidë' ga zoë' Pablo bönni' blau na', len gudxë' lë':

—Gdixjö'. ¿Naru' nababu' li' Roma?

Pablo gudxë' lë':

—Ja, nababa'.

28 Bubi'ë didza' bönni' blau na', gnë':

—Neda' ni, dumí zian gdixxa' quië gbaba' Roma.

Ni'r Pablo gudxë' lë':

—Neda' gbaba' Roma cati' ni' gulja' le nababquë' Roma xuz xna'a.

29 Cati' gulayönnë' lë ni, la' gulubíga'të' ga zoë' Pablo bönni' na' chzoa la'guinë' lë'. Lëzca', cati' gnöznë' nababë' Roma Pablo, gúdxinë' bönni' blau na' le chgna bë'ë glúguë'ë lë'.

Rdxinë' Pablo lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey

30 Dza buróp ni', gu'nnë' bönni' blau na' gnöznë' gazxj ga rë' bizxa na' tu'quië' Pablo bönni' judío. Gna bë'ë gulusedxë' du guia na' nágu'ë' Pablo, ati' gna bë'ë ludubë' bxuz uná bë' judío, len yúgu'të bönni' gdau' ta'bequi xbey. Ni'r bubijë' Pablo ga na' nagu'uquë' lë' ati' buzóë' lë' lauquë'.

23

¹ Ni'r buyutsquë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' Pablo, gnë':

—Lbi'ili', böcha'a. Ga rdxintë na'a rböza' dxí'adau'. Cni nac, cutu zoa le ruxös neda' ládxi'dau'hua' lahuë' Dios.

² Ni'r gna bé'inë' nup nacuá' cuit lë'ë Pablo Ananías, bxuz blau, la'gapë'ë ru'ë.

³ Pablo gudxë' lë':

—Lëzca' cni ubi'ë quiu' Dios, li', ruluí'z tsahui' cuinu'. ¿Naru' röl'czu' rbequi xbeynu' neda' ca rna bë' zxba, san rdöd bë'i runu' ca rna bë' zxba na', rna bé'inu' la'gapë'ë neda'?

⁴ Nup nacuá' ni' të Pablo:

—¿Naru' rulídz zi'tsu'-në' bxuz blau queë' Dios?

⁵ Pablo gudxë' lequë':

—Lbi'ili', böcha'a. Nayúj lu guich, rna: “Cutu ulídz zi'u nu rna be'i bunách uládz quiu'”, san neda' cutu gúquibe'ida' naquë' bxuz blau.

⁶ Ni'r gúquibe'inë' Pablo nacquë' bönni' gdau' saduceo la'quë', ati' yela'quë' bönni' gdau' fariseo, ati' bë'ë zidzj didza' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gnë':

—Lbi'ili', böcha'a. Naca' bönni' fariseo, len naca' zxi'në' bönni' fariseo. Na'a rbequi xbeyli' neda' le runa' löz lubán nup chnatgac.

⁷ Cati' bë'ë didza' ni Pablo, gularujë' chopl bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' saduceo, ati' guladíl-l didzë'ë la' légaczë'.

⁸ Cni glunë' le ta'në' bönni' saduceo na' cutu lubán nup chnatgac, len cutu nacu'ë gbaz la'y, len cutu nacuá' bö' nacgaccz bunách, san ta'yejlë'ë bönni' gdau' fariseo nacz yúgu'të lë ni.

⁹ Qui lë ni na' gulabödxyë. Ni'r gulayasë' bönni' nazëdqë' zxba queë' Dios, bönni' gdau' fariseo, ati' guladíl-l didzë'ë, ta'në':

—Rusáca'tu' queëtu' cutu bi dö' nu'ë bönni' ni, le chqui' bë'len lë' didza' bö' naccz bunách, o chqui' bë'lenë' lë' didza' gbaz la'y queë' Dios, cutu ral-la' tá'baga'ru'-në' Dios.

¹⁰ Cati' chta'dil-ltsca didzë'ë bönni' judío na', gúdxinë' bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, le ráquinë' luzxúzxj luquindjë' Pablo. Ni'r gna bë'ë tsjaquë' bönni' rjaquë' gdil-l tsajlia-jquë' Pablo ladj bönni' judío na', len luchë'ë lë' lu yu'u zxön ga na' tu'dubë' bönni' rjaquë' gdil-l.

¹¹ Cati' chnac chdzö'l la' dza na'z, buluí' lahuë' Xanru' ga zoë' Pablo, len gudxë' lë':

—Butíp ladxu'u, Pablo. Ca na' chbenu' lna' lau quia' Jerusalén ni, lëzca' run bayúdx gunu' lna' lau quia' lu yödZ Roma.

Tun xtídza'quë' ludöddë' Pablo

¹² Cati' za' rení' yetú dza, glun xtídza'quë' la'quë' bönni' judío len glun tsutsu xtídza'quë', ta'në' gunë' lequë' zxguia' Dios chqui' cutu lunë' lë na' glun xtídza'quë', le gulanë' cutu ca' li'j lahuë' ga gdxintë dza ludöddë' Pablo.

¹³ Nayánr ca choa'quë' bönni' na' glun tsutsu xtídza'quë' cni.

¹⁴ Yjaquë' bönni' ni ga nacu'ë bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zëjni'në' bönni' judío, ati' gulanë':

—Chben tsutsu xtídza'tu', gnatu' gunë' netu' zxguia' Dios chqui' cuguntu' cni, le cutu gui'j gágutu' ga gdödirtu'-në' Pablo.

15 Na'a, lbi'ili' len yugu' bönni' gdau' ta'bequi xbey, gul-guié' bönni' blau nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l duché'ë Pablo cxö quië gdxinë' ga nudubli', gnali' ré'nili' gnábili'-në' Pablo tu didza' ga rë' nöxj. Netu' cö' nistu'-në' la' nöz, ati' gdóditu'-në' cati' zi'a gdxinë' ni.

16 Byönibi' bi'i bönni' queënu ngul zanë' Pablo ca na' la'bö' nisië' Pablo, ati' gyeajbi', len gyazbi' yu'u zxön na', yajtíxjöi'bi'-në' Pablo.

17 Pablo bulidzë' tuë' bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, len gudxë' lë':

—Bchë'-bi' bi'i ni lahuë' bönni' blau, le nua'bi' didza' guiëbi'-në'.

18 Ni'r gdél-lë'ë-bi' bönni' na', len bchë'ë-bi' ga na' zoë' bönni' blau na', ati' gudxë' lë':

—Bulidzë' neda' Pablo, bönni' na' yu'ë lidx guia, len gúta'yuë' lahua' dgu'a-bi' lau' bi'i ni, le ré'nibi' gü'lenbi' li' didza'.

19 Gdel-lë'ë na'bi' bönni' blau na' len bchë'ë-bi' quizi, ati' gnabné'-bi', rnë':

—¿Bizxa na' ral-la' gui'u neda'?

20 Lëbi' gudxbi'-në':

—Chnunquë' didza' bönni' judío lá'ta'yuë' lau' gchë'u-në' Pablo cxö, quië gdxinë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey. Lë' li' tē'nnë' la'nabné' lë' tu didza' ga rë' nöxj,

21 san li', cutu tséjlë'u lë na' la'në', le nayánr ca choa'quë' ta'bö' nisië' Pablo. Chglun tsutsu xtídza'quë' bönni' ni, ta'në' gunë' lequë' zxguia' Dios chqui' cutu ludöddë' Pablo, len cutu li'j lahuë' ga ludödrdë' lë'. Na'a, chnacu'ë sina' ta'bözë' si' lu na'u gunu' lë na' la'nabné' li'.

22 Ni'r gna bé'iné'-bi' bönni' blau na' nacu'è lu nē'è bönni' rjaquē' gdil-l, nutu nu guiēbi' lē na' chgudxbi' lē', ati' ni'r busölē'è-bi' bi'i ni.

Rdxinë' Pablo lahuë' Félix, bönni' blau uná bē'

23 Ni'r bönni' blau na' bulidzē' chopē' bönni' nacu'è lu na'quē' tu tuē' tu gayu'è bönni' rjaquē' gdil-l, ati' gna bé'inē' lequē' lucözē' chop gayu'è bönni' rjaquē' gdil-l ta'zē'i ní'aquē', len tsonnlalj yu chiē' bönni' rjaquē' gdil-l dxiaquē' böa', len chop gayu'è bönni' rjaquē' gdil-l lu'è yag tuchi' quiē tsjaquē' Cesarea gdu rdöd xtsö'.

24 Lēzca' gna bé'inē' lequē' lucözē'-ba' böa' cuiē'-ba' Pablo, ati' la'chē'è lē' dxí'adau', cutu bi gac queē', quiē gdxinë' lahuē' Félix, bönni' blau uná bē'.

25 Bsölē'è ca' guich rna cni:

26 “Neda', Claudio Lisias, ruzuja' quiu' lu guich, bönni' blau uná bē', Félix. Rugapa' Díos li'.

27 Bönni' ni rsöla'a-nē' quiu', gulazönē' lē' bönni' judío, len glē'nnē' ludöddē' lē'. Cati' gúquibe'ida' nababē' Roma, bchē'gaca'-nē' bönni' rjaquē' gdil-l len buslá'-nē' lu na'quē' judío na'.

28 Gu'nda' gnözda' bizxa benē', lē na' tu'quíē' lē' bönni' judío, ati' bchē'a-nē' lauquē' bönni' gdau' ta'bequi xbeynē' lequē'.

29 Cati' buedxi didza', gnözda' tu'quíē' lē' ca nac le rna bē' zxba quequē', len cutu bi nabaguē'è bönni' ni quiē nu gdödi lē', o nu cu'u lē' lidx guía.

30 Ni'r cati' bdxin nu gdixjöi' neda' ta'bö' nisiē' lē' bönni' judío, la' bsöla'tea' lē' ga zu', ati' gna bé'igacda'-nē' bönni' ni tu'quíē' lē' la'dxinē' lau' li',

quië la'guíxjöi'në' li' bi didza' napquë' lë'. Dios gáclenë' li'."

³¹ Ni'r gulaguel-lë'ë Pablo bönni' na' rjaquë' gdil-l, len glunë' ca na' chgna bé'inë' lequë', ati' gulachë'ë lë' yödz Antípatris, ni' nac chdzö'l.

³² Cati' za' rení' yetú dza yhuöjquë' Jerusalén bönni' rjaquë' gdil-l ta'zë'i ní'acquë', ati' guluú'ë nöz bönni' rjaquë' gdil-l dxiaquë' böa', dzagquë' Pablo.

³³ Cati' guladxinë' Cesarea bönni' na' rjaquë' gdil-l nachë'quë' Pablo, gulunödzjë' guich na' lu në'ë bönni' blau uná bë', len guluschinë' Pablo lahuë'.

³⁴ Gdöd bulabë' guich na' bönni' blau uná bë', gnabnë' Pablo gazx bönni' lë'. Cati' gúquibe'inë' nababë' luyú Cilicia,

³⁵ gudxë' lë':

—Yönda' le gnau' cati' la'dxín ni nup tu'quí li'.

Ni'r gna bë'ë lun chi'ë lë' lu yu'u yúlahui' ga rbö'ë rbequi xbeynë' bunách Herodes, bönni' rna bë'ë.

24

Pablo ru'ë didza' uláz queë' lahuë' Félix

¹ Cati' chbza'a gayu' dza, bdxinë' ni' Ananías, bxuz blau, dzagquë' lë' la'quë' bönni' gul tu'zejni'i, len Tértulo, bönni' nabé'itsquinë' didza'. Guladxinë' lahuë' bönni' blau uná bë', ati' gulanë' queë' Pablo.

² Cati' chgululidzë' Pablo, ati' bdxinë' ni', gzu lahuë' Tértulo ruquíë' lë', rnë':

—Bönni' blau uná bë', Félix. Ni'a quiu' li' ruzi'tu' xbey le rac dxi'a queëtu', ati' lu yöl-la' rejni'i quiu' rna bé'inu' dxi'a bunách uládz queëtu'.

³ Yúgu'të lë ni ruzí'tecztu' xbey gátí'tëz, ati' gdu ládxi'tu' rëtu' li': "Xclenu'."

⁴ Na'a, cui upizzjrtu' li', ráta'yua' lau' gun zxön ladxu'u, yönnu' tu chi'idau' le guiëtu' li'.

⁵ Gúquibe'itu' rgu'u yöl-lë'ë bunách bönni' ni, len runë' ga ta'dá'baguë'ë yúlahui' bönni' judío nacu'ë gdutë yödzyú, len naquë' bönni' blau quequë' bönni' da'quë' bönni' Nazaret na'.

⁶ Lëzca' gu'nnë' gun ditjnë' gdau' queëtu'. Qui lë ni na' gzxöntu'-në' len gú'nitu' cuequi xbeytu' lë' ca nac zxba queëtu'.

⁷ Ni'r bdxinë' ga zoatu' Lisias, bönni' blau nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, ati' lu yöl-la' snia' zxön bugüë' bönni' ni lu na'tu'.

⁸ Ni'r gna bé'inë' Lisias na' lid ga zu' nup tu'quí lë'. Na'a, li'cz, cati' gnabi yudxnu'-në' Pablo ni, huac gnöznu' ga rë' nöxj yúgu'të lë ni ruqitu' lë'.

⁹ Lëzca' cni gulanë' bönni' judío ni', gulanë' naccz cni.

¹⁰ Ni'r butáz në'ë bönni' blau uná bë' na' quië gu'ë didza' Pablo, ati' lë' bubí'ë didza', gnë':

—Gdu ladxa'a quíxjö'a ca nac le runa', le chnac zian iz rbequi xbeynu' le rac quegac bunách ladztu'.

¹¹ Le bena' huac gnabu'. Cutu ráquini chinnu dza gyija' Jerusalén quië tsej ladxa'a-në' Dios.

¹² Cutu yajxáca'quë' neda' nu rdíl-lena' didza', len cutu bena' ga lun rusbõ bunách ga nac nchil gdau', ni lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, ni lu yödz.

¹³ Cutu ca' gac lubíj lië' yugu' lë ni tu'quíë' neda'.

¹⁴ Lë ni rxóalëpa' lau'. Ca runa' xchinë' Dios quequë' xuz xtau'tu' rajlöz le gulusëdnë' lequë',

san tu'ë lei: le rdá'baga' Dios, bönni' judío ni, le réjlë'a yúgu'të le rna bë' zxba queë' Dios lenca' yúgu'të le guluzujë' lu guich bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios.

¹⁵ Ca na' tunë' löz Dios lequë', lëzca' neda' runa' löz Dios, uspanë' nup chnatgac, bunách tsahui' len bunách cunacgac tsahui'.

¹⁶ Qui lë ni na' rui' ládxi'tecza' cui gbaga'a le gun ga uxös neda' ládxi'dau'hua' lahuë' Dios o laugac bunách.

¹⁷ Gdöd zoa' ga yubl gdu chop tsonn iz, budxina' ga nacué' bunách uládz quia' quië unödza' gun gaclen bunách yechi' len unödza' le rgu'a lahuë' Dios.

¹⁸ Tsal ni' runa' cni, duxáca'quë' neda' la'quë' bönni' judío narujquë' luyú Asia. Ni' gzoa' ló'a gdau', nubíj dxi'a cuina' ca nac qui gdau', len cutu nutuba' bunách zian, len cutu nuna' ga lun rusbö bunách.

¹⁹ Ral-la' la'dxinë' lau' li' bönni' judío ni', luquíë' neda' chqui' napquë' neda' didza'.

²⁰ La'natsquë' bönni' judío ni chqui' guludzölnë' bi le cunác bena' cati' ni' bdxina' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbeynë' lequë'.

²¹ Tuz cati' ni' zoa' lauquë', zidzj bë'a didza', gnia': “Rbequi xbeyli' neda' na'a le runa' löz lubán nup chnatgac.”

²² Cati' byönnë' didza' ni Félix, len dxí'adau' chnöznë' ca nac qui lë na' rusëdnë' Pablo, buzë láchui'zë' ca' didza' bizxj ni, gnë':

—Cati' gdxinë' Lisias, bönni' blau naculé lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, udx yönda' ca nac didza' bizxj queëli'.

23 Ni'r Félix gna bé'inë' bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l zoë' ni', gun chi'ë Pablo, san gu'ë lë' latj të' lö'a, len cutu luzaguë'ë xnözquë' böchi' lzë'ë duyuguë' lë' bi dxin lunë' queë'.

24 Chop tsonn dzaz gdzey, bidë' ni' leyúbl Félix na'. Dzagnu lë' Drusila, ngul queë'. Nacnu ngul judío. Félix bulidzë' Pablo ati' buzë naguë' xtidzë'ë ca nac le réjlë'ru' Jesucristo.

25 Cati' bë'ë didza' Pablo ca ral-la' gacru' tsahui' len gna be'i cuinru', ati' gdxinru' ga cuequi xbeynë' rë'u Dios dza zi'a za', ni'r gudxi bdzöbnë' Félix len gudxë' Pablo:

—Gyeaj na'a. Cati' gapa' latj ulidza' li'.

26 Lëzca' gu'nnë' Félix si'ë dumí unödzejë' Pablo quië usanë' lë', len qui lë ni na', zian lzu bulidzë' Pablo, len bé'lenë' lë' didza'.

27 Cati' bza'a chop iz gyazië' Porcio Festo xlatjë' Félix, ati' le gu'nnë' Félix gunë' le la'dzág ládxi'quë' bönni' judío, buca'në' Pablo nadzunë' lidx guia.

25

Rdxinë' Pablo lahuë' Festo

1 Bdxinë' Festo Cesarea quië tsazië' xlatjë', gaquë' bönni' blau uná bë'. Cati' bza'a tsonn dza buzë'ë yödza na', zijë' Jerusalén.

2 Ni' guladxinë' lahuë' Festo yugu' bxuz uná bë' len yugu' bönni' blau quequë' judío quië la'në' queë' Pablo, ati' gláta'yuë' lahuë' Festo

3 bi uzá' ladxë'ë quequë', gsölë'ë nup tsajxi'gac Pablo, quië udxinë' Jerusalén. Glë'nnë' la'bó' nisië' lë' la' nöz quië ludöddë' lë'.

4 Bubi'ë didza' Festo, gudxë' lequë':

—Lu yödZ Cesarea nadzunë' Pablo, ati' ni' ral-la' tsija' cxö huidzj niz.

⁵ Qui læ ni na', núti'tëzl-li' dë lu na'li', ral-la' sá'lenli' neda', len chqui' nabaguë'ë zxguia' bönni' ni', huac uquili'-në'.

⁶ Gdzeynë' Festo Jerusalén gdu ca xunu' gbidz, ati' ni'r böjë' Cesarea. Cati' za' rení' yetú dza grö'ë ga rbequi xbeynë', len gna bé'inë' nup tsajxi'gac Pablo.

⁷ Cati' chbdxinë' ni' Pablo, gulagu'ë læ' li'aj bönni' judío narujquë' Jerusalén, len zian le gulanë' queë'. Guluquíë' læ' le tu'spaguë'ë læ' zxguia', san cutu guc lubíj lië' yugu' læ' na' gulanë' queë'.

⁸ Ni'r bë'ë didza' Pablo uláz queë', gnë':

—Cutu bi le cunác bena' qui zxba quequë' bönni' judío, ni qui gdau' quequë', ni queë' César, bönni' rna bé'inë' rë'u.

⁹ Gu'nnë' Festo gunë' le la'dzág ládxi'quë' bönni' judío, ati' bubí'ë didza', gudxë' Pablo:

—¿I rë'nnu' sa'u Jerusalén, ati' ni' soa nu cuequi xbey li' ca nacgac læ' ni ta'në' quiu'?

¹⁰ Bubi'ë didza' Pablo, gudxë' læ':

—Zoacza' ga rö' nu rbequi xbey uláz queë' César, ga na' ral-la' cuequi xbeynë' neda'. Cutu bi huia'dö' nuna' quequë' bönni' judío, ati' chnözcznu' læ' ni.

¹¹ La'naru' nuna' tu le cunác, o bíti'tëz le run ga gbaga'a zxguia' gatia', cutu tá'baga'a gatia'. Na'a, chqui' cutu nuna' ca na' ta'në' quia' bönni' ni, nutu nu dë lu në'i udöd neda' lu na'quë'. Rnaba' tsija' lahuë' César ga cuequi xbeynë' neda'.

¹² Cati' chbé'lenë' yugu' bönni' yúlahui' didza' Festo, bubí'ë didza', gudxë' Pablo:

—Chgnabu' tsiju' lahuë' César. Lahuë' César uy-
iju'.

Ru'ë didza' Pablo lahuë' Agripa

¹³ Gdöd chop tsonn dza, bdxinë' Cesarea Agripa, bönni' rna bë'ë, dzagnu lë' Berenice, duyuyuquë' Festo.

¹⁴ Cati' chgulacu'ë ni' zian dza, Festo gdíxjöi'në' Agripa, bönni' rna bë'ë, ca nac queë' Pablo. Gudxë' lë':

—Zoë' ni bönni' buca'në' lë' lidx guia Félix.

¹⁵ Cati' gzoa' Jerusalén, guladxinë' lahua' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zejni'i, ati' gulanë' queë' bönni' ni. Gulanabnë' neda' gchuga' queë' gatië'.

¹⁶ Neda' bubia' didza', gudxa' lequë' cutu nalëbcnë' bönni' Roma la'chuguë' queë' bönni' gatië' chqui' cutu la'dxini lahuë' nup tu'quí lë', quië gac ubi'ë didza' ca nac lë na' ta'në' queë'.

¹⁷ Qui lë ni na', cati' guladxinë' lequë' ni, cutu ca' gdzeyda', san cati' gza' gyení' yetú dza grö'a ga rbequi xbeyda', ati' gna bé'ida' nup yajxi'gac bönni' ni.

¹⁸ Cati' gulacu'ë ni bönni' na' tu'quíë' lë', cutu bi gulanë' queë' ca busaca' quia' la'në'.

¹⁹ Gulanë' queë' la'gac didza' bizxj ca nac le ta'yejlë'ë Dios, len ca nac queë' bönni' lë' Jesús, nu na' gut, san Pablo runë' tsutsu xtidezë'ë rnë' ni zoë' nabanë' leyúbl.

²⁰ Le buchíxida' ca nacgac lë ni, gnabda'-në' Pablo chqui' rë'nnë' tsijë' Jerusalén, ati' ni' soa nu cuequi xbey lë' ca nacgac lë ni.

²¹ Ni'r cati' gnabë' Pablo tsijë' lahuë' Augusto César quië cuequi xbeynë' lë' ni', gna bé'ida' bönni'

rjaquë' gdil-l lun chí'igarë' lë' cati' gal-la'r dza
gsöla'a-në' lahuë' César.

²² Ni'r Agripa gudxë' Festo na':

—Lëzca' neda' rë'nda' yönda' le gnë' bönni' na'.

Festo gudxë' lë':

—Cxö yönnu' le gnë'.

²³ Cati' za' rení' yetú dza, len ba zxön guladx-
inë' ni' Agripa len Berenice. Gulayazië' ga ral-la'
lu'ë didza', dzagquë' lequë' bönni' uná bë', ati'
gulasölë'ë nup tsajxi'gac Pablo.

²⁴ Ni'r Festo gudxë' Agripa, bönni' rna bë'ë:

—Bönni' uná bë', Agripa, len yúgu'tëli' zoali' ni
tsaxxön len netu'. Ni zoë' rlé'ili'-në' bönni' na',
ta'në' queë' yúgu'të bönni' judío nacu'ë Jerusalén
lenca' nup nacuá' ni, të' neda' ral-la' gatië'.

²⁵ Runi neda' cutu bi benë' le nabaguë'ë zxguia'
gatië', san le gnabë' lëczë' tsijë' ga cuequi xbeynë'
lë' Augusto César, qui lë ni na' chnuna' quia'
gsöla'a-në' lahuë' Augusto.

²⁶ Le cutu nözda' bi ral-la' uzuja' lu guich le uquí
bönni' ni, quië gsöla'a lu në'ë César, xana', qui lë ni
na' nachë'a-në' lauli', len le nacr blau, nachë'a-në'
lau' li', Agripa, bönni' uná bë', quië cati' udx gnabi
yudxu'-në', ni'r gnözda' bi ral-la' uzuja' lu guich ca
nac queë' bönni' ni.

²⁷ Ráquida' cutu nac dxi'a gsöla'a-në' ni' bönni'
náguë'ë chqui' cutu gac ulu'a le nabaguë'ë.

26

Didza' bë'ë Pablo uláz queë' lahuë' Agripa

¹ Ni'r Agripa gudxë' Pablo:

—Dë latj gu'u didza' uláz quiu'.

Bchilj në'ë Pablo lahuë' Agripa, ati' gzu lahuë' ru'ë didza', rnë':

² —Bönni' uná bē', Agripa. Rdzag ladxa'a le dē latj na'a gu'a didza' uláz quia' lau' li' ca nac yúgu'tē le nuquiquē' neda' bönni' judío.

³ Rdzag ládxi'ra' le núnbē'u yúgu'tē le nalëbcnē' tunē' bönni' judío, lenca' yugu' lē ni rdil-ltu' didza'.

Yugu' le benë' Pablo zí'atël

⁴ Gnë' ca' Pablo:

—Nözgaccznē' yúgu'tē bönni' judío ca na' bena' ga gdél-la'tē cuidia' ga nacuá' bunách uládz quia' lenca' lu yödz Jerusalén.

⁵ Nözgaccznē' ca' len huac la'guíxjö'ë ca na' bena' dza ni'tē. Guca' bönni' fariseo. Yugu' bönni' fariseo tui' ládxi'crē' la'yíj ládxi'quē' Dios ca tunē' yezíca'rē' bönni' judío.

⁶ Na'a, zoa' ni lauli' quië nu cuequi xbey neda' le runa' löz Dios, uspanē' bönni' nat, gunē' ca na' gzxi' lu në'ë lauquē' xuz xtau'tu'.

⁷ Tunē' löz bönni' idxinnu cō' di'a dza queëtu' la'dél-li'nē' lē na' gzxi' lu në'ë Dios. Qui lē ni na' ta'yíj ládxi'quē' Dios len tunē' xchinē' rël len tē dza. Le runa' löz lē ni, nuquiquē' neda' bönni' judío. Cni nac, bönni' uná bē', Agripa.

⁸ Na'a, ¿naru' ráquitsali' lbi'ili' cutu nac le tséjlē'ru', uspanē' Dios bönni' nat?

Gdxia ladxë'ë bunách queë' Cristo Pablo

⁹ Gnë' ca' Pablo:

—Lëzca' neda', zí'atël gúquida' le zian ral-la' guna', tá'baga'a-nē' Jesús, bönni' Nazaret.

¹⁰ Cni bena' lu yödz Jerusalén. Glu'a lidx guia zian bunách ta'yejllē' Jesús, le guludödē' lu na'a

yöl-la' uná bē' bxuz uná bē'. Cati' guludöddē' bunách ni', bēnlēna' lequē' tuz didza'.

¹¹ Zian lzu busaca' zi'a yugu' bönni' ni' quiē lusán lādxi'quē' ca ta'yejlē'ē Cristo. Cni bena' gap nac lu yu'u ga tu'dubē' tu'sedē' queē' Dios bönni' judío. Gléytsquida' lequē', ati' gdxia ladxa'a lequē' ga bdx-intē gyija' gap nacuá' yödz zi'tu' yajxöngaca'-nē'.

Rguúxjö'ē ca böaquē' queē' Cristo Pablo

¹² Gnē' ca' Pablo:

—Quiē guna' cni gyija' yödz Damasco, ati' nudödquē' lu na'a yöl-la' uná bē' bxuz uná bē' nasöla'quē' neda'.

¹³ Cni guc, bönni' uná bē', Agripa. Cati' ni' zija' la' nöz, ni' nac gdu huagbídz, blé'ida' tu yení' luzxbá le buzení'r ca gbidz. Buzení' ga na' zoa' len ga nacuá' nup zjaclen neda'.

¹⁴ Ni'r yúgu'tētu' gdzö'tu' lyu, ati' byönda' chi'i nu bulídz neda'. Bē'ē didza' hebreo, gnē': “Saulo, Saulo, ¿bizx quiē rbia ladxu'u neda'? Run zi' cuinu', rdá'bagu'u neda'. Rac quiu' ca rac queēba' bēdx, run zi' cuinba', rchégu'ba' yag tuchi' le tundē'-ba' zi'.”

¹⁵ Ni'r gudxa'-nē': “¿Nuzxa li', Xan?” Xanru' gudxē' neda': “Neda' ni Jesús, Nu na' rbia ladxu'u.

¹⁶ Na'a, gyas, len gzui, le buluí' lahua' li' na'a, quiē uzóa' li' gunu' xchina' len gunu' lna' lau qui lē ni chblé'inu', lenca' quegac le ului'ida' li', uluí' lahua' ga zu'.

¹⁷ Uslá' li' lu na'quē' bönni' uládz quiu', len lu na'quē' bönni' gza'a, laugac nup ni' rsöla'a li' na'a.

¹⁸ Rsöla'a li' ga na' nacu'ē quiē gunu' ga luhuöálj yöj lauquē' len luhuöaquē' queē' Dios, luca'nē' le

nac chul xöhui' len la'dxinë' lu yení'. Lurujë' lu na' Satanás tu' xöhui' len la'yazië' lu në'ë Dios. Chqui' la'yejlë'ë neda', Dios unít lahuë' lequë', len ugüë' dul-la' nabága'quë', ati' la'dél-li'në' la'báblenë' bunách chnubijë' quizi queë' Dios.”

Benë' Pablo ca nac le bului'inë' lë' Xanru'

¹⁹ Gnë' ca' Pablo:

—Qui lë ni na', bönni' uná bë', Agripa, cutu gdá'baga'a guna' le bului'inë' neda' Dios, zoë' yehua' yubá.

²⁰ Buzéjni'da' nup nacuá' yödz Damasco, len gdöd ni' nup nacuá' Jerusalén len nup nacuá' luyú Judea, len bunách yugu' yödz zi'tu' quië lubí'i ládxi'gac len luhuöác queë' Dios, len lun le lac bë' chgulubí'i ládxi'gac.

²¹ Le bena' cni, gulazönë' neda' bönni' judío cati' ni' zoa' lö'a gdau', ati' glë'nnë' ludöddë' neda'.

²² Ni'r gúclenë' neda' Dios, ati' ga rdxintë na'a dza zoa' gdu ladxa'a, runa' lna' lau lauquë' bönni' ca'z len lauquë' bönni' blau. Cutu ru'a didza' yubl, san ca gulanazë' zi'al bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios lenca' ca gnë' Moisés ca ral-la' gac.

²³ Gulanë': “Saca' qui'ë Cristo, len töd gatië' gaquë' nu su lau ubán tsaz lu yöl-la' gut, quië ulu'ë lahui nac löz la'dxín latj yení' bunách, len gac lban quegac lë ni laugac bunách uládz queëtu' lenca' laugac bunách gza'a.”

Pablo ruzéjni'në' Agripa quië tsejlë'ë Cristo

²⁴ Cati' chbë'ë yugu' didza' ni Pablo, le bë'ë uláz queë', ni'r bë'ë zidzj didza' Festo, gnë':

—Nachixi icju', Pablo. Le nazëdu' szxöni, chbchixi icju'.

25 Ni'r Pablo gudxë' lë':

—Cutu nachixa' icja', rëpa' li', Festo, ati' didza' ni ru'a nac gdutë li, len nac Isaca'.

26 Lëczë' Agripa, bönni' ni rna bë'ë, nözcznë' yugu' lë ni, len qui lë ni na', gdu ladxa'a ru'a didza' lahuë' lë'. Nözcznë' yugu' lë ni, le cutu guc bagachi'z lë na' guc.

27 Bönni' uná bë', Agripa. ¿Naru' réjlë'u le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios? Nözda' réjlë'u lë ni.

28 Ni'r Agripa gudxë' Pablo:

—Yelati'z la' ráquinu' gdél-li'nu' neda' gaca' queë' Cristo.

29 Pablo gudxë' lë':

—Ni'a queë' Xanru' Dios rë'nda', zal-la' yelati'z o szxöni, clëgz li', san lëzca' yúgu'të nup ni ta'yöni neda', gacli' gdu ca naca' neda', náquida' queë' Cristo, san clëg gága'li' du guia ca ni nága'a neda'.

30 Cati' budx bë'ë didza' ni Pablo, gyasë' bönni' blau uná bë' na', ati' gulayasë' ca' bönni' rna bë'ë len Berenice len nup rő'lengac lequë'.

31 Cati' gularujë' quizi, glui' xtídza'quë', ta'në':

—Cutu bi nunë' bönni' ni le nabaguë'ë zxguia' gatië' len clëg tsazië' lidx guia.

32 Agripa gudxë' Festo:

—Huac usana'-në' bönni' ni la'naru' cu gnabë' tsijë' lahuë' César ga cuequi xbeynë' lë'.

27

Ta'sölë'ë Pablo yödZ Roma

1 Cati' chglunë' quequë' la'sölë'ë netu' lë'i barco tsiajtu' Roma, luyú Italia, gulaguel-lë'ë Pablo len

yela'gac nup nadzungac, ati' guludödè' lequè' lu nē'è Julio, bönni' yu'u lu nē'è tu cō' bönni' rjaquè' gdil-l nazí' lei: “Bönni' Queè' Augusto Rjaquè' Gdil-l”.

² Grentu' tu lè'i barco qui luyú Adramitio, le ral-la' tōd yugu' yōdz gap ta'dxín barco ga nac luyú Asia, ati' yu'uztu' ca' lè'i barco na', gza'tu' Cesarea. Dzaguè' ca' netu' Aristarco, bönni' Tesalónica, le nabáb Macedonia.

³ Cati' za' rení' yetú dza, bdxintu' yōdz Sidón, ati' ni' Julio, bönni' na' nacu'è lu nē'è bönni' rjaquè' gdil-l, lu yöl-la' dxi'i ladxi' queè', bē'è Pablo latj tsijè' ga nacu'è böchi' lzè'è quiè lácienè' lè' bi ryadzj queè'.

⁴ Gdöd ni', bubentu' lè'i barco, ati' gza'tu' ni'. Gdödtu' tsla'a ga dē luyú bidx Chipre ga rō' dxi bö' na' reycj, le za' zaca' lautu' bö' reycj lu nis zxön na'.

⁵ Ni'r gdödtu' lu nis zxön ga nalá' luyú Cilicia len luyú Panfilia, ati' bdxintu' Mira, tu yōdz nabáb Licia.

⁶ Bönni' na', nacu'è lu nē'è bönni' rjaquè' gdil-l, nachè'è netu', yajxaquè'è ni' tu barco narúj yōdz Alejandría, barco na' zeaj luyú Italia. Lè'i barco na' glu'è netu'.

⁷ Zian dza gza' tsahui' ládxi'dau' barco na', ati' len yöl-la' rzaca'z bdxintu' ga nalá' luyú bidx nazí' lei Gnido, ati', le ruzaga' netu' bö' na' reycj, gdödtu' tsla'a luyú bidx nazí' lei Creta ga rō' dxi bö' na' reycj, len gdödtu' ga nalá' yōdz Salmón.

⁸ Lu yöl-la' rzaca'z gdödtu' tsla'a ga dē luyú bidx Creta na', len bdxintu' tu latj ga ta'dxín barco, nazí' lei Buenos Puertos, le dē gal-la' ga na' dē yōdz Lasea.

⁹ Le chgdzýtsquitu', chgul-la' zoa banádx gac ditj bíti'téz barco rza' lu nis zxön na', le chgdöd yugu' dza tunë' gubás cati' zi'a gdxin beo' ziaq cati' reycjtsca bö'. Qui læ ni na' buzéjni'në' lequë' Pablo,
¹⁰ rnë':

—Lbi'ili', bönni', ráquibe'ida' ga tseaj barco ni, huazóa banádx gac ditj barco ni len yugu' yua' dzö' læ'i, len læzca' soa banádx queëru' gatra'.

¹¹ Bönni' na', nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, gyéjlë'rë' le gulanë' bönni' na' dë lu në'ë barco len bönni' xancz, ca le gnë' Pablo.

¹² Le cunác dxi'a latj ni' ga ta'dxín barco, nazí' lei Buenos Puertos, quië luga'në' ni' yugu' beo' ziaq, qui læ ni na' yelati'z cuguluhuöatë' bönni' nacu'ë læ'i barco na' glun tuz xtídza'quë' luzé'ë ni', chqui' huac la'dxinë' ga ta'dxín barco lu yödZ Fenice, læzca' dë luyú bidx na' nazí' lei Creta, le dë tsla'a ga rbia gbidz, ati' ni' glë'nnë' luga'në' yugu' beo' ziaq.

Reycj bö' bdunu' lu nis zxön

¹³ Le reycj tu bö'dau' za' zaca' tsla'a ga rdöd gbidz beo' ziaq, táquinë' chrac lunë' ca të'nnë', ati' gululisë' guia zi'i naga' du guia le ruzóa dxiz barco, ati' gdöd barco na' gal-la' ra' luyú bidx na' nazí' lei Creta.

¹⁴ Yetú chi'z ca', gyeycj bö' bdunu' za' lautu', nazí' lei Euroclidón.

¹⁵ Le ruzéaj tsla'l barco bö' na' reycj, ati' le cutu guc tseaj barco ga za' bö', ni'r bë'tu' latj bö' na' buzéaj barco na' ga rë'ni.

¹⁶ Cati' gdöd barco na' ga bdxintu' tsla'a tu luyú bidxdau' nazí' lei Cauda, tsla'a ni' cutu reycjtsca bö', ni' lu yöl-la' rzaca'z buchistu' bárcodau' na'yj barco zxön ga na' yu'utu'.

17 Gdöd burentu' lei lahui barco zxön na', ni'r béga'ratu' barco zxön na'. Zxanti barco na' buchölitu' du, cui gguindj lu nis. Le gúdxitu' töd barco na', nidx lu yuzx lu nis zxön na', buzötjtu' lari' qui, le rutúb bö' rusá' barco na'. Cniz bë'tu' latj buzéaj barco bö' na' reycj.

18 Cati' za' rení' yetú dza, len ni' ruzejtsca barco na' bö' bduun' reycj, ni'r gru'ntu' lu nis zxön lati' yua' dzö' lë'i barco na'.

19 Dza bunn, len na' cuintu' gru'ntu' lu nis zxön le tun dxin qui barco na'.

20 Cati' chguc zian dza cutu rlé'itu' gbidz ni bölj, len le reycjtsca bö' na' ruzéaj barco na' yu'utu', cutur runtu' löz ulatu'.

21 Le chguc zian dza cutu nágutü', gzuinë' Pablo gatsj lahui'l lequë', len gudxë' lequë':

—Lbi'ili', bönni', dxi'ar guc la'naru' uzé nagli' neda', len cutu uza'ru' luyú Creta, len cutu dut-sagru' lë ni rzaca' rgu'ru', len yugu' lë ni rac ditj qui barco ni.

22 Na'a, rëpa' lbi'ili': Tsutsu gul-gún ládxi'li', le cutu gatli' nituli' lbi'ili' tscali' zoali' ni, zal-la' gac ditj barco ni.

23 Cni gac le dului' lahuë' neda' gdyël gbaz la'y queë' Dios. Dios ni náquida' queë' len runa' xch-inë'.

24 Gudxë' neda' gbaz la'y na', gnë': “Pablo, cutu gádxinu'. Run bayúdx gdxinu' lahuë' César. Le nadxi'inë' li' Dios, uslé' yúgu'të bunách nacua'len li' lë'i barco ni.”

25 Qui lë ni na', tsutsu gul-gún ládxi'li', le ruzxöni ladxa'a-në' Dios, gac ca na' chgudxë' neda' gbaz la'y queë'.

²⁶ Cni gac zal-la' run bayúdx gac ditj barco ni tu luyú bidxdau', ga ni' tsajcá'n rë'u.

²⁷ Cati' ni' chgdöd chidá' dza, ati' bö' na' reycj ruzéaj barco na' lu nis zxön nazi' lei Adriático, gdu ladxi' yël gláquinë' bönni' tunë' dxin lu barco na' chzoa gdxin barco gal-la' tu luyú bidx.

²⁸ Gularu'në' du lu nis zxön na', ati' gulanöznë' galj bös nac ga bdxintë ga rë' lu nis. Cati' gdöd yeláti'dau' barco na', gularu'në' du na' leyúbl, len gulanöznë' chnac chinu bös.

²⁹ Le gládxinë' tsajdín lu guiöj barco na', qui lë ni na', zaca' tsla'a cudzi'l barco na' gularu'në' lu nis tap guia zi'i nága'gac du guia le tu'zóa dxiz barco. Lu yöl-la' ruúbi ruguí'iz ládxi'dau'quë' gulabözë' tsení'.

³⁰ Ni'r glë'nnë' bönni' tunë' dxin lu barco luzx-undjë' lë'i barco na'. Guluzötjë' lu nis zxön bárcodau' na' dë lahui barco zxön na'. Glunë' ca tē'nnë' lu'ë yelati' zi'tu' guia zi'i na' naga' du guia le ruzóa dxiz barco na', le zoa zaca' tsla'a lahuil.

³¹ Ni'r Pablo gudxë' bönni' na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l len bönni' na' rjaquë' gdil-l, gnë':

—Chqui' culuga'në' bönni' ni lë'i barco ni, cutu gac uláí'.

³² Ni'r gulachuguë' du naga' bárcodau' na' bönni' na' rjaquë' gdil-l, ati' glu'ë latj gbix lu nis zxön.

³³ Cati' chza' rení', gúta'yuë' lauquë' Pablo bi lahuë' yúgu'të'. Gudxë' lequë':

—Na'a chguc chidá' dza rubíj yen lauli' len runli' gubás, cutu bi náguli'.

³⁴ Qui lë ni na', ráta'yua' lauli' gáguli' quië huöac ládxi'li', le cutu ca' gatli' nituli' lbi'ili'.

³⁵ Cati' budx bë'ë didza' ni Pablo, gdel-lë'ë yöt xtil, len gudxë' Dios: "Xclenu!". Cni benë' lauquë' yúgu'të'. Ni'r buzzuzxjë' yöt xtil na' len gzu lahuë' rahuë'.

³⁶ Ni'r guladíp ládxi'quë' yúgu'të', len glahuë'.

³⁷ Tscatu' zoatu' lë'i barco na', guctu' gdu chop gayuá' yu tsonnlalj yu chizxoptu'.

³⁸ Gdöd glahuë', guluhuölnë', ni'r gularu'në' lu nis zxoá' xtil dë lë'i barco na', quië lulahuë' yua' dzö' lë'i barco na'.

Rac ditj barco lu nis zxön

³⁹ Cati' chguc lahui' dza, cutu guluúnbë'ë luyú na' bönni' tunë' dxin lu barco na', ati' gulalé'inë' ga rajrö' nis zxön na' gatsj lahui'l luyú bidx na', len dë latj ni' ga nac lachi' ra' nis zxön. Glë'nnë' lunë' ga tsaz ni' barco na'.

⁴⁰ Ni'r gulusedxë' yugu' du guia nága'gac guia zi'i tu'zóa dxiz barco na', len gulanë' leygac, ati' gulabíx lu nis zxön. Gulusedxë' ca' du naga' në'i yag ruzéycj rudxí'i barco. Ni'r guluchisë' lari' qui, le rutúb bö' le zoa tsla'a lahuil barco na', ati' gzu lau rdöd barco zaca' ga rajrö' nis zxön gatsj lahui'l luyú bidx na'.

⁴¹ Cati' bdxin barco na' tu latj ga rdzag nis, ni' gnidx tsla'a lahuil barco na' lu yuzx lu nis zxön na', ati' bugá'nz ni' barco na'. Cutur guc bi utá lei, ati' tsla'a cudzi'l barco na', gzu lau rguitsj lei nis zxön na', len yöl-la' rza' qui.

⁴² Ni'r glë'nnë' bönni' rjaquë' gdil-l ludödcdë' bönni' nadzunquë', cui la'zxundjë', la'zxóë' lu nis.

⁴³ Gu'nnë' uslé' Pablo bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' na' rjaquë' gdil-l, ati' gna bé'inë' bönni' na' rjaquë' gdil-l cutu lunë' ca na' tē'nnë'. Ni'r gna bé'inë'

bönni' tac la'zxóè' lu nis, zi'al lequë' la'yazië' lu nis quië la'dxinë' luyú bidx.

⁴⁴ Gna bé'inë' ca' bönni' naga'nquë' la'zxóè' lu blag, len yela'quë' láhuigac yagdau' qui barco na'. Cni guc, gululë' yúgu'të'. Cniz guladxinë' luyú bidx na'.

28

Le benë' Pablo luyú bidx nazí' lei Malta

¹ Cati' chbulatu' yúgu'tëtu', gnözitu' nazí' lei Malta luyú bidx ga na' zoatu'.

² Lu yöl-la' dxi'i ladxi' quequë' glunë' netu' ba la'n bönni' xidza' nacu'ë luyú bidx na'. Gulabequë' gui', ati' gululidzë' netu' yúgu'tëtu' dutsë'i cuintu', le ral guiöj len runtsca ziag.

³ Ni'r gúchë'ë tsalén huag zxisi bidxdau' Pablo, len cati' glu'ë lei lu gui', brujba' ladjl zxisi na' tuba' bël snia', rrxundjba' böchla qui gui' na', ati' yajti'nba' yen në'ë Pablo.

⁴ Cati' gulalé'inë' bël na' bönni' xidza' na', nála'ba' yen në'ë Pablo, glë' tuë' yetúë':

—Le nactë naquë' gdödi bunách bönni' ni. Zal-la' bulë' lu nis zxön, cutu ru'ë lë' latj soë' gbanë' dios queëru' lë Tsahui'.

⁵ Butít në'ë Pablo, busládzu'ë-ba' bël snia' na'. Yajxóatëba' lu gui', ati' lë' cutu bi guc queë'.

⁶ Tu'yúë' Pablo bönni' xidza' nacu'ë ni', bat cal cö'ë gui, o tsö'të' gatië'. Ni'r cati' chgdzey ta'bözë', len gulalé'inë' cutu bi rac queë', yetú le gláquinë', ati' gulané' naquë' dioscz.

⁷ Latj ni'z dë xyuë' Publio, bönni' blau qui luyú bidx na', ati' benë' netu' ba la'n bönni' ni. Lu yöl-la' dxi'i ladxi' queë' glu'ë netu' lidxë' gdu tsonn dza.

⁸ Dza na' dè' ré'inè' xuzè' Publio na', yu'è tu xla len ré'inè' guidz rön. Gyaziè' Pablo zajyúè' lè', ati' gdöd bulidzè' Dios, ni'r bxoá nè'è bönni' huè' na', len bunè' lè'.

⁹ Le benè' lè ni Pablo, lèzca' guladxín ga zoè' nup te'i, nacuá' luyú bidx ni', ati' guluhuöaquè'.

¹⁰ Glunè' netu' ba la'n bönni' ni, zian le glunè' queètu'. Cati' chzoa uza'tu' luyú ni', gulunödzjè' queètu' yugu' le naquínitu'.

Rdxinë' Pablo lu yödz Roma

¹¹ Cati' chguc tsonn beo' zoatu' ni', ni'r grentu' tu lè'i barco qui yödz Alejandría, le bugá'n luyú bidx na' yugu' beo' ziaq. Barco ni da'gac tsla'a lahuil bdau' yag lègac Cástor len Pólux, dios cuach quegac bunách Alejandría na'.

¹² Gza' ni' barco na', ati' bdxin yödz Siracusa, ga ni' buga'ntu' tsonn dza.

¹³ Buza'tu' ni', ati' gdödtu' tsla'l luyú ni', len bdxintu' yödz Regio. Cati' za' rení' yetú dza, le reycj bö' za' zaca' ga rdöd gbidz beo' ziaq, buza'tu' ni', ati' dza buróp na' bdxíntètu' yödz Puteoli.

¹⁴ Lu yödz na' yajxáca'tu' böchi'ru' ta'yejlè'è Cristo, ati' gláta'yuè' lautu' ugá'nlentu' lequè' gdu xunu' dza. Cati' bza'a dza na' buza'tu' ni' quiè tseajtu' Roma, rzè'i ní'atu'.

¹⁵ Chgulayönnè' böchi'ru' nacu'è Roma chzoa gdxintu' ni', ati' gularujè' duxí'gal-la'què' netu'. Guladxinë' tu yödzdau' nazí' lei Yè'y Qui Apio. Yela'què' guladxinë' tu latj nazí' lei Tsonn Yü'u Quequè' Bönni' Yu'uquè' Nöz. Cati' blé'inè' lequè' Pablo, bdip ladxè'è len gudxè' Dios: "Xclenu'."

16 Cati' bdxintu' Roma, bönni' na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, bchë'ë bönni' na' nadzunquë', ati' budödë' lequë' lu në'ë bönni' blau nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, ati' bë'ë Pablo latj soë' queëzë', zóalenë' lë' tu bönni' rijë' gdil-l ruyúë' lë'.

Runë' Pablo lban lu yödZ Roma

17 Cati' chgdöd tsonn dza, bulidzë' Pablo yugu' bönni' blau quequë' bönni' judío nacu'ë Roma. Cati' chguludubë' ga na' zoë' Pablo, lë' gudxë' lequë':

—Lbi'ili', böcha'a, zal-la' cutu bi bena' quegac bunáchladzru', len clëg quegac le nalëbiru' runru' ca na' glunë' xuz xtau'ru', guludödë' neda' bönni' judío nacu'ë Jerusalén lu na'quë' bönni' Roma nacu'ë Jerusalén quië luseyjë' neda' lidx guia.

18 Ni'r cati' chgulanabi yudxnë' neda' bönni' Roma, glë'nnë' lusanë' neda', le gláquibe'inë' cutu nabaga'a zxguia' gatia'.

19 Guladá'baguë'ë nup na' glë'ni lusán neda' bönni' judío ni', ati' ben bayúdx gnaba' tsija' lahuë' César ga cuequi xbeynë' neda', len clëg quië uquía' bunách uládz queëru'.

20 Qui lë ni na' bulidza' lbi'ili' quië glë'ida' lbi'ili' len güi'lena' lbi'ili' didza', le nága'a du guia ni le runa' löz le runru' löz rë'u, bunách Israel, gactë lë na' gzxi' lu në'ë Dios gata' queëru'.

21 Ni'r lequë' glë' Pablo:

—Cutu rdxini queëtu' guich le za' luyú Judea ca nac lë na' rac quiu', len nutu nu rdxini nu nac böchi'ru' judío, nu quixjöi' netu' nu bi rnë quiu' le cunác.

22 Na'a, rě'nitu' yõnitu' xtidzu'u, le rguindj icju', le chnõzitu' yúgu'tě latj ta'ně bunách quegac nup ta'dá' didza' cub ni.

23 Cni guc, guludxíě' bě' tu dza, ati' dza na' guladxině' ga na' zoě' Pablo zianě'. Gzu lahuě' Pablo zildau' ati' ni' gúli'ni buzéjni'ně' lequě' len busálj la'ně' le rna bě'ě Dios. Gu'nně' ului'ině' lequě' nac gdutě li lban runě' queě' Jesús. Quiě guně' cni buguně' dxin le rna bě' zxba queě' Moisés lenca' le gulaně' bönni' glu'ě didza' uláz queě' Dios.

24 Gulazí' lu na'quě' didza' bě'ě Pablo la'quě', san yela'quě' cutu ca' gulayejlě'ě.

25 Le gularujě' chopl, gulazú lauquě' tu'zě'ě ni', ati' gudxě' lequě' Pablo, rně':

—Didza' nacz bě'ě Dios Bö' La'y, lě na' gně' Isaías, bönni' bě'ě didza' uláz queě' Dios, ca na' buzéjni'ně' xuz xtau'ru', gně':

26 Gyeaj laugac bunách ni', yjõdx lequě':

Yõni nagli', san cutu tséjni'li'.

Uyuli' gna'li', san cutu glé'ili'.

27 Bönni' ni chnazíd icj ládxi'dau'quě'

Len cutu ryaz icj nagquě'.

Gluně' ca tun nup nachúl láhuigac

Cui la'lé'ině' len yõj lauquě'

Len cui la'yõni nagquě'

Len cui luzejni'i ládxi'quě'

Len cui lě'nně' luhuõaquě' queě' Dios

Quiě gac una' lequě'.

28 Na'a, ral-la' gnõzili' lě ni. Dios rsölě'ě netu' laugac bunách gza'a quiě lulá, ati' lequě' la'yõnně'.

29 Cati' budx bě'ě didza' ni Pablo, gularujě' bönni' judío, ta'dil-ltsca didzě'ě la' légaczě'.

³⁰ Gdu chop iz buga'në' ni' Pablo, zoë' lu yu'u ga na' rguizxjë', ati' benë' ba la'n yúgu'të nup duyugac Lë'.

³¹ Lu yöl-la' rugu ladxi' benë' lban ca rna bë'ë Dios. Busëdnë' bunách ca nac queë' Xanru' Jesucristo, ati' nutu nu buzaga' xnözë'. Ca' nac.

Didza' cub rucá'n tsahui'
New Testament in Zapotec, Southern Rincon
(MX:zsr:Zapotec, Southern Rincon)

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Southern Rincon

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Rincón Sur [zsr], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Southern Rincon

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

7feac3cb-fa00-54f1-b2be-b4d6aa29755b